

Årsredovisning 2008

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Innehållsförteckning

Rektor har ordet	5	Jämställdhet	35
		Åtgärder i utbildningar med ojämn könsfördelning	35
Studenterna har ordet	7	Jämställdhetsaspekter i lärosätets utbildningar	36
Grundutbildning	9	Rekrytering och befordran av lärare samt utfall i förhållande till mål	36
Utbildningsuppdrag	9	Åtgärder för att uppnå målen	38
Ekonomiskt resultat	10	Rekrytering av personer med ledningsansvar	39
Studentinflytande	10		
Kurser på grundnivå och avancerad nivå	11		
Examensmål för perioden 2005-2008	13		
Läroutbildning	13	Kompetensförsörjning	40
Matematiksatsning inom högre utbildning	15	Personal	40
Kompletterande utbildning för sökande med utländsk examen	15	Mål för kompetensförsörjning	40
Reell kompetens	16	Genomförda åtgärder	42
Läroutbildning, medicinsk forskning och tandläroutbildning	17	Universitetets planering för att uppfylla målen år 2009	46
Uppdrag att utveckla klinisk utbildning och forskning	18	Redovisning av sjukfrånvaro	47
Internationalisering – free movers	18		
Samarbeten beslutade av styrelsen	19	Ekonomi – resultat och ställning	49
		Finansiering	49
		Resursanvändning	50
		Holdingsbolaget vid Göteborgs universitet AB	52
Forskning och forskarutbildning	21	Ekonomiskt resultat och balanserat kapital	53
Ekonomiskt resultat	22	Investeringar och låneramar	54
Rekrytering till forskarnivå	22	Likviditet	55
Nyantagna och examina inom forskarutbildningen	24	Oförbrukade forskningsbidrag	55
Forskarutbildningens genomströmning 2007	25	Donationsförvaltningen	55
Läroutbildningsanknuten forskning och forskarutbildning	26	Kommentarer till väsentliga uppgifter	57
Forskarutbildning av lärare i skolan	27	Väsentliga uppgifter	59
Havsmiljöinstitutet	27		
Nordicom – Sveriges dokumentation av medieutveckling	28	Intern styrning och kontroll	60
Nationella sekretariatet för genusforskning	30		
		Finansiell redovisning	65
		Resultaträkning	65
		Balansräkning	66
		Anslagsredovisning	68
		Finansieringsanalys	69
Kvalitet	32	Tilläggsupplysningar och noter	70
Kvalitetsarbete	32	Noter till resultat- och balansräkning	74
Högskolepedagogisk utbildning	33		

Bilaga

- avräkning av grundutbildningsanslag 86

Appendix

- förvaltade donationer, bilagor till
notförteckning 90

Grundutbildning

50 000 studenter
24 910 helårsstudenter
20 202 helårsprestationer
4 993 avlagda examina

Forskarutbildning

2 045 aktiva forskarstuderande varav 60% kvinnor
269 nyantagna forskarstuderande varav 61% kvinnor
281 doktorsexamina
37 licentiatexamina

Personal

5 335 anställda (57% kvinnor) motsv. 4 750 heltidsarbeten, varav
2 519 lärare/forskare och doktorander samt 447 professorer,
1 784 teknisk/administrativ personal

Ekonomi

3 187 mkr anslagsmedel
1 465 mkr externa medel och övriga intäkter
4 652 mkr i intäkter totalt

Lokaler

390 119 kvm
603 mkr

Fakultetsområden

humaniora
samhällsvetenskap
Handelshögskola
utbildningsvetenskap
medicin
odontologi
vårdvetenskap
naturvetenskap
konstnärligt
IT-fakultet
57 institutioner

2008 var det tionde året i följd som Göteborgs universitet kunde redovisa ett överskott. Detta är naturligtvis positivt och ett tecken på ansvarsfull ekonomisk hantering. Samtidigt har resultatet fallit dramatiskt från 90 miljoner 2007 till åtta miljoner 2008, som en följd av framförallt ökade personalkostnader. Till detta bidrog ett nytt löneavtal och en ökning av antalet anställda motsvarande 40 årsarbetskrafter.

Personalkostnaderna kommer att fortsätta att stiga under innevarande år eftersom nya löneökningar utfaller enligt avtalet.

En sak som med stor sannolikhet kommer att påverka våra intäkter är den samhälls-ekonomiska krisen. Göteborgs universitet är i förhållande till andra universitet och högskolor beroende av anslag från stiftelser, som i stor utsträckning har sina tillgångar i aktier. När utdelningarna minskar eller helt uteblir måste stiftelserna också minska sina forskningsanslag. Det har skett vid tidigare konjunktur nedgångar och inget talar för att det inte kommer att ske även denna gång.

Än så länge är vårt kassaflöde emellertid tillfredsställande, men det finns anledning att vara vaksam inför utvecklingen.

Regeringens forskningsproposition som presenterades under senare delen av oktober, och som i dagarna tagits av riksdagen innehåller en välkommen satsning på svensk forskning. Fem miljarder under perioden 2009-2012 är en kraftig ökning av anslagen, särskilt som en stor del av pengarna faller ut redan första året, det vill säga i år.

Det finns en oro för att humaniora och samhällsvetenskap kommer att missgynnas genom den konstruktion medelstillelningen fått. Förhoppningsvis är oron obefogad, Men om det ändå blir på det sättet så måste systemet ändras.

I april förra året kom beslutet om att inrätta ett havsmiljöinstitut för att stärka den svenska forskningen om hav och havsmiljö. Ledningen och kansliet för institutet kommer att finnas vid Göteborgs universitet. Vi kommer att ha ett nära samarbete med universiteten i Stockholm och Umeå och med högskolan i Kalmar. På så sätt får vi en kraftsamling av landets kompetens inom området. Forskningen om hav och havsmiljö är också utpräglad tvärvetenskaplig, vilket innebär att flera discipliner inom vårt breda universitet kommer att kunna bidra.

Under förra året presenterade vi Göteborgs universitets forsknings- och utbildningsstrategier. I denna har vi pekat ut fem profilmråden. Dessa är hälsa, kultur, miljö, demokrati och samhällsutveckling samt kunskapsbildning och lärande. Vi beskriver hur vi tänker stärka vår forskning och samtidigt behålla vår volym och kvalitet inom utbildningen.

Det är viktigt att framhålla att forskningsutbildningsstrategier inte är huggna i sten. Vi måste hela tiden vara beredda på att göra förändringar allteftersom omvärldens krav och våra egna förutsättningar ändras. När detta skrivs pågår ett intensivt arbete, som engagerar många, med ansökningar till utlysta strategiska forskningsmedlen. Detta arbete kan ge anledning till ytterligare utveckling av våra strategier.

Pam Fredman

Rektor vid Göteborgs universitet

Generellt sett fungerar studentinflytandet på Göteborgs universitet bra, det finns entusiasm och samarbetsvilja. Göteborgs Universitets Studentkårer (GUS) träffar regelbundet universitetets ledning och känner att de åsikter och önskemål man för fram från kårerna och studenterna får gensvar och respons. Inom de flesta områden och organ ser man på studenternas medverkan som något positivt som kan leda till förbättringar i verksamheten. Ett tydligt exempel på att studentmedverkan är viktig för universitetet är den reviderade policyn för studentinflytande. Förutsättningarna för studentinflytande förändras och det är därför viktigt att de dokument som rör inflytandet uppdateras och uppmärksammas.

Vi gläds också åt att man nu inlett ett arbete för att följa upp de problem som observerades i Studentbarometern 2007. Barometern visade på att mycket är bra på Göteborgs universitet men att det på vissa håll finns stora brister. GUS hoppas att uppföljningsarbetet ska leda till förbättringar. En brist i inflytandet är att studenterna inte alltid bereds plats i de grupper och organ där vi anser att det bör finnas studentrepresentation. GUS tycker att det är beklagligt att institutioner och fakulteter i de här fallen inte ser på studenterna som den resurs de och deras åsikter är.

I början av våren kom statens offentliga utredning *Frihet för studenter - om hur kår- och nationsobligatoriet kan avskaffas*. Förslaget var under våren ute på remiss där bland annat landets lärosäten, studentkårer och samarbetsorgan kårerna emellan bereddes möjlighet att lämna åsikter. Den allmänna uppfattningen verkade vara att förslaget skulle innebära en försämring i jämförelse med dagens system med mindre resurser till studentkårerna, en snårigare byråkrati och krångligare administration, något som i förlängningen kommer att leda till ett försämrat studentinflytande.

I frågan om kårobligatoriets vara eller icke vara har Göteborgs universitet tagit stor hänsyn till studentkårernas åsikter, något som i remissförfarandet ledde till att universitet inte bara anammade kårernas åsikter och krav utan

också satte ribban ett snäpp högre. Här tydliggjorde man, på ett föredömligt sätt, studentkårernas värde för Göteborgs universitet. Universitetet har också visat vilja att tillsammans med studentrepresentanter och kårer arbeta förberedande inför ett eventuellt avskaffande. GUS hoppas att få se detta arbete i praktiken under 2009 då en proposition kommer att presenteras i början av mars.

Vad det gäller universitetets doktorander har det under 2008 skett många förbättringar. Nya direktiv gällande förlängning av doktorandtjänst för de forskarstuderande som engagerar sig studentfackligt har fastställts under året. Det riktlinjer som funnits tidigare har tolkats på olika sätt och orsakat stor turbulens. Förhoppningen är att doktoranderna nu ska kunna engagera sig för sin utbildning och ändå ha en bra möjlighet att bli klara i tid.

Det har under många år pågått ett arbete med att ta fram ett regelverk gällande studier på forskarnivå på Göteborgs universitet, likt den regelsamling som sedan år 2000 funnits för studenter på grundnivå. I juni i år fastställde rektor "doktorandreglerna" och i och med det gjort det tydligare vad de forskarstuderande har för rättig- och skyldigheter. Detta får ses som en av årets största framgångar för studenter och studentkårer vid Göteborgs universitet, men minst lika mycket som en framgång för universitetet som med detta går i frontlinjen för Sveriges lärosäten.

I slutet av 2007 presenterades Göteborgs universitets egen utredning *Lön för mödan* där man utreder förutsättningarna för en övergång till ett studiefinansieringssystem för forskarutbildningen där de forskarstuderande har doktorandanställning från första dagen. Detta är en stor och viktig fråga som under 2008 har diskuterats mycket i olika instanser. GUS är mycket glada över att universitetets ledning tydligt uttalat att målet är att anställningar skall vara vad som gäller vid Göteborgs universitet.

Inför 2009 är förhoppningarna att den "doktorandportal" som arbetats fram under 2008 ska läggas till på Göteborgs universitets

offentliga webbplats. Syftet med portalen är att doktorander och de som är intresserade av att doktorera lätt ska kunna hitta information som rör forskarutbildningen.

Under hösten 2008 tillsattes en utredning om hur de nya doktorandreglerna tillämpas på universitetet och resultat av denna kommer att vara av högsta intresse för Göteborgs universitets doktorandkommitté (GUDK), GUS och de enskilda kårerna.

Under hösten 2008 bytte Göteborgs universitet mailsystem för studenternas konton, något som setts som mycket positivt från studenthåll då den ”gamla” studentmailen inte fungerade tillfredsställande och många studenter av den anledningen inte ville använda sig av den.

Under 2007 kunde GUS med Göteborgs universitets hjälp anställa ett studentombud vars roll främst är att stödja GUS medlemskårer i det lokala arbetet med studenters rättssäkerhet. Studentombudet är också ett stöd för studenter som ställs inför disciplinnämnden och ombudet har även ett utredande uppdrag. GUS har fortfarande stor hjälp av universitetet i utvecklingen av tjänsten som kommit att bli ett stort stöd för kårer, enskilda studenter och för ett ökat studentinflytande.

I slutet av våren presenterade GUS utredningen *Studentinflytande vid Göteborgs universitet* som utfördes av studentombudet. Undersökningen visar hur studentrepresentanter i olika organ på olika nivåer inom universitetet ser på sitt uppdrag, hur mycket de anser att de har kunnat påverka och hur de har blivit bemötta. Undersökningen fick tyvärr inte den uppmärksamhet man önskat. Detta kan mycket väl ha berott på att den kom alldeles innan sommaren och därför glömdes bort när verksamheten drog igång ”på riktigt” framåt höstkanten igen. Förhoppningsvis kommer det som tas upp i utredningen att få ett större genomslag framöver då det inom GUS finns planer på att kontinuerligt låta studentrepresentanter utvärdera sina uppdrag.

När det kommer till internationella studenter tycker GUS att det är beklagligt med av-

gifter för studenter från tredje land. Vi ser här en stor risk att de internationella inslagen i den svenska högskolan och också det svenska samhället kommer att minska drastiskt.

När det kommer till Göteborgs universitet och internationalisering anser GUS, precis som förra året att det finns brister när det kommer till de internationella studenterna och planerna om ett internationaliserat universitet. Informationen till de inresande studenterna är ofta otillfredsställande och tyvärr brister ofta samordningen mellan universitetets många delar och verksamheter. Det nystartade internationaliseringsrådet har börjat arbeta med dessa frågor vilket GUS ser som mycket positivt.

Under 2009 kommer Högskoleverket att genomföra en kvalitetsgranskning av Göteborgs universitet. Förberedelserna inför detta har pågått under 2008 och vi anser att studenterna på ett bra sätt inkluderats i detta arbete och att våra åsikter tagits tillvara. Vi hoppas att detta kommer att fortsätta även under och efter granskningen och att det kommer att visas i det utlåtande Göteborgs universitet får. Vi ser också fram emot att få ta del av internrevisionens granskning av studenternas arbetssituation och arbetsmiljö.

I 2009 års årsredovisning skulle GUS gärna vilja se att studenterna då anser att vi har studentmedverkan som fungerar på alla nivåer inom universitetet och att studenterna har rätt att tillsätta representanter i alla organ som de anser har betydelse för utbildningarna och studenternas situation. Vi har trots allt samma ambitioner och mål som resten av universitetet; att göra Göteborgs universitet till landets bästa lärosäte!

Susanne Persson och Fabian Lundgren
Ordförande och viceordförande i Göteborgs universitets studentkårer (GUS)

Göteborgs universitets studentkårer (GUS) är ett samarbetsorgan mellan 9 av de 10 studentkårerna vid Göteborgs universitet. GUS bedriver övergripande utbildningsbevakning vid Göteborgs universitet och tillsätter studentrepresentanter i centrala och till vissa studentkårsövergripande organ.

Utbildningsuppdrag

Göteborgs universitets resultat för 2008 mätt i helårsstudenter och helårsprestationer är i stort sett identiskt med föregående år. Antal helårsstudenter uppgår till 24 091 och helårsprestationerna till 19 496, vilket motsvarar en prestationsgrad på 81 procent. I förhållande till takbeloppet underskrids uppdraget med 2,7 procent eller 44 mkr. Detta underskott täcks av tidigare års sparade prestationer. Till bå 2009 överförs 22 mkr i sparade prestationer. Utfallet för 2008 följer väl de prognoser som under året lämnats till utbildningsdepartementet, se tabell 1.

Enligt regleringsbrevet skall antalet helårsstudenter inom naturvetenskap och teknik uppgå till minst 4 020. Detta mål uppfylls inte, utfallet för 2008 är 3 731 helårsstudenter, varav 369 avser konstnärliga utbildningar. Efterfrågan på utbildningar inom naturvetenskap, inklusive lärarutbildning med denna inriktning, är inte tillräckligt stor för att målet ska kunna uppnås.

Inför budgetåret omfördelades utbildningsuppdrag från fakultetsnämnder med svårighet att fylla sina platser till främst konstnärliga fakultetsnämnden som har haft möjlighet att öka sin utbildningsvolym. Inom detta område har ett stort antal fristående kurser inrättats för att möta efterfrågan. Denna omfördelning har lett till att universitetet i ännu högre grad än tidigare överskrider avräkningstakten för de konstnärliga utbildningsområdena. Mellanskillnaden i avräkning mot takbeloppet uppgår till 49 mkr. Med ett högre avräkningstak

inom befintligt takbelopp bedömer Göteborgs universitet att kommande års takbelopp kan uppnås.

Av universitetets utbildningar är särskilt lärarutbildningens tillbakagång ett problem. Lärarprogrammet är universitetets enskilt största och bredaste program och nedgången i antal sökande och helårsstudenter medför konsekvenser för många institutioner. Utfallet för 2008 hamnade på drygt 450 helårsstudenter under styrelsens uppdrag, även om regleringsbrevets examensmål för lärare över-skrids med råge.

Utbildningen inom humaniora genomgår för närvarande en omstrukturering, där en allt större del av kursutbudet koncentreras till dagtid och antal platser minskar totalt sett. Detta är en konsekvens av att den ekonomiska ersättningen inom humaniora och samhällsvetenskap är så låg, att kurser med lägre genomströmning inte bär sig ekonomiskt. Utvecklingen av universitetets totala antal helårsstudenter kan därmed komma att sjunka ytterligare, men troligen kommer detta att ekonomiskt kompenseras genom en högre prestationsgrad.

Efterfrågan på samhällsvetenskapliga fakultetsnämndens utbildningar varierar stort, utfallet för 2008 var också mer negativt än förväntat. De program som är mest populära, socionom och psykolog, har ingen möjlighet att öka i sådan utsträckning att bortfallet på övriga delar kompenseras. För närvarande utvecklas ett antal nya mastersprogram tillsammans med Handelshögskolan, vilket kan ge konsekvensökningar på sikt.

Tabell 1 Utbudet mätt i helårsstudenter 2006-2008. I finansierat av statsanslag ingår särskilda åtaganden.

	2008		2007		2005	
	Hst	Hpr	Hst	Hpr	Hst	Hpr
Program exkl uppdragsutbildning	14 341	12 758	13 570	12 446	14 602	13 277
Fristående kurser exkl uppdragsutb	9 750	6 738	10 532	7 137	10 212	6 943
<i>Summa finansierat av statsanslag</i>	<i>24 091</i>	<i>19 496</i>	<i>24 102</i>	<i>19 583</i>	<i>24 814</i>	<i>20 220</i>
Uppdragsutbildning	641	603	519	498	519	430
Övrigt	178	103	134	177	288	302
Totalt	24 910	20 202	24 755	20 258	25 621	20 953

Antagningen till juristprogrammet har ökats inför 2008 vilket medfört att Handelshögskolans resultat markant har förbättrats. Däremot har uppdraget till naturvetenskapliga fakultetsnämnden skurits ner ytterligare till följd av den minskande efterfrågan och uppdraget är inför 2009 i nivå med nämndens strategiska mål för balans mellan utbud och efterfrågan.

Universitetet tillhör det fåtal högskolor som har haft sparade prestationer gentemot regeringens takbelopp. Fakultetsnämndernas utfall innebär återbetalning och ett överskott har därmed skapats på universitetsgemensam nivå som medför viss handlingsfrihet i den interna planeringen. Överskottet har inte kunnat användas till högre uppräknings av interna pris-lappar. Detta överskott är av engångskaraktär och en alltför hög intern resurstilldelning riskerar att kostnadsnivån permanentas på en för hög nivå. Den låga statliga pris- och löneomräkningen kräver en kontinuerlig effektivisering av verksamheten.

Överskottet har istället främst använts till utvecklings- och omställningsåtgärder. Av utvecklingsåtgärder märks medel för utveckling av masterprogram samt en satsning på kulturav som är ett av universitetets styrkeområden. Av omställningsåtgärder märks särskilt personalåtgärder, främst pensionslösningar för att underlätta kompetens- och generationsväxling, samt lokalåtgärder såsom ombyggnationer för att möjliggöra förtätning. Totalt har universitetet avsatt drygt 90 mkr för utvecklings- och omställningsåtgärder.

Ekonomiskt resultat

Grundutbildningen omsluter 1 949 mkr under budgetåret, se tabell 2. En ökad kostnadsomslutning med 3 procent (63 mkr) jämfört med 2007. Härav avser 1 845 mkr grundutbildning enligt uppdrag i regleringsbrev inklusive vissa bidrag från fonder och stiftelser för t.ex. stipendier. Detta belopp ökar med 55 mkr jämfört med föregående år och förkla-

ras av ökade personalkostnader. Uppdragsverksamheten omsluter 104 mkr, av detta är beställd utbildning 10 mkr och uppdragsutbildning 94 mkr. Beställd utbildning minskar något medan uppdragsutbildningen ökar med 9 mkr, jämfört med föregående år. Den poänggivande uppdragsutbildningen har ökat till totalt 655 hst, se tabell 1. Läraryftet, som pågår till och med 2010, har inneburit att universitetets uppdragsutbildning ökar i omfattning men den konkurrerar delvis ut de kurser som tidigare gavs som uppdragsutbildning. Även kurser i svenska och samhällsorientering för utländsk vårdpersonal har ökat. Med beställd utbildning avses högskoleutbildning enligt avtal med annan högskola eller annan statlig finansär.

Årets kapitalförändring inom grundutbildningen redovisar ett överskott på 23 mkr, att jämföra med ett överskott på 53 mkr för föregående år. Av årets överskott återfinns 27,5 mkr inom grundutbildning enligt uppdrag i regleringsbrev m.m. och inom uppdragsverksamheten redovisas ett underskott på drygt 4 mkr.

Överskottet inom den reguljära grundutbildningen beror på kostnadsanpassningar till en minskad utbildningsvolym, samtidigt som universitetet fullt ut får beräknade anslagsintäkter tack vare tidigare års ”överproduktion”.

Samtidigt, sett i ett längre tidsperspektiv, ökar genomsnittskostnaden (i fasta priser) för en helårsstudent. En översiktlig beräkning visar att en helårsstudent kostade ca 5 600 kronor mer 2008 än 2004. Detta betyder bland annat att ungefär 1 800 färre helårsstudenter 2008 kostar (i fasta priser) drygt 10 mkr mer 2008 än 2004. Främst har de infrastrukturella kostnaderna såsom lokaler och andra driftkostnader ökat.

Studentinflytande

Studenterna finns representerade i berednings- och beslutsorgan enligt föreskrifter i Högskoleförordningen. Vid institutioner sker även regelbundna möten mellan institutions-

Tabell 2 Redovisning av intäkter och kostnader för grundläggande högskoleutbildning (tkr) 2008 för jämförelse med åren 2006 och 2007, se sid 64.

	Grundläggande högskoleutbildning			Summa
	Grundutbildning enl uppdrag i regleringsbrev*)	Uppdragsverksamhet Beställd utbildning	Uppdrags- utbildning	
Anslag	1 724 397			1 724 397
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	45 511	9 830	86 337	141 678
Intäkter av bidrag	83 534			83 534
Finansiella intäkter	19 336	379	2 705	22 420
Summa intäkter	1 872 779	10 209	89 042	1 972 030
Kostnader för personal	-1 116 548	-4 370	-62 470	-1 183 388
Kostnader för lokaler	-308 411	-2 851	-6 370	-317 632
Övriga driftkostnader	-356 565	-1 201	-18 446	-376 212
Finansiella kostnader	-6 622	-196	-991	-7 809
Avskrivningar	-57 107	-1 568	-5 231	-63 906
Summa kostnader	-1 845 254	-10 186	-93 508	-1 948 948
Verksamhetsutfall	27 525	23	-4 466	23 082
Transfereringar				
Medel som erhållits från statsbudgeten				0
Medel som erhållits från myndigheter	1 965			1 965
Övriga erhållna medel	11 008		349	11 357
Lämnade bidrag	-12 973		-349	-13 322
Saldo	0		0	0
Årets kapitalförändring	27 525	23	-4 466	23 082

*) inkluderar även bidrag som erhållits för den grundläggande utbildningen

ledning och studentrepresentanter för att dels förbättra undervisningens kvalitet, dels skapa goda förutsättningar för nyantagna att genomföra utbildningen. Studentkårernas representanter deltar i olika projekt för att bättre kunna anpassa verksamheter utifrån studentens villkor i studiesituationen. Universitetet har tillsammans med studentorganisationerna utarbetat "Regler för studier vid Göteborgs universitet – Regelsamlingen", som avser grund- och avancerad nivå och i viss mån även forskarutbildningsnivån. Regelsamlingen uppdateras regelbundet. Studenterna utser själva sina representanter varför universitetet inte kan påverka valen ur ett jämställdhetsperspektiv. Under avsnittet *Studenterna har ordet* beskrivs studentinflytandet utifrån studenternas perspektiv.

Göteborgs universitets studentkårer (GUS) har under 2008 presenterat en rapport *Studentinflytandet vid Göteborgs universitet* som återfinns på GUS hemsida. Ett av avsnitten behandlar vilka som åtagit sig uppdragen att vara studentrepresentanter. Bland annat redovisas åldersfördelning, var i utbildningen de befinner sig och könsfördelningen.

Kurser på grund- och avancerad nivå

I samband med införandet av en ny utbildnings- och examensstruktur genomfördes på alla nivåer ett omfattande pedagogiskt förnyelsearbete med omfattande utvecklingsarbete av utbildningsstrukturen. Nya program och kurser erbjöds hösten 2007. När sökandentresset sjönk valde flera utbildningsområden

Tabell 3 Examensmål och utfall 2005 - 2008

	utfall				mål	utfall i % till mål
	2008	2007	2006	2005	2005-2008	
Lärare med inriktning mot tidiga år	477	615	706	374	1 270	171%
- härav inriktning förskola/förskoleklass	271	379	456	172	740	173%
Lärare med inriktning mot senare år	751	508	504	374	1 660	129%
Sjuksköterskeex/röntgensjuksköterskeex	185	175	162	185	650	109%

att på eftersökta program öka antal platser både på grund- och avancerad nivå. Samtidigt sker kontinuerligt en utveckling av nya program, för att bättre kunna möta intresset från sökande och arbetsmarknadens behov. Andelen helårsstudenter på fristående kurser har sjunkit från 44 procent till 40 mellan åren 2007 och 2008.

Vid Göteborgs universitet erbjöds ett stort antal nya kurser och program på avancerad nivå 2008, bl.a. 61 masterprogram. Totalt sett har antalet ansökningar ökat till både kurser och program. Andelen ansökningar till fristående kurser på avancerad nivå hösten 2008 var 10 procent, medan motsvarande andel för program var 15 procent. Fördelningen mellan kurser och program på de olika nivåerna är inte helt tydlig eftersom programkurser inom de flesta utbildningsområden också kan sökas som fristående kurs.

Handelshögskolans fakultetsnämnd antog hösten 2007 studenter till sju nya masterprogram och till hösten 2008 utökades dessa med ytterligare tre program. Programmen har haft många sökande och cirka 75 procent av de antagna var studenter med utländsk grundexamen, varav 51 procent kom ifrån länder utanför EES-området. Kandidatprogram omarbetades för att efter examen direkt ge behörighet till de olika internationella masterprogrammen.

Samhällsvetenskapliga fakultetsnämnden har inrättat nio masterprogram och intresset för nämndens masterprogram har ökat sedan första antagningen 2007. Masterprogrammet i globala studier, har en hög andel sökande från länder utanför EU/EES-området.

Det humanistiska området valde att erbjuda ett masterprogram hösten 2007 med många olika ämnesinriktningar som även kunde sökas som kurser på avancerad nivå. Det låga sökandantalet ledde till en samordning och utveckling mot fyra olika program inför hösten 2008. Inom naturvetenskap utvecklades inför hösten 2007 ett tjugotal masterprogram och ett flertal med internationell inriktning. Antal sökande ökade till några av programmen på avancerad nivå jämfört med 2007 och minskade något för kandidatprogrammen. Konstnärliga området ökade antalet fristående kurser, framför allt på grundnivå men har även utvecklat och antagit till ett stort antal program på avancerad nivå. Antagningen sker lokalt och efterfrågan var stor till både kurser och program.

Nya program och kurser utvecklades inför 2007 inom IT-området, som även lockade ett stort antal utländska sökande. Till kurser på avancerad nivå har många anställda i IT-relaterade yrken sökt, där målet i stor utsträckning varit att få ny kunskap men inte i första hand att examineras. I ett samarbete med konstnärliga fakultetsnämnden startades under hösten 2007 masterprogrammet C:Art:Media. Inom pedagogiska yrken har tre masterprogram och flera kurser på avancerad nivå utvecklats. Där har intresset för att examineras varit större från yrkesverksamma studenter. Lärarutbildning på avancerad nivå erbjuds först under år 2009.

För närvarande görs en översyn av utbildning på avancerad nivå av ett- respektive två-åriga masterutbildningar bland annat med

Tabell 4 Antal examina 2008

Typ av examina	Antal
Masterexamen	65
Magisterexamina	1001
Kandidatexamina	1105
Högskoleexamina	57
<i>Yrkesexamina</i>	
Apotekarexamina	70
Arbets terapeutexamina	36
Audionomexamina	23
Barnmorskeexamina	31
Biomedicinsk analytikerexamina	55
Dietistexamina	31
Grundskollärarexamina 1-7	54
Grundskollärarexamina 4-9	150
Gymnasielärarexamina	112
Juristexamina	96
Konstnärlig: i musik	16
Konstnärlig: i scen och medier	2
Logopedexamen	30
Läkarexamina	145
Lärarexamina förskola/förskoleklass/fritid	22
Lärarexamen förskola/förskolekl/fritid/gr.sk tid	249
Lärarexamina grundskola tidiga år	152
Lärarexamina grundskola senare år	67
Lärarexamina grundskola senare år/gymnasiesk.	285
Lärarexamina gymnasieskolan	83
Lärarexamina hela grundskolan	13
Musiklärarexamina	40
Organistexamina	3
Psykologexamina	70
Psyko terapeutexamina	10
Receptarieexamina	34
Röntgensjuksköterskeexamen	1
Sjukgymnastexamina	75
Sjukhusfysikerexamina	9
Sjuksköterskeexamina	184
Slöjdlärarexamen	1
Socionomexamina	237
Specialistsjuksköterskeexamina	94
Specialpedagogexamina	182
Tandhygienistexamina	19
Tandläkarexamina	53
Tandteknikerexamina	17
Teologie kandidatexamina	14
Totalt	4 993

För jämförelse med tidigare år kan nämnas att totalt 5869 examina avlades 2006 och 4752 examina år 2007.

syfte att för studenterna tydliggöra övergången från grundnivå respektive till forskarutbildning eller till arbetsmarknaden.

Examensmål för perioden 2005-2008

Universitetets mål och utfall för antal avlagda sjuksköterske- och röntgensköterskeexamina samt för lärarexamina framgår av tabell 3 och i tabell 4 särredovisas de examina som räknas in i utfallet. De mål regeringen tilldelat universitetet för perioden 2005 - 2008 har uppnåtts och överskridits för samtliga examina. För lärare med inriktning mot tidiga år har antalet examina nästan fördubblats. Vid Göteborgs universitet förbereder studierna, i flertalet av inriktningarna mot tidigare åldrar i grundskolan, även för en verksamhet i förskolan.

Antal lärarexamina med inriktning mot matematik, naturvetenskap eller teknik var 347, vilket motsvarar 28,4 procent. Regeringens uppdrag att nå 30 procent har därmed inte nåtts totalt sett men variationer finns mellan de olika inriktningarna. Sedan budgetåret 2006 har den totala andelen med matematisk, naturvetenskaplig och teknisk inriktning ökat drygt två procentenheter och ökningen fortsatte marginellt under år 2008.

Totalt har antalet examina ökat jämfört med år 2007. Kandidatexamina ökade mest, från 891 till 1 105, magisterexamina minskade något medan masterexamina registrades för första gången.

Läraryr utbildning

Av universitetets totalt 24 000 helårsstudenter avser drygt 3 700 olika former av läraryr utbildning. Till dessa utbildningar hör ett stort antal återrapporteringskrav enligt regleringsbrevet. Av denna anledning redovisas läraryr utbildningen mer utförligt än övriga utbildningar.

Dimensionering av lärarutbildning

Som ett verktyg för att nå balans mellan samhällets behov av lärare med olika kompetens och studenternas egna önskemål sker från och med år 2006 ett samråd med företrädare för regionen om hur många nybörjare som bör antas till de olika lärarutbildningarna. Dessutom samråds om lämpligt platsantal till respektive inriktning. En särskilt inrättad studievägledning för hela lärarutbildningen erbjuder studenterna hjälp med bland annat val av inriktning. Därutöver finns ett antal ämnesstudievägledare vid respektive institution. För ett par år sedan skapades ett webbaserat databassystem, där studieplanen för varje student finns inlagd. Databasen utgör ett hjälpmedel för såväl studenter som för dimensioneringen av inriktningarna.

Särskild utbildning för lärare i yrkesämnen

Inom den särskilda utbildningen för lärare i yrkesämnen har fyra antagningsomgångar genomförts. Studierna bedrivs på halvfart. Den första antagningsomgången med start hösten 2005 avslutades år 2007. I tabell 5 anges hur många studenter som har medverkat i utbildningen under 2008, vilket totalt motsvarar 37 registrerade helårsstudenter. Ökningen under höstterminerna är en följd av att studenter från tidigare antagningsomgångar har återupptagit sina studier. Under året har 85 examina utfärdats för yrkeslärare varav 14 inom vård.

Regionala centra

Sedan 2004 samverkar lärarutbildningen vid Göteborgs universitet med Göteborgsregionens kommunalförbund i ett regionalt centrum - Göteborgsregionens utvecklingscentrum (GRUC), som är ett formaliserat nätverk mellan universitetet och kommunerna i regionen. Grunden för samverkan är de avtal som finns inom verksamhetsförlagd utbildning på lärarprogrammet. Syftet med GRUC är att

Tabell 5 Antal studenter som deltagit i den särskilda utbildningen för lärare i yrkesämnen under 2008

	Vt 2008	Ht 2008
Antagning vt 2006	26	
Antagning ht 2006	25	31
Antagning vt 2007	19	22

genom en gemensam verksamhet förbättra och fördjupa det för parterna angelägna arbetet med skolutveckling, lärarutbildning och forskning. Ett antal samverkansprojekt har genomförts år 2008, bland annat med stöd av Myn-digheten för skolutveckling och Skolverket. Projekten har varit följande:

- Examensarbete i lärarprogrammet – en resurs för verksamhetsutveckling.
- Stöd till bättre samverkan mellan skolformer och mentorskap för elever med utländsk bakgrund.
- Läs- och skrivutveckling: Läsa, Skriva, Språka.
- Matematikutveckling: Learning study samt nätverksarbete.
- IT i lärarutbildningen.
- Utbildning av lokala lärarutbildare i samverkanskommunerna.
- Seminarier på olika teman bl.a. klimat och miljö, bioteknik.
- Lärarlyftet: samverkan kring utbud och upplägg.

En annan form av samverkan mellan universitetets olika delar och skolverksamheten finns organiserad i form av sex lärarutbildningsråd.

Vidareutbildning av lärare i skolan

Utbildningen har omfattat dels kompletterande delar av det allmänna utbildningsområdet, dels vid behov ytterligare ämnesstudier. Erfarenheter från utbildningens genomförande visar att ramen är för snäv för många av de intresserade obehöriga lärarna. Det var särskilt tydligt när det gällde sökande med inriktning mot gymnasieskolans yrkesämnen. Tre

antagningar har skett sedan starten år 2007. Till hösten 2007 sökte 94 personer och totalt 8 helårstudenter registrerades år 2008. Till nästa antagning våren 2008 sökte 86 personer vars registrering motsvarade 10 helårstudenter. 191 personer sökte till antagningen hösten 2008 och antalet registrerade motsvarade 41 helårstudenter.

Matematiksatsning inom högre utbildning

Universitetet har sedan 2006 haft ett särskilt uppdrag att i samråd med övriga högskolor anordna regelbundna nationella möten mellan gymnasie- och högskolelärare. I uppdraget ingår även att utveckla en webbaserad överbrygningskurs mellan gymnasieskolan och högskolan i samråd med Nationellt resurscentrum för matematik.

Två nationella möten har hållits under år 2008. Till mötet den 25 april i Göteborg deltog ca 90 lärare från gymnasieskolor och högskolor från hela landet, totalt 24 olika lärosäten. Även representanter från Myndigheten för skolutveckling, Skolverket och Högskoleverket närvarade. Vid mötet den 14 november i Stockholm deltog ca 80 lärare från gymnasieskolor och högskolor. Där återfanns representanter från 21 lärosäten och dessutom från 16 av de 23 projekt som beviljats medel från Myndigheten för skolutveckling för samverkan med högskolan. Projektgruppen för matematiksatsningen har haft tre möten under 2008 och avslutade därmed sitt arbete.

Under 2008 har flera överbrygningskurser utvecklats. Skälet till detta är svårigheter att inom en och samma kurs förena insatser från olika lärosäten med nuvarande finansieringssystem baserat på helårstudenter och helårsprestationer. Utvärderings- och utvecklingsmöte kring webbkurser kommer att hållas i januari 2009.

Naturvetenskapliga fakultetsnämnden erbjöd berörda högskolor och gymnasieskolor att

ansöka om bidrag på 100 000 kr under 2008/2009 till en samverkansgrupp. Bidrag beviljades 10 grupper under 2008, som i december lämnade en kort redovisning av sitt arbete. En mer fullständig redovisning kommer att ske i juni 2009.

Kompletterande utbildning för sökande med utländsk examen

Kompletterande utbildning för lärare med avslutad utländsk lärarexamen

Till den kompletterande utbildningen för lärare med utländsk examen har tre antagningsomgångar genomförts sedan hösten 2007. Studierna bedrivs normalt på halvfart och till kursstarten år 2007 sökte 63 personer där 7 helårstudenter registrerades under 2008. Två antagningar har skett under 2008. Till vårens antagning sökte 67 personer och totalt 21 helårstudenter registrerades. Under hösten 2008 genomfördes ytterligare en antagning med 35 sökande, vilket motsvarade 8 helårstudenter. Utbildningen omfattar dels kompletterande delar av det allmänna utbildningsområdet, dels ytterligare ämnesstudier, som både kan vara nya ämnen/moment och ämneskomplettering till svenska förhållanden, t.ex. nordisk historia och kontrastiva moment i engelska. Poängramen är inget avgörande problem. Det finns vissa svårigheter att avgöra om en genomgången utländsk utbildning motsvarar postgymnasial lärarutbildning. Dessutom är kunskapsnivån i svenska inte alltid tillräckligt hög.

Kompletteringsutbildning för jurister med utländsk examen

En juridisk kompletterande utbildning pågår vid juridiska institutionen för andra året i rad. Utbildningen omfattar 120 högskolepoäng och riktar sig enbart till personer med avslutad utländsk juristutbildning som vill erhålla en svensk juristexamen.

Studenter, som antogs hösten 2007, har under år 2008 läst sin andra och tredje termin på utbildningen. Till första terminen antogs 18 studenter varav tre slutade under 2007. Återstående 15 studenter har varit aktiva även under år 2008. Den som nått godkänt resultat på den inledande introduktionsterminen, varit en omfattande genomgång av den svenska rättsordningen skett, har antagits till juristprogrammets fjärde termin i ämnet straff- och processrätt. Kursen lästes tillsammans med övriga studenter inom juristprogrammet. Hösten 2008 påbörjades termin fem, civilrätt II. Studenter som har fått ett godkänt resultat från samtliga terminer avslutar med ett examensarbete. Övriga terminer i den ordinarie utbildningsplanen tillgodoräknas från den utländska utbildningen. Efter avslutat program och med godkända resultat erhålls en juris kandidatexamen.

För de studenter som inte klarat alla terminer anordnas under våren 2009 en speciell stödkurs där vikt läggs vid svenska språket och juridisk metod, ämnen som visat sig vara det mest problematiska för dessa studenter. I samtliga fall är bristande kunskaper i svenska språket en bidragande orsak till underkänt. Personliga skäl av skiftande karaktär såsom familjeförhållanden och bostadsort har i vissa fall också haft betydelse för studieresultaten.

Kompletterande utbildning för läkare, tandläkare och sjuksköterskor med utbildning från tredje land

Utbildningarna har ännu inte påbörjats på grund av att uppdraget först gavs under sommaren 2008. Hösten har använts för att planera utbildningarna och för att utveckla kursplaner. Antagning beräknas ske under 2009.

Reell kompetens

Under år 2008 inkom 245 ansökningar med begäran om bedömning av reell kompetens. Efter genomförd bedömning ansågs 70 procent uppfylla behörighetskraven. Av samt-

liga bedömda ansökningar handlade 85 procent om särskilda förkunskapskrav och mindre än en halv procent om grundläggande behörighet. Universitetet har under året deltagit i ett seminarium som anordnades av Sveriges universitets- och högskoleförbund (SUHF) och Verket för högskoleservice (VHS), där bedömning av reell kompetens för grundläggande behörighet behandlades. Vid VHS:s antagningskonferens 2008 diskuterades ett förslag från SUHF till modell för bedömningen. Förslaget har därefter remitterats till lärosätena.

Bedömningar av reell kompetens görs av en arbetsgrupp vid antagningsenheten. I förekommande fall, framförallt när det gäller bedömning av akademiska förkunskapskrav men även i vissa fall gymnasiala förkunskapskrav, remitteras ärendet till berörd institution. Bedömningarna är individuella och utgår ifrån de meriter som den sökande åberopar samt den sökandes egen motivering. Särskilda prov eller tester har inte utformats för detta ändamål. I de fall den sökande åberopar kunskaper som inte kan styrkas eller bedömas utifrån de inskickade handlingarna hänvisas till Komvux för prövning. Vid institutionen för språk och litteraturer har diagnostiska prov erbjudits för behörighetsprövning i vissa språk.

Information till sökande om reell kompetens finns i universitetets katalog och hemsida, i VHS katalog samt på studera.nu.

När det gäller alternativa urvalsgrunder så har det till konservators-, bebyggelseantikvariskt- och tandteknikerprogrammen använts särskilda prov och intervjuer som urvalsgrund till 2/3 av platserna på respektive utbildning. Utbildningarna har under många år haft prov som urvalsgrund till en del av platserna.

De ändrade reglerna 2008 har hittills inte medfört att användningen av alternativt urval ökat, delvis kan det bero på att intervjuer eller särskilt utformade prov kan betraktas som alltför resurskrävande. Där det funnits ett intresse av att försöka använda alternativt urval, bl.a. för att öka andelen studenter med utländsk

Tabell 6 Redovisning av läkarutbildningen 2008

Att redovisa för budgetåret 2008	HST	Belopp i tkr
Totalt antal helårsstudenter	917	
Total ALF-ersättning		383 613
- varav för utbildning på grundnivå och avancerad nivå		67 293
- varav för forskning och utbildning på forskarnivå		316 320
Återstår ej under budgetåret utnyttjade medel		
Ytterligare medel som avsatts av universitetet till läkarutbildningen utöver ALF-ersättningen		
Ytterligare medel som avsatts av landstinget till läkarutbildningen utöver ALF-ersättningen		ca 10 milj kr

bakgrund på journalistprogrammet, stoppades ambitionen genom de anmälningar och domar som visade att det inte var tillåtet.

Universitetet har genomfört en enkät om alternativt urval där samtliga fakultetsnämnder tillfrågades om sitt intresse för att utveckla nya urvalsrutiner. Endast ett fåtal svarade att det fanns ett visst intresse och att det fördes diskussioner om vilka utbildningar det skulle kunna tillämpas på.

Läkarutbildning, medicinsk forskning och tandläkarutbildningen

Totalt antal helårsstudenter på läkar- och tandläkarutbildningen samt ALF- och TUA-ersättning för 2008 framgår av tabellerna 6 och 7.

ALF-medel. Prioriteringen av satsningar inom grundutbildningen har skett på s.k. *Tidig Yrkeskontakt*. Avsikten med satsningen var att möjliggöra för läkarstudenter att få en ti-

digare kontakt med sjukvårdsorganisationen och patienter. Från termin ett schemaläggs verksamhetsförlagd utbildning inom sjukvårdsorganisationen både inom primärvård och slutenvård. ALF-medel har i samband med det satsats på speciell pedagogisk utbildning av handledande läkare. Ytterligare medel har avsatts för att engagera fler sjukhus i regionen förutom Sahlgrenska Universitetssjukhuset (SU) i läkarutbildningen.

Inom den kliniska forskningen har följande områden prioriterats: psykiatri, ortopedi, kirurgi, PET/CT, geriatrik, biobanksorganisation och simulatorcentrum.

TUA-medel. Tandläkarutbildningen vid Göteborgs universitet har under året lagt ner omfattande arbete på att utveckla en ny utbildningsplan, som skall implementeras år 2009. Från och med hösten 2008 genomförs ett gemensamt kompetensutvecklingsprogram för alla lärare med såväl pedagogiska som yrkesmässiga inslag.

Tabell 7 Redovisning av tandläkarutbildningen 2008

Att redovisa för budgetåret 2008	HST	Belopp i tkr
Totalt antal helårsstudenter	295	
Total TUA-ersättning		61 174
- varav för utbildning på grundnivå och avancerad nivå		53 534
- varav för forskning och utbildning på forskarnivå		7 640
Återstår ej under budgetåret utnyttjade medel		
Ytterligare medel som avsatts av universitetet till tandläkarutbildningen utöver TUA-ersättningen		
Ytterligare medel som avsatts av landstinget till tandläkarutbildningen utöver TUA-ersättningen		ca 7 milj kr

Strategiska satsningar under 2008 föregicks av två internatförlagda planeringsmöten där politiska och administrativa företrädare för regionens sjuk- och tandvård deltog. Diskussionerna ledde till att fyra större prioriterade områden tilldelades TUA-medel – barn- och ungdomstandvård, frisktandvård, biomaterial och äldretandvård. Två av områdena har redan starka forskningsprojekt, BITA-projektet och Frisktandvårdsprojektet. Inom äldretandvård har ett arbete inletts för att etablera nya forskningsgrupper.

Uppdrag att utveckla klinisk utbildning och forskning

Göteborgs universitet beviljades 2 061 tkr för att utveckla klinisk utbildning och forskning under bå 2008. Medlen har under året, tillsammans med resurser från Sahlgrenska Universitetssjukhuset (SU), finansierat en ökad akademisk närvaro vid SU-Mölndal ortopedi och SU-Östra kirurgi genom att förstärka lärar- och forskningsresurserna vid dessa enheter. Därigenom har den lokala handledningen till studenter på grund- och forskarutbildning kunnat utökas samtidigt som den akademiska närvaron inspirerat de yngre läkarna till att delta i undervisning och forskning. Satsningen kommer från bå 2010 att finansieras inom ordinarie budget.

Internationalisering - free movers

Under året lade en arbetsgrupp fram ett utkast till en ny handlingsplan för internationaliseringsarbetet för år 2008-2012. Denna handlingsplan fastställdes av rektor i september. Planen har även översatts till engelska och finns publicerad bland de centrala styrdokumenterna på universitetets hemsida. I planen ingår en detaljerad översikt av en rad olika problemområden rörande fortsatt internationalisering inom universitetets samtliga verksamhetsområden, innefattande ca trettio konkreta

åtgärds punkter. Huvudpunkterna i handlingsplanen är:

- Mobilitet för studerande, lärare och administrativ personal
- Strategiska samarbeten med utvalda partneruniversitet
- Internationalisering på hemmaplan
- Profilerings och information
- Uppföljning och kvalitetsutveckling.

Som ett resultat av den framlagda planen inrättades ett särskilt internationaliseringsråd med representanter från samtliga fakulteter och universitetsbiblioteket samt företrädare för studenterna. Ordförande för detta råd utsågs samtidigt till rektorsråd för internationalisering och ingår i universitetets ledningsgrupp.

Parallellt med denna process skedde en omorganisation av den institutionella strukturen för arbetet. Det tidigare existerande International Office upplöstes, och huvuddelen av verksamheten överflyttades till studentavdelningen. Syftet med denna förändring var bl.a. att åstadkomma en tydligare integration mellan det internationella studerandeutbytet och den utbildning som traditionellt ges för svenska studerande. Internationaliseringsarbetet har, inte minst som en följd av den successiva anpassningen till Bolognaprocessen, därmed gått in i en ny fas, som innebär att man inte på samma sätt som tidigare ser det internationella studerandeutbytet som en verksamhet som ligger vid sidan om den övriga utbildningen, utan den skall vara en naturlig del av utbildningsverksamheten som sådan. Dock krävs en exekutiv resurs för samordning av arbetet inom internationaliseringsrådet samt för kommunikation med nämndernas internationaliseringsansvariga. Därför skedde under hösten en rekrytering av en särskild internationell koordinator, som börjar sin anställning under våren 2009. Till koordinators operativa stöd kommer, förutom personal inom studentavdelningen, även att finnas en särskild handläggargrupp, bestående av personal från de enheter som är ansvariga för det

internationella studerandeutbytet inom respektive nämnd.

Den fortsatta anpassningen till Bologna-processen sker brett inom alla fakulteter, och har bl.a. resulterat i en snabb ökning av tvååriga masterprogram, givna på engelska, och som har en internationell rekryteringsbas. Denna omvandling har även inneburit en dramatisk ökning av sökande med examen från utländska universitet, vilket initialt har skapat en rad administrativa anpassningsproblem, vilka successivt åtgärdas. Den hittillsvarande strategin från Göteborgs universitets sida har varit att inta en öppen och välkomnande attityd till ”free movers”, men samtidigt kommer en rad förändringar av rekryterings- och antagnings-system att krävas under de närmaste åren. Detta arbete har hittills i första hand skett på nämndnivå. Som exempel på en sådan förändring kan nämnas att Handelshögskolan, som under 2007 och 2008 haft sammanlagt över 3 000 sökande till sin Graduate School. Förberedelser har påbörjats för en komplettering av hittillsvarande antagningskriterier med det internationellt erkända systemet General Management Admission Test (GMAT), med planerat införande fr.o.m. antagningen 2010. I detta syfte togs under 2008 beslut om inrättande av ett särskilt testcentrum för GMAT, som enligt planerna kommer att tas i bruk under 2009. Som ett led i den fortsatta Bolognaanpassningen kommer Göteborgs universitet även att öka ansträngningarna att åstadkomma ett omfattande utbyte av lärare samt teknisk och administrativ personal med strategiska partneruniversitet.

Inom ramen för den allmänna internationaliseringsstrategin ingår även ett uttalat syfte att tydligare profilera Göteborgs universitets medansvar för global rättvisa, hållbar samhällsutveckling och aktivt solidaritetsarbete. Ett led i denna profilering var skapandet av en särskild School of Global Studies inom samhällsvetenskaplig fakultet. Särskilt stor kraft har ägnats åt att bygga upp ett mer om-

Tabell 8 Antal studenter i studerandeutbyte

	2008	2007	2006
Inresande	935	825	980
Utresande	456	427	315

fattande samarbete med universitet i Afrika, Latinamerika och Sydasiens, t.ex. inom miljövetarutbildningar, samt i freds- och utvecklingsstudier.

En sammanställning av in- och utresande studenter i utbytesprogram redovisas i tabell 8. Tidigare tabell 9 utgår.

Samarbeten beslutade av styrelsen

Göteborgs universitet har en etablerad samverkan med en lång rad nationella och internationella lärosäten inom utbildning och forskning.

Förutom det kontinuerliga samarbetet pågår sedan ett antal år ett fördjupat och av universitetsledningen initierat arbete för att på universitetsgemensam nivå etablera ökad profilering och arbetsfördelning mellan de nationella lärosätena. Fyra pågående samarbeten kan i detta sammanhang speciellt lyftas fram.

Göteborgs universitet har under hösten 2008 skrivit på ett övergripande samarbetsavtal med *Högskolan Väst*. Under 2009 ska en gemensam styrgrupp tillsättas med ansvar för att utifrån huvudavtalets punkter konkretisera samarbetet vad gäller:

- Lärarutbyte
- Gemensamma kurser och utbildningsprogram
- Rekommenderade studiegångar från kandidat- till mastersprogram
- Utbildning på avancerad nivå och forskarnivå
- Examinationsfrågor
- Högskolepedagogisk utveckling
- Forskning och utbildning inom Havsmiljöområdet

- Administrativ utveckling

Under 2008 har samarbetet med *Lunds universitet* fördjupats. Likhet i storlek och struktur innebär stor potential för samarbete och profilering inom såväl utbildning som forskning samt inom administrativ utveckling. Samarbetet ingår i en ambition att utveckla en nordisk och akademisk sydvästaxel med Köpenhamn – Lund – Göteborg – Oslo. Samarbetet med Lund inbegriper:

- Samverkan kring klimat, energi, miljö – havsmiljö.
- Samverkan inom humaniora. Ambitionen är att etablera gemensamma och starkare utbildningsmiljöer. Vidare planeras för ett utvecklingsarbete kring interaktivt lärande och IT-stödd utbildning.
- Samverkan inom naturvetenskap. Ett utvecklingsarbete har inletts för att bygga upp en optimal relation mellan utbildningens grundnivå och avancerade nivå.
- Samverkan inom medicin. Ett samarbete för att förstärka små miljöer har inletts.
- Samverkan inom det konstnärliga området. Som exempel kan nämnas utvecklat samarbete inom den musikpedagogiska forskningen.
- Förvaltningssamverkan och administrativ effektivisering i vid bemärkelse.

Sedan lång tid finns ett etablerat samarbete med *Chalmers*. Som exempel på samarbetsytter kan nämnas IT-universitetet i Göteborg där omfattande utbildning och forskning bedrivs gemensamt inom IT-området. Genom samarbetet skapas kraftfulla forskningsgrupper samtidigt som studenterna får tillgång till lärosätenas gemensamma utbildningsutbud och lärarkompetens. Genom IT-universitetet har det också skapats en tydlig och stark regional aktör när det gäller samarbete med näringsliv och offentlig verksamhet inom IT-området.

Med *Chalmers* bedrivs också ett väl utvecklat samarbete inom ämnesområdena matematik, fysik, miljö och kemi. Genom tillvaratagande av båda lärosätenas kompetens och ut-

bildningsutbud innebär samarbetet även här att studenterna får tillgång till ett betydligt bredare utbud än om respektive lärosäte hade bedrivit sina egna kurser. Forskningsarbetet inom ovan nämnda områden är också väletablerat.

Samtidigt ska nämnas att det täta samarbetet med *Chalmers* illustrerar vissa problem då det visat sig svårt att få till stånd en effektiv ledningsstruktur och organisation mellan två organisatoriska enheter inom ramen för ”gemensamma” verksamheter. En långtgående integration måste balanseras med krav på att kunna särredovisa exempelvis pengar, personal, studenter och prestationer på de samverkande lärosätena. Rådande regelverk innebär i detta avseende ett stort administrativt merarbete och ineffektiva beslutsvägar. Med anledning av detta har samtliga avtal mellan Göteborgs universitet och *Chalmers* reviderats utifrån ett nytt huvudavtal. Om en fullständig integration inom olika samarbetsprojekt ska vara möjlig krävs dock förändringar av nuvarande regelverk.

Slutligen ska *Det västsvenska universitetssamarbetet* (VUS) nämnas. Där ingår förutom Göteborgs universitet också *Chalmers*, högskolorna i Halmstad, Skövde, Borås, Jönköping, Högskolan Väst, Karlstad universitet samt Sveriges Lantbruksuniversitet i Skara. Samarbetet tillkom i slutet av 90-talet med det primära syftet att verka för fler utbildningsplatser till berörda lärosäten. I takt med att Sveriges universitets- och högskoleförbund (SUHF) har utvecklats till en allt viktigare organisation när det gäller att driva högskolegemensamma frågor, så har VUS utvecklats till att primärt utgöra en gemensam plattform för kontakter med olika regionala aktörer.

Universitetet har under 2008 aktivt deltagit i SUHF:s projektarbete ”Det framtida högskolelandskapet”. Arbetet har inneburit en fördjupad nationell diskussion om hur lärosätena utifrån sina egna mål och strategier ska fördjupa sitt profileringsarbete.

Forskning och forskarutbildning

Universitetets mål enligt den strategiska planen är att stärka forskningens kvalitet och förbättra villkoren för forskning av hög internationell klass. En av åtgärderna har varit finansiering av 40 tvååriga post-doc-anställningar, som under 2007 annonserades både nationellt och internationellt. Anställningarna löper under perioden 2007 till 2009 och skall där- efter utvärderas. Från 2008 startar en femårig

satsning med stöd från Vetenskapsrådet om Svensk Nationell Datatjänst (SND). Inom den perioden kommer SND att inhämta fullständig information om svenska databaser inom samhällsvetenskap, socialmedicin/epidemiologi och humaniora samt få en överblick av motsvarande internationella databaser.

I universitetets forskningsstrategi har åtta forskningsområden identifierats som har upp-

Tabell 10 Redovisning av forskning/forskarutbildning (tkr)

	Forskning/forskarutbildning	
	Totalt	varav uppdrags- verksamhet
Verksamhetens intäkter		
Anslag	1 462 379	
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	291 691	166 657
Intäkter av bidrag	874 223	
Finansiella intäkter	52 004	3 154
Summa intäkter	2 680 297	169 811
Verksamhetens kostnader		
Kostnader för personal	-1 540 465	-124 886
Kostnader för lokaler	-285 422	-4 413
Övriga driftkostnader	-712 967	-39 103
Finansiella kostnader	-16 114	-672
Avskrivningar	-138 856	-4 799
Summa kostnader	-2 693 824	-173 873
Verksamhetsutfall	-13 529	-4 062
Resultat från andelar i dotterbolag	-1 504	
Uppbördsverksamhet		
Intäkter av avgifter m.m. samt andra intäkter som inte disponeras av myndigheten	-156	
Medel som tillförts statsbudgeten från uppbördsverksamhet	156	
Saldo	0	
Transfereringar		
Medel som erhållits från statsbudgeten	3 676	0
Medel som erhållits från myndigheter	26 755	0
Övriga erhållna medel	41 237	3 993
Lämnade bidrag	-71 670	-3 993
Saldo	0	0
Årets kapitalförändring	-15 033	-4 062

nått eller har potential att utvecklas till styrkeområden: den patientnära forskningen om hjärta och kärl inklusive fetma, biomaterial och vaccin, lärande, språkteknologi, demokrati och opinion, havsmiljö, kulturarv, globalisering samt kultur och hälsa. Forskningens åtta styrkeområden är tvärvetenskapliga och sträcker sig över fakultetsgränserna. Rektor har utsett en värd fakultet och en samordnare för varje styrkeområde. Verksamheten påbörjades under år 2008. Särskilda resurser kommer att tillföras genom omprioriteringar fr.o.m. 2009.

Universitetet har sedan flera år arbetat för att främja kommersialiseringen av forskningsidéer och -resultat. Inom en särskild enhet, forskning- och innovationsservice, arbetar specialister inom såväl forskningsfinansiering som innovationsrådgivning. I enhetens uppdrag ingår också att arbeta för samverkan genom interna och externa nätverk, lokalt och internationellt. Ett av rektor utsett rektorråd har ett särskilt uppdrag att arbeta med frågor som rör forskningsfinansiering. För att samordna forskning och forskarutbildning inom universitetet har rektor sedan ett par år inrättat särskilda beredningar, där företrädare för alla fakultetsnämnder ingår.

Ekonomiskt resultat

Universitetets forskningsverksamhet omsluter 2 694 mkr under budgetåret, en ökning av kostnadsomslutningen med 180 mkr eller 7 procent jämfört med 2007. Av detta avser 174 mkr uppdragsverksamhet.

Årets kapitalförändring inom forskning och forskarutbildning är ett underskott på 15 mkr,

att jämföra med ett överskott på 38 mkr för föregående år. Både den anslags- och bidragsfinansierade forskningsverksamheten och den uppdragsfinansierade verksamheten redovisar underskott. Underskotten täcks av ackumulerade överskott från tidigare år.

Utvecklingen under perioden 2004-2008 av den anslagsfinansierade respektive externfinansierade forskningen (se tabell 11) visar att den anslagsfinansierade utgör en ökande andel under de senaste åren och uppgår för 2008 till 52 procent av de samlade externa medlen. Totalt har de samlade forskningsmedlen ökat, i löpande priser, med 264 mkr under hela perioden, vilket motsvarar en ökning på 14 procent.

Till den externt finansierade forskningen bidrar statliga forskningsråd och andra statliga organ med 580 mkr, medan företag och andra organisationer bidrar med 393 mkr. Härtill kommer bidrag från Europeiska unionen med 98 mkr och från utländska företag och organisationer med 29 mkr.

Utvecklingen av bidrag från olika givare för perioden 1996-2008 framgår av diagram 1.

Bidragsökningen mellan 2007 och 2008 från forskningsråd uppgår till 30 procent och ökningen från övriga svenska givare (främst s.k. ändamålsstiftelser) uppgår till knappt 4 procent. Totalt ökar bidragsinkomsterna till forskningsverksamheten med 15 procent mellan 2007 och 2008.

Rekrytering till forskarnivå

Universitetet har beslutat om en långtgående delegation av ansvar för utbildning och forsk-

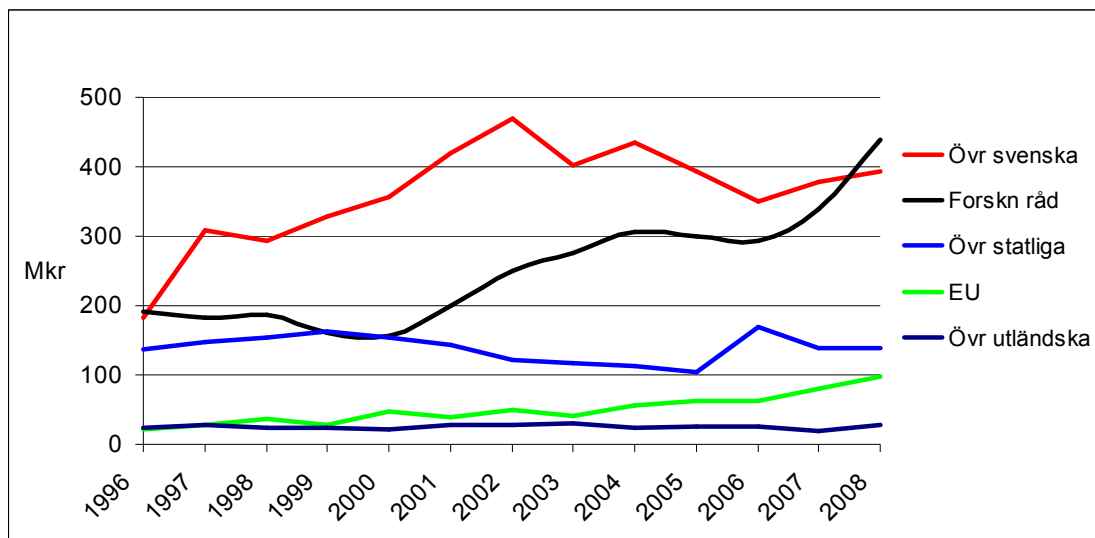
Tabell 11 Anslags- resp externfinansierad forskningsverksamhet

belopp i mkr	2008	2007	2006	2005	2004	% förändr
anslag ¹⁾	1 138	1 064	982	954	874	30%
bidrag	874	828	873	905	883	-1%
uppdragsverksamhet	167	163	157	170	158	6%
summa	2 179	2 055	2 012	2 029	1 915	14%
%-relation ²⁾	52%	52%	49%	47%	46%	

¹⁾ exkl anslag till klinisk forskning ALF/TUA

²⁾ andel anslag till forskningsverksamhet av total summa

Diagram 1 Externa forskningsbidragsinkomster i löpande penningvärde per givare 1996-2008

ning till fakultetsnämnderna. Enligt högskoleförordningen (HF) skall fakultetsnämnden ha det övergripande ansvaret för forskarutbildningens kvalitet, effektivitet, uppläggning, studieplaner och handledning samt för samordning av kurser. Fakultetsnämnden skall också ha allmän tillsyn över forskarutbildningen.

De mindre fakultetsnämnderna har ofta begränsat utrymme för särskilda åtgärder som leder till breddad rekrytering. Antagning sker inte alltid varje år och antalet nyantagna är litet. För de större nämnderna har nya rutiner utvecklats för antagning med syftet att också kunna rekrytera nya grupper studerande. Kurser m.m. utvecklas för att ge möjlighet till anställning efter avslutad forskarutbildning även utanför högskolan. Kraven för att utses till handledare är i de flesta fall docentkompetens samt att ha genomgått utbildning för handledare.

En bred utlysning av doktorandanställningar vid utbildningsvetenskapliga fakultetsnämnden har resulterat i sökande från olika kategorier och sammanhang. Vid antagningen har därefter endast kvalitetskriterier använts. Sahlgrenska akademien har breddat rekryteringen genom att antagningen till forskarut-

bildningen utsatts för öppen konkurrens. Under år 2008 inkom i genomsnitt sju ansökningar per plats med sökande såväl inom som utanför Sverige. Öppenheten har visat sig vara positiv för enskilda sökande och urvalsprocessen förväntas höja kvaliteten i forskarutbildningen. Enskilda projekt i forskarutbildningen värderas genom intern granskning och prioritering på institutionsnivå för att ytterligare höja kvaliteten. Inför antagningen utarbetas en individuell studieplan så att studierna skall kunna påbörjas med en väl genomtänkt projektplan. Som ett projekt för att förbereda för arbete efter avslutad utbildning erbjuds kurser i Generic skills, dvs. projektstyrning, ledarskap, Academic writing samt att skriva forskningsansökningar.

Naturvetenskapliga fakultetsnämnden stärkte sin forskarutbildning under året genom att stora resurser riktades mot temaområden. Forskarutbildningen organiserades därmed i en form som liknar forskarskolor. Ämnesplanerna har samordnats i fyra huvudämnen, naturvetenskap, matematik, matematisk statistik och kulturvård. De individuella studieplanerna utvecklades ytterligare och innefattar numera även karriärplanering. Från och

med 2008 har den konstnärliga fakultetsnämnden ändrat rutinerna vid annonsering inför antagning. Numera sker detta även internationellt. Den nyinrättade nationella forskarskolan i musikpedagogik inom lärarlyftet förväntas ge en bredare rekrytering. Som förberedelse till verksamhet efter forskarutbildningen har doktoranderna uppmanats delta i universitetets internutbildning i projektledning och högskolepedagogik. Dessutom har doktoranderna erbjudits särskilt stöd i språkgranskning och översättning av artiklar, avhandlingar och Abstracts. För nyantagna erbjöds kurs i skrivande och praktisk kunskap.

IT-universitetets mål är att öka antal kvinnor och antal industridoktorander i forskarutbildningen. Detta framförs särskilt vid utlysningar av doktorandanställningar, och av två nyantagna 2008 var båda kvinnor.

Samhällsvetenskapliga fakultetsnämnden avslutade en seminarierie "Disputation – och sedan" under året. Syftet har varit att stödja doktoranders anställningsbarhet genom att ta upp frågor som rör karriärplanering. Även Handelshögskolans fakultetsnämnd erbjuder karriärplanering vid en särskild enhet, Career Service. Arbetet bygger på fyra aktivitetsspår, vägen till jobbet, vad gör man på jobbet, företagspresentationer samt färdigheter. Inom ramen för dessa spår erbjuds karriärcoaching enskilt och i grupp, CV-granskning, karriärportal och seminarier.

Vid humanistiska fakultetsnämnden anordnades en kurs i början av året för nyantagna med syfte att snabbt och effektivt introducera dem i forskarstudierna. Doktoranderna informerades om regler och bestämmelser, möjlighet till stöd och support, potentiella kompli-

kationer i samband med utbildningen m m. Ett uppföljande möte i slutet av terminen genomfördes för att fånga upp eventuella problem som uppkommit.

Nyantagna och examina inom forskarutbildningen

Aktiva doktorander minskade återigen i antal till 2 045 och 60 procent av dem var kvinnor. Av dessa har 78 procent haft en aktivitetsgrad på minst halvtid. Jämfört med föregående år motsvarar minskningen ca 10 procent och med året dessförinnan 26 procent. Till forskarutbildningen under år 2008 antogs 269 personer och 61 procent av dem var kvinnor. Sett över en femårsperiod har den årliga nyantagningen till forskarutbildningen minskat med mer än hundra antagna, och antagningen till det medicinska området har minskat mest. Nyantagningen nära nog halverades mellan åren 2006 och 2007 men ökade något under år 2008. Målet för antal forskarexamina kommer att sänkas under perioden 2009-2012 jämfört med nu avräknad period. Det uttalade målet är att en minskad dimensionering av forskarutbildningen skall leda till väsentligt högre kvalitet.

Även antal nyantagna med målet licentiatexamen mer än halverades mellan åren 2006 och 2007. En liten ökning har skett år 2008 då 30 personer antogs, drygt hälften var kvinnor. Ökningen återfinns inom det humanistisk-samhällsvetenskapliga området. Antagningen till licentiat har alltid haft liten omfattning. Fördelningen av nyantagna till forskarutbildning 2008 framgår av tabell 12.

Tabell 12 Nyantagna till forskarutbildning 2008, antal kvinnor inom parentes.

	Hum-sam	Medicin	Natur	Totalt	2007	2006
Nyantagna	99 (61)	119 (79)	51 (23)	269 (163)	220 (128)	359 (212)
- varav med målsättning licentiatexamina	27 (14)	1 (1)	2 (2)	30 (17)	21 (10)	51 (39)

Utfallet av examina i forskarutbildningen redovisas i tabell 13. Inom det humanistisk-samhällsvetenskapliga och medicinska vetenskapsområdet har regeringens mål överskridits för perioden 2005-2008. Forskarexamina inom det naturvetenskapliga vetenskapsområdet når 94 procent av regeringens mål och antalet doktorsexamina har 2008 nära nog halverats jämfört med tidigare år. Detta kan hänföras till lägre antagning under åren 2001 och 2004. Målet för den minskade nyantagningen var att försöka nå en genomströmning, som motsvarar en nettostudietid på fyra år, vilket också har uppnåtts.

Forskarutbildningens genomströmning 2007

Enligt regleringsbrev bå 2008 skall universitetet redovisa genomsnittlig studietid för examina i forskarutbildningen under bå 2007.

Den genomsnittliga studietiden per vetenskapsområde och kön för forskarexamina år 2007 framgår av tabell 14. Universitetet har beräknat genomströmningen som studietiden omräknad i heltid med hjälp av den aktivitetsprocent, som rapporterats i det studentadministrativa systemet Ladok. Endast kalenderhalvår med en högre aktivitet än noll procent

Tabell 13 Forskarutbildningen - forskarexamina 2005-2008, antal kvinnor inom parentes.

Vetenskapsområde	Antal doktorsexamina som inte har föregåtts av licentiatexamina ¹	Antal doktorsexamina som har föregåtts av licentiatexamina ¹	Antal licentiatexamina	Antal examina i utbildning på forskarnivå, omräknad enligt fotnot ²
Humanistisk-samhällsvetenskapligt				
Summa utfall				
2005-2008	330	80	100	461
Utfall 2005	86 (42)	26 (14)	30 (13)	114 (56)
Utfall 2006	85 (42)	21 (4)	28 (15)	110 (52)
Utfall 2007	92 (54)	19 (5)	24 (14)	114 (64)
Utfall 2008	99 (44)	23 (12)	24(13)	123 (56)
Medicinskt				
Summa utfall				
2005-2008	400	20	40	485
Utfall 2005	106 (68)	13 (8)	20 (15)	123 (80)
Utfall 2006	117 (75)	8 (8)	18 (14)	130 (94)
Utfall 2007	99 (67)	14 (9)	14 (13)	113 (78)
Utfall 2008	116 (75)	10 (8)	6 (5)	124 (82)
Naturvetenskapligt				
Summa utfall				
2005-2008	160	80	40	207
Utfall 2005	40 (21)	22 (8)	11 (8)	57 (29)
Utfall 2006	47 (20)	12 (5)	15 (9)	60 (27)
Utfall 2007	48 (26)	6 (2)	14 (5)	58 (30)
Utfall 2008	24 (14)	9 (8)	7 (3)	32 (20)

¹ Antal examina, utan omräkning

² Doktorsexamen räknas som en examen, om den inte föregåtts av licentiatexamen. Doktorsexamen som föregåtts av licentiatexamen och licentiatexamen räknas som en halv examen.

Tabell 14 Genomströmning för de som tagit ut examen i forskarutbildningen uttryckt i år bå 2007

Vetenskapsområden	2007			
	dr ex	kv	lic	kv
Humanistiskt-samhällsvetenskapligt	4,6	4,6	3,3	3,0
Medicinskt	3,3	3,6	1,6	1,6
Naturvetenskapligt	4,1	4,0	2,9	2,9

är med i beräkningarna. Summan av aktivitetsprocenten delat med 200, d.v.s. två kalenderhalvår x 100, ger nettostudietid uttryckt i år och tabellen visar medianvärde för de medräknade personerna. Genomsnittlig nettostudietid för doktorsexamen överensstämmer i stort med normalstudietiden fyra år inom humanistisk-samhällsvetenskapliga och naturvetenskapliga området och har endast marginellt förändrats jämfört med året dessförinnan. Inom det medicinska området är studietiden även år 2007 kortare än fyra år. För kvinnor överensstämmer studietiden i stort med genomsnittet, vilket kan bero på den höga andelen. 80 procent av de som år 2007 erhöll doktorsexamen inom humanistisk-samhällsvetenskapliga området var kvinnor. Motsvarande andel för naturvetenskapliga området var 53 procent och för medicinska området 68 procent.

Andelen kvinnor är något högre för licentiatexamen än doktorsexamen. Totalt sett är antal licentiatexamina litet och den genomsnittliga studietiden blir därmed inte så tillförlitlig som den för doktorsexamen. Naturvetenskapliga och humanistisk-samhällsvetenskapliga områdena har något längre genomsnittlig studietid än normalstudietiden, ca tre år, medan det medicinska området endast har ett och ett halvt år. Variationerna mellan åren är stora för licentiatexamina. Insatser för ökad genomströmning sker kontinuerligt och åtgärder för att bibehålla en hög effektivitet och kvalitet beskrivs i avsnittet *Rekrytering till forskarnivå*.

Läro- och forskarutbildningsanknuten forskning och forskarutbildning

Centrum för utbildningsvetenskap och läro- och forskarutbildningsanknuten forskning (CUL) vid Göteborgs universitet är en fakultetsgemensam verksamhet, som lyder under utbildnings- och forskningsnämnden för läro- och forskarutbildning. CUL, som inrättades år 2004, har till syfte att stärka utbildningsvetenskaplig forskning och utbildning på forskarnivå samt att verka för forskningsanknytning av den grundläggande läro- och forskarutbildningen.

Inom verksamheten startade 2005 en fakultetsövergripande forskarskola i utbildningsvetenskap, som genomförs i samverkan med sex av universitetets åtta fakultetsnämnder. Åtta nya forskarutbildningsämnen har inrättats sedan starten. För att antas som doktorand krävs, förutom allmän behörighet till forskarutbildning, även läro- och forskarutbildningsexamen som särskild behörighet. Forskarskolan har under året haft 50 aktiva doktorander. Finansieringen av doktorander sker dels som doktorandanställningar vid respektive fakultetsnämnd, dels genom extern finansiering av de högskolor och skolhuvudmän som forskarskolan samarbetar med. Denna uppläggning skapar möjlighet för en framtida karriär inom såväl skola som högskola.

Vid humanistiska fakultetsnämnden återfinns sex av doktoranderna antagna i huvudämnet "Humaniora med inriktning mot utbildningsvetenskap". Fem av dem finansieras inom nämndens anslag och en av medel från Högskolan i Borås. Under året har de tillsammans med andra doktorander och forskare, varit engagerade i ett seminarium kring temat "Lärande, text och språk". Den första disputationen inom CUL skedde under året vid den humanistiska fakultetsnämnden.

Ytterligare en doktorand antogs med placering inom konstnärliga fakultetsnämnden under 2008. De som antagits vid IT-universitetet är alla praktiserande pedagoger och knutna till forskningsprogrammet "Lärande,

kommunikation och IT". Doktorander återfinns även vid samhällsvetenskapliga och utbildningsvetenskapliga fakultetsnämnden.

Tre av doktoranderna återfinns vid naturvetenskapliga fakulteten. Två handledare har utsetts för varje doktorand, en för den naturvetenskapliga ämnesdelen och en för den didaktiska. Samtliga doktorander är externfinansierade och kombinerar forskarutbildning med lärartjänst. Nämnden medverkar även i Hasselbladsatsningen på en forskarskola i molekylärvetenskapernas didaktik, med koordinering, handledning och med en doktorand på halvfart. Några av fakultetsnämndens lärare medverkade under året i en speciell satsning för ökad samverkan mellan olika miljöer inom matematik och matematikdidaktik. Alla doktorander med utbildningsvetenskaplig inriktning har, tillsammans med sina båda handledare, träffats i gemensamma seminarier. I oktober anordnades en workshop kring forskning om fysikutbildning på uni-versitetsnivå, som samlade mer än 40 lärare från de flesta svenska lärosäten med fysikutbildning.

Forskarutbildning för lärare i skolan

Forskarskolan språk och lärande i mångfaldsperspektiv (SLIM) inrättades 2008 som en del av regeringens satsning på utbildning på forskarnivå för lärare inom ramen för det s.k. "Läraryftet". Den humanistiska fakultetsnämnden har ansvaret för forskarskolan. Utbildningen genomförs som ett samarbete mellan Göteborgs universitet, Stockholms universitet och Södertörns högskola. Göteborgs universitet är värduiversitet. Forskarskolan är tvärvetenskaplig och syftar till att utveckla det allmänna skolväsendets och lärarnas ämnesmässiga och ämnesdidaktiska kunskapsbas i frågor kring språkets roll för lärande utifrån ett mångfaldsperspektiv.

I september 2008 antogs de tio första doktoranderna, samtliga verksamma lärare med olika ämnesinriktningar, som avser att genom-

föra forskarutbildning på 80 procent fram till licentiatexamen. Övrig tid fortsätter de med kommunal finansiering sitt arbete på de skolor där de är anställda. Fem av doktoranderna antogs i forskarutbildningsämnet "Humaniora med inriktning mot utbildningsvetenskap" och är placerade vid institutionen för svenska språket där de har sina huvudhandledare. Ytterligare fem antogs vid Stockholms universitet. Forskarskolans två vetenskapliga föreståndare är anställda vid Göteborgs universitet respektive Stockholms universitet. Forskarskolans koordinator är anställd vid Göteborgs universitet. Alla deltagande lärosäten är representerade i ledningsgruppen, där även två doktorandrepresentanter ingår. Under året anordnades två kurser och en workshop som organiserades i internatform.

Havsmiljöinstitutet

Verksamheten inom havsmiljöanalys och information bedrevs inom ramen för Göteborgs universitets marina forskningscentrum (GMF) fram till dess att Havsmiljöinstitutet inrättades 1 juli 2008. Under andra halvåret 2008 har analys- och informationsarbetet primärt skett med utgångspunkt i GMF:s verksamhetsplan. Detta har varit en medveten strategi för att säkra kontinuiteten i analysarbetet.

Ett annat viktigt steg för att stödja Havsmiljöinstitutets arbete har varit att universitetets infrastruktur för marin verksamhet från den 1 januari 2008 är samlad till en organisation, Sven Lovén centrum för marina vetenskaper. Centrat omfattar forskningsstationerna vid Kristineberg och Tjärnö, forskningsfartyget *Skagerak* och ett antal mindre fartyg. Sammantaget utgör detta en kraftfull infrastrukturell och nationell resurs med stor betydelse för Havsmiljöinstitutets arbete.

Eftersom det är svårt att särskilja GMF:s arbete och Göteborgs universitets arbete inom ramen för Havsmiljöinstitutet ges en samlad rapportering för den internationella och na-

tionella verksamhet som bedrivits inom havsmiljöanalys och information under 2008.

Göteborgs universitet har i samråd med Naturvårdsverket tagit på sig rollen som svensk partner i arbetet med utveckling av rutiner för statusklassning av den marina miljön i Nordostatlanten och Västerhavet (Ospar-området). Miljöanalytiker har deltagit i arbetet med standardiserade metoder för miljöövervakning för biologiska vattenundersökningar som ingår i ett internationellt samarbete där europeiska (CEN) och världsomspännande (ISO) standarder utvecklas.

Tillståndsrapporten *Havet 2008* har publicerats i samarbete med Stockholms universitet, Umeå universitet och Naturvårdsverket. Arbetet med den kommande rapporten *Havet 2009* har påbörjats. Tre nummer av tidskriften *Havsutsikt*, som når 7 000 prenumeranter, har givits ut i samarbete med universiteten i Stockholm och Umeå. Havsmiljöinstitutets miljöanalytiker har även varit delaktig i flera av Naturvårdsverkets referensgrupper.

Den regionala samverkan sker främst inom forumet *Kontaktgrupp Hav*, som består av Skånes, Hallands och Västra Götalands länsstyrelser, Västerhavets vattenmyndighet, Fiskeriverket, SMHI, Bohuskustens vattenvårdsförbund och Göteborgs universitet. Kontaktgrupp Hav ger ut den årliga skriften *Havsmiljön*.

Analys- och informationsarbetet inom ramen för Göteborgs universitets del av Havsmiljöinstitutets verksamhet främjas genom en hög grad av integration med övrig verksamhet inom det marina området vid universitetet. Detta sker bland annat genom att miljöanalytikern även arbetar som lärare på en av institutionerna. Ytterligare ett led i denna integration utgörs av att informatören arbetar i nära anslutning till informationsgruppen vid naturvetenskapliga fakulteten. Genom denna integration skapas en rad kontaktytor internt men även gentemot externa aktörer, inte minst genom deltagande i olika publika marina ar-

rangemang som Västerhavsveckan i juni och Naturvetenskapens kväll.

Utöver ovan nämnda miljö- och analysarbete så har Göteborgs universitet, som värd för Havsmiljöinstitutet, gett ett omfattande administrativt stöd till institutet och dess råd. Universitetet har under 2008 också ansvarat för stöd till och uppbyggnaden av Havsmiljöinstitutets kansli.

NORDICOM - Sveriges dokumentation av medieutveckling

NORDICOM är ett kunskapscenter för medie- och kommunikationsområdet. Arbetet syftar till att utveckla mediekunskapen och bidra till att forskningens resultat synliggörs i behandlingen av mediefrågor på olika nivåer i både offentlig och privat verksamhet. Nordicom-Sveriges dokumentation av medieutvecklingen är en del av Nordicoms verksamhet som även rymmer dokumentation av nordisk medieforskning och medieutvecklingen på nordisk nivå, en omfattande publiceringsverksamhet samt the *International Clearinghouse on Children, Youth and Media*.

Dagens omfattande förändringsprocess i mediasystemet och i många avseenden ett nytt medielandskap ger upphov till många frågor och en omfattande efterfrågan på kunskap om massmediernas roll och villkor i samhället från en rad olika aktörer i samhället. En väl fungerande kunskapsförmedling är en förutsättning för såväl en fruktbar forskning som en konstruktiv mediepolitik och utveckling av mediebranschen. Nordicom följer medieutvecklingen, utarbetar mediestatistik, kartlägger mediemarknaden samt analyserar aktuella trender. Nordicom redovisar grundläggande mediekunskap på kontinuerlig basis, en kunskap som annars inte skulle finnas tillgänglig. Målet för verksamheten är att dokumentationen av och informationen om medieutvecklingen skall vara av hög vetenskaplig kvalitet, aktuell, efterfrågad och anpassad till olika bru-

kargrupper som vänder sig till Nordicom. Genom Nordicoms dokumentation av medieutvecklingen blir Sverige också representerat i olika nordiska, europeiska och internationella samarbetsprojekt som rör medielandskapet och mediemarknaden. Nordicom-Sveriges arbete kring medieutvecklingen redovisas på Nordicoms särskilda kunskapsportal rörande medieutveckling och mediestatistik (www.nordicom.gu.se) men även tryckta publikationer utges.

Verksamheten 2008

En stor del av arbetet är inriktat på utarbetandet av tidsserier som svarar mot behovet att täcka dels olika medier, dels mediernas struktur, innehåll och konsumtion av massmedier. Här ingår dagspress, tidskrifter, vecko- och månadstidningar, böcker, radio, television, video, film och biografier, fonogram, reklammedier, Internet, mobiltelefoni och annan ny medieteknologi. Redovisningen sker såväl på hemsidans kunskapsportal rörande medieutveckling som i publikationen *MedieSverige*. Kunskapsportalens tjänster har vidareutvecklats under verksamhetsåret både vad gäller svenska medier och europeisk och internationell omvärldskunskap. Planeringen av en ny utgåva av *MedieSverige* har påbörjats. I detta omfattande arbete samarbetar Nordicom med ledande medieforskare i Sverige och samarbetspartners i andra länder.

Ett annat viktigt inslag i Nordicom-Sveriges basarbete i dokumentationen av medieutvecklingen utgör den årliga medievaneundersökning, *Mediebarometern*. Under våren 2008 bearbetades 2007 års undersökning och resultaten redovisades i maj 2008 i en översiktspublikation. Efterfrågan på uppgifter om användningen av Internet är mycket stor och mot den bakgrunden utgavs en särskild *Internetbarometer* i augusti 2008 i en elektronisk version. *Undersökningen 2008* igångsattes i januari 2008. Den snabba medieutvecklingen

kräver ständig anpassning av undersökningen och ett mer genomgripande förändringsarbete vad gäller innehållet har genomförts inför undersökningen 2008. Den nuvarande finansieringsmodellen med många olika aktörer för *Mediebarometern* blir mer och mer problematisk att hantera. Dagens medieföretag är inte längre benägna att bidra till externa undersökningar – företagens organisationer för publikanalys har genomgått stora förändringar och ramarna blir allt snävare för varje år. Till detta kommer den begynnande lågkonjunkturen.

Nordicom-Sverige följer medieägandet i Sverige på kontinuerlig basis. Den grundläggande dokumentationen av ägarförhållanden i svenska massmedier rör uppdatering och utveckling av en företagsdatabas. Databasen innehåller uppgifter om ca 1 860 medieföretag och sammanlagt 22 100 poster (december 2008). Även uppgifter om den globala mediemarknaden redovisas. Nordicoms dokumentation av medieägandet är unik och mer omfattande specialöversikter efterfrågas av många brukare. Hemsidans information har uppdaterats och en ny elektronisk version av *Den svenska mediemarknaden* har färdigställts för publicering i början av 2009. Nordicom-Sverige har också aktivt medverkat i den nordiska arbetsgrupp som under verksamhetsåret 2008 har arbetat med nationella bidrag till en ny utgåva av *the Nordic Media Market* med utgivning senhösten 2008 i en första elektronisk version.

Antal brukare av Nordicoms tjänster rörande svensk medieutveckling var 3 498 för 2008 vilket är en ökning med drygt 200. Fördelning i procent återfinns i tabell 15.

Nordicoms kunskapsportal för mediestatistik och medietrender på Nordicoms hemsida har vidareutvecklats under 2008. Det gäller främst de delar som rör viktig omvärldskunskap - information om skeenden på de europeiska och internationella arenorna – och svensk medielaagstiftning. Den grundläggande

Tabell 15 Brukare av Nordicoms tjänster rörande svensk medieutveckling 2006-2008 (procent)

	2008	2007	2006
Forskare	28	25	38
Medieföretag/bransch	44	43	32
Journalister	11	13	11
Politiska beslutsfattare	14	14	13
Övriga	3	5	6

mediestatistiken har uppdaterats under verksamhetsåret och även utökats. En rad nationella, nordiska, europeiska och internationella källor för mediefrågor redovisas i en systematisk länksamling.

Kostnaderna för verksamheten 2008 uppgår till 2,5 mkr. Dessa har täckts genom anslag från kulturdepartementet, 2 mkr, samt intäkter, främst från Mediebarometerns intressenter och försäljning av skrifter, 0,5 mkr. Kostnad för verksamheten de senaste tre åren är:

2008	2007	2006
2,5 mkr	2,7 mkr	2,8 mkr

Nationella sekretariatet för genusforskning

År 2008 var ett jubileumsår för nationella sekretariatet för genusforskning, liksom ett år med viktiga verksamhetsförändringar. Sekretariatet kunde 2008 se tillbaka på en historia av 10 års verksamhet. Detta firades på olika sätt, exempelvis med ett jubileumsnummer av tidningen *Genus*, som i några artiklar fångade genusforskningens utveckling och framväxt som mångvetenskapligt fält och med en hearing som hölls i Göteborgs universitets lokaler. Arrangemanget speglade bakgrunden och upphovet till regeringens satsningar på genusforskning, genusforskningsfältets utveckling och sekretariatets framtida uppgifter.

Till det sistnämnda hörde ett nytt uppdrag från regeringen om att genomföra ett program till stöd för statliga myndigheters jämställd-

hetsintegrering (JÄMI), som skall vara avrapporterat senast 2010-12-31. Programmet har fyra utvecklingsområden: vidareutveckla metoder för jämställdhetsintegrering, skapa forum för erfarenhetsutbyte, informera om jämställdhetsintegrering samt skapa förutsättningar för långsiktigt stöd för jämställdhetsintegrering. Totalt innebär denna regerings-satsning under en period av 2,5 år 13 miljoner kronor extra till sekretariatets ordinarie budget. Under året gjordes förberedelser inför den officiella programstarten i januari 2009. En ansvarig för programmet rekryterades och en kartläggning av regeringens direktiv till myndigheterna påbörjades.

Rektors beslut, att skapa bättre organisatoriska förutsättningar för att inordna sekretariatet i Göteborgs universitets organisatoriska ramar, innebär ett annat viktigt förändringsvillkor. Beslutet får en rad konsekvenser bl.a. för sekretariatets inordnande i universitetets administrativa struktur, linjeorganisation samt "visuella profil".

Sekretariatet har i likhet med tidigare år bedrivit en verksamhet för att sprida och främja genusforskningen i enlighet med sitt uppdrag. I detta arbete ingår att ge ut de periodiska publikationerna *Genus* och *Genusperspektiv*. *Genus* har utkommit med två enkelnummer och ett dubbelnummer under 2008 och hade i slutet av året 4137 betalande prenumeranter.

Genusperspektiv har getts ut i fem separata nummer. Därutöver har skriften *Genusperspektiv på statsvetenskap* getts ut i skriftseriesamarbete med Högskoleverket. En rapport som kommer att ingå i sekretariatets rapportserie om EU:s sjunde ramprogram publicerades också på hemsidan. I samarbete med Kvinnohistoriska samlingarna vid universitetsbiblioteket kunde en ny forskardatabas – GREDA invigas. Den har hittills drygt 300 poster och syftar till att presentera samtliga forskare inom genusforskningsfältet. Sekretariatet har också samarbetat om en föreläsnings-

serie med Kvinnofolkshögskolan i Göteborg och har arrangerat och genomfört flera större konferenser under året, exempelvis en mediekonferens om genus och media i Umeå, en konferens om forskningskommunikation i Malmö, en informationsdag om ansökan i sjunde ramprogrammet i Stockholm, ett frukostmöte i riksdagen i samarbete med NIKK och Nordiska informationskontoret i Stockholm om den jämställde nordiske mannen. Därutöver har sekretariatet medverkat i flera större arrangemang med seminarier: bokmässan i Göteborg, skolforum i Stockholm och i queerfestivalen i Göteborg samt Women's world i Madrid. Sekretariatet har också under året varit aktivt i flera nationella och internationella nätverk och referensgrupper, som exempelvis Nordic information network gender (NING), Athena, Högskoleverkets nätverk för jämställdhetshandläggare, Genusperspektivs referensgrupp, Genus referensgrupp och ett av Länsstyrelsen vid Västra Götaland organiserat jämställdhetsnätverk.

Total kostnad för verksamheten de senaste tre åren är:

2008	2007	2006
8,6 mkr	7,9 mkr	8,6 mkr

Kvalitetsarbete

Under 2008 har prioriterats att aktivt implementera och följa upp universitetets plan för kvalitetsarbete 2007-2010. Särskilt fokus har lagts på arbetet med följande aktiviteter.

Fakultetsaudit är rektors verktyg för att följa upp och ge rekommendationer om förbättringar vad gäller nämndernas kvalitetsarbete och modellen är nu väl utvecklad, känd, accepterad och uppskattad inom universitetet. Fakultetsaudit innebär kollegial granskning av nämndernas styrdokument och övrig kvalitets-säkring. Flera nämnder vittnar om hur man genomfört genomgripande förändringar som en direkt följd av fakultetsaudit. Till exempel har den naturvetenskapliga fakultetensnämnden minskat antalet forskarutbildningsämnen från 30 till fyra. Man har också på ett systematiskt sätt arbetat fram en ny strategisk plan för fakulteten med fokus på uppföljningsbara mål. IT-universitetet har efter fakultetsauditen skapat en betydligt mer transparent organisation med tydliga styrmekanismer och med ett starkt fokus på studentmedverkan. Även vid utbildnings- och forskningsnämnden för lärarutbildning har arbetet med kvalitetsrelaterade styrdokument intensifierats som ett direkt resultat av fakultetsaudit.

Institutionsaudits. Sahlgrenska akademien och den naturvetenskapliga fakultetsnämnden har under året utvecklat institutionsaudits. Genomförandet av institutionsaudit har lett till ökad kunskap om hur verksamheten följs upp på alla nivåer och ger en grund för såväl specifika som gemensamma satsningar för att höja kvaliteten.

Kvalitetsindikatorer. En arbetsgrupp har utvecklat ett förslag till universitetsgemensamma kvalitetsindikatorer och hur dessa ska kunna användas vid kvalitetsstyrning. Förslaget har remitterats under hösten och kommer att vidareutvecklas under 2009. Arbetet har tvingat fram nödvändiga diskussioner om lämpliga kvalitetsindikatorer och om hur våra interna

system kan förbättras för att möjliggöra effektiva mätningar.

Förberedelse inför Högskoleverkets bedömning av universitetets kvalitetsarbete 2009. Redan under våren 2008 anmodade rektor nämnderna att genomföra en nulägesanalys av sitt kvalitetsarbete relaterat till Högskoleverkets sju bedömningsgrunder. Diskussion om och analys av hur universitetet kan förbättra sitt kvalitetsarbete och därmed kvalitet inom dessa sju bedömningsgrunder har också genomförts i samtal med särskilda grupperingar såsom ledningsrådet, studentkårerna, universitetets chefer och kvalitetsrådet. Detta har påskyndat det viktiga arbetet med framtagande och implementering av strategiska planer och kvalitetshöjande aktiviteter. Uppföljning av kursvärderingar och andra utvärderingar, t.ex. studentbarometern, har intensifierats och goda exempel har systematiskt spritts inom universitetet. Så har till exempel information spridits om kursvärderingssystem vid Handelshögskolan, europaprogrammet och fysik. Samhällsvetenskapliga fakultetsnämndens regler kring initiering, implementering, uppföljning och eventuell avveckling av program är ett annat exempel på ett positivt resultat av kvalitetsarbetet.

Implementering och uppföljning av universitetets strategiska plan 2007-2010 och forsknings- och utbildningsstrategier för 2009-2012 (FUS). Genom särskilda åtgärdsplaner för varje enskilt mål i den strategiska planen och den s.k. FUS:en har ett antal kvalitetsfrämjande aktiviteter påbörjats, och i vissa fall avslutats, under året. Bland annat har särskilda pengar utbetalats till nämnderna för s.k. "advisory boards" för att främja profilskapande forskningsmiljöer. Särskilda strategier för universitetets åtta styrkeområden har utarbetats, värd-fakulteter och samordnare för dessa har utsetts, och planeringspengar har utbetalats. Ett särskilt internationaliseringsråd har tillsatts och ett tydligt fokus på ökad internationalisering har genomsyrat flera åtgärder under 2008. Vad

gäller kvalitetsarbetet inom samverkansområdet har konkreta resultat för bland annat målet "Utbilda forskare i aktivt deltagande i den allmänna debatten" genomförts genom att ett utbildningskoncept har tagits fram och utbildning har genomförts. Utbildningen ingår nu i universitetets reguljära personalutbildningsutbud. Åtgärderna kopplade till den strategiska planen följs regelbundet upp i universitetets beredningar.

Deltagande i europeiskt benchmarkingprojekt 2008 med fokus på forskarutbildningen. Projektet innebär en systematisk jämförelse med fyra utländska universitet. Syftet är att förbättra den egna verksamheten, vilket också har gjorts då handlingsplaner bland annat har resulterat i en bättre webbsida om forskarutbildningen vid GU samt ökad marknadsföring av vår forskarutbildning. Sahlgrenska akademien, som var en av de deltagande nämnderna, har som en av många åtgärder börjat utannonsera doktorandtjänster bl.a. via EU-sidan Era More (European Researchers' Mobility Portal).

Fakultetsövergripande benchmarkingprojektet om studievägledning. Deltagande institutioner implementerar nu de handlingsplaner som fastställdes under våren 2008 efter genomfört benchmarkingprojekt om studievägledningen. Detta har bl.a. lett till arbetsbeskrivningar för studievägledare, konkreta årsplaner för studievägledararbetet samt förbättrad information om studentfrågor till lärare och förbättrad information till studenter om den lokala studievägledningen.

Utöver ovan nämnda aktiviteter har en rad ytterligare åtgärder genomförts som i hög grad bidrar till ett positivt resultat av universitetets kvalitetsutveckling. Bland sådana kan nämnas det fortsatta arbetet i särskild studieregelskommitté med kontinuerlig uppföljning av styrdokumentet "Regler för studier vid Göteborgs universitet", uppdatering av den gemensamma kursplanemallen, stora förbättringar vad gäller universitetets webbinformation på engelska samt samtliga nämnders förbättrings-

arbete som följd av den universitetsövergripande Studentbarometern.

Högskolepedagogisk utbildning

Under 2008 har universitetsledningen prioriterat frågan om utveckling av den högskolepedagogiska kompetensen. Bakgrunden var bl.a. att rektor 2007 beslutade att inrätta den lärosätsgemensamma enheten för pedagogisk utveckling och interaktivt lärande (PIL) och att verksamheten skulle påbörjas 2008. Enheten gavs i uppdrag att medverka i universitetets kvalitetsarbete i syfte att utveckla och stärka den högskolepedagogiska kompetensen och förmågan att variera undervisningsformerna, att följa den internationella, nationella och regionala utvecklingen av högskolepedagogik och interaktivt lärande och att sprida information vidare inom universitetet, bl.a. via enhetens egen webbplats. Dessutom ingick i uppdraget att utgöra universitetets kontaktorgan gentemot internationella, nationella och regionala samarbetspartners inom det högskolepedagogiska området, att vara fakultetsnämnderna behjälplig i frågor om högskolepedagogik och interaktivt lärande, att utlysa, bereda och besluta om universitetsgemensamma utvecklingsprojekt inom området högskolepedagogik och interaktivt lärande samt följa upp och dokumentera effekterna av dessa satsningar.

I uppdragen ingick även att medverka i pedagogisk utbildning om den lärosätsgemensamma lärplattformen (GUL) samt andra program som stärker förmågan till varierade undervisningsformer. Vidare har ingått att planera, samordna och till delar genomföra en behörighetsgivande utbildning i högskolepedagogik samt att verka för att meritering inom det högskolepedagogiska området dokumenteras på ett systematiskt sätt. Ett flertal av dessa aktiviteter har startat under 2008.

Av tabell 16 framgår andelen lärare som genomgått högskolepedagogisk utbildning år

2008. Jämförelsen med de två föregående åren visar att andelen har ökat varje år. Många fakultetsnämnder bedriver därutöver egen pedagogisk verksamhet som anpassats till deras särskilda behov och kunskapsområden. Även den verksamheten har ökat under senare år.

Tabell 16 Antal lärare som genomgått pedagogisk utbildning

	2008		2007		2006	
	antal	%	antal	%	antal	%
Antal lärare i pedagogisk utb.	311	17%	289	15%	273	15%
Totalt antal lärare enl. HF	1820		1879		1872	

En likabehandlingskommitté inrättades år 2007 för att få en mer integrerad organisation för frågor om jämställdhet, jämlikhet och lika-behandling. I kommittén finns samtliga nämnder representerade. Varje institution har utsett ett likabehandlingsombud och en universitetsgemensam utbildning i likabehandlingsperspektiven erbjuds ombuden. För det övergripande målet har en likabehandlingspolicy fastställts för åren 2007-2010. Varje fakultetsnämnd har utarbetat mål för verksamhetsåret utifrån policyn och fastställt en handlingsplan för att nå målen.

Åtgärder i utbildningar med ojämn könsfördelning

Nyrekrytering till utbildningar sker minst en gång per läsår och till flera utbildningar pågår försök att pröva nya informationssätt och informationsvägar till presumtiva studenter för att få en jämnare könsfördelning och för att försöka rekrytera nya studentgrupper. Genom att pröva olika former under åren har en viss positiv förändring skett.

Andelen kvinnor totalt i grundutbildningen har minskat under flera år. År 2005 var andelen 68 procent och år 2008 har andelen sjunkit till 65 procent. Fortfarande dominerar kvinnor inom områdena skola, vård och omsorg, medan IT-området lockar en majori-

tet av män. Utbildningarna representerar samtidigt en traditionell arbetsmarknad. Olika insatser sker vid fakultetsnämnderna för att påverka rekryteringen. Fördelningen mellan män och kvinnor för utbildningar på grund- och forskarnivå inom respektive fakultetsnämnd framgår av tabell 17.

Inom lärarutbildningarna har under 2008 prövats olika möjligheter för att rekrytera och behålla manliga studenter utan att riktigt kraftfulla verktyg har hittats. Skiljekriterium för underrepresenterat kön som metod förutsätter att det finns sökande av olika kön och att dessa har lika meritvärde. I t.ex. lärarutbildningen, där antagningen till läraryrket visar en viss minskning av andelen män från 25 procent år 2004 till 20 procent år 2008, förklaras den stora andelen kvinnor delvis av att meritvärdena överlag är påtagligt högre för kvinnliga än för manliga sökande. Kvinnor konkurrerar alltså primärt med andra kvinnor med samma meritvärde. Tillämpning av skiljekriteriet underrepresenterat kön kommer således inte att förändra fördelningen.

Fördelningen mellan kvinnor och män är fortsatt skev även på IT-utbildningar. Fakultetsnämnden har i marknadsföring, information, rekryteringsarbete och i rekryteringsmaterial försökt beakta de faktorer som kan påverka. Kvinnliga studenter har representerat utbildningarna på mässor och vid studiebesök. IT-

Tabell 17 Andel kvinnor och män i procent av helårsstudenter fördelade per nämnd, 2008

Nämnd	Helårsstudenter i grundutb.		Aktiva studenter i forskarutb.	
	Procent kvinnor	Procent män	Procent kvinnor	Procent män
Humanistisk	62	38	58	42
Samhällsvetenskaplig	70	30	61	39
Handelshögskolan	49	51	38	62
Utbildningsvetenskaplig	78	22	75	25
Sahlgrenska akademien	74	26	67	33
Naturvetenskaplig	58	42	50	50
Konstnärlig	58	42	45	55
IT-universitetet	21	79	38	62
UFL (lärarutbildning)	78	22	-	-
Totalt för GU	65	35	60	40

universitetet har bedömt att en viktig del i rekryteringsarbetet är att nå ut till kvinnor med information om innebörden av IT-relaterade yrken. Närvaro av kvinnliga lärare och studenter, som har berättat om IT-yrket och om varför man som student finner det intressant, har prioriterats.

Kvinnorna är i klar majoritet inom vårdutbildningarna, vid några program är dessutom samtliga studenter kvinnor. Den största förändringen totalt sett för samtliga nämndområden har under senare år ändå skett inom Sahlgrenska akademien, där andelen kvinnor har sjunkit från 77 procent år 2006 till 74 procent 2008. Nya broschyrer och annonser för sjuksköterske- och röntgensjuksköterskeprogrammen har tagits fram med syftet att attrahera både män och kvinnor. Dessutom har manliga studenter representerat utbildningarna vid besök på gymnasieskolor inför ansökan till högskola. På samma sätt har tryckt information visat både män och kvinnor på utbildningarna.

Det humanistiska området har totalt sett en jämn könsfördelning, men det finns stora skillnader mellan vissa ämnen. Filosofi har manlig dominans även på nationell nivå. Hösten 2006 fastställdes en handlingsplan som har resulterat i åtgärder .

Könsfördelningen för utbildning på forskarnivån följer samma mönster som grundutbildningen men skillnader i andelen kvinnor och män är mindre. Åtgärder för att minska snedfördelningen har prövats inom bl.a. utbildningsvetenskap, men detta har hittills inte lett till någon förändring.

Jämställdhetsaspekter i lärosätets utbildningar

Fakultetsnämnderna har i sina likabehandlingsplaner formuleringar som anger att jämställdhetsaspekter ska beaktas i utbildningar där så är relevant. Detta gäller även för kursplanerna. Jämställdhetsarbetet pågår vid fakul-

tetsnämnderna parallellt med integreringen av genusperspektiv i undervisning och litteratur. Bland många olika insatser kan nämnas Sahlgrenska akademien, som under året har anordnat tre olika utbildningstillfällen för att öka medvetenheten om betydelsen av genusperspektiv i utbildningarna och som även har genomfört en utredning om hur genusperspektiv i grundutbildningarna kan implementeras.

Vid den konstnärliga fakultetsnämnden har ett stort antal aktiviteter pågått vars utgångspunkter varit genusperspektiv och jämställdhet inom det konstnärliga området, bl.a. har nämnden deltagit i ett konstnärligt och pedagogiskt tvåårigt utvecklingsprojekt kring genusperspektiv för skådespelare, mimare och musikalartister vid Sveriges högskoleutbildningar. I projektet "Att gestalta kön" arbetade studenter och anställda med att kartlägga, analysera och ifrågasätta de normativa föreställningar och strukturer kring kön och genus som förmedlas i undervisningen.

Rekrytering och befordran av lärare samt utfall i förhållande till målen

Jämställdhetsarbetet för anställda har varit en del av verksamheten under många år. Sett ur ett längre perspektiv går andelen män och kvinnor i olika yrkeskategorier sakta mot en mer jämn fördelning. Olika faktorer, t.ex svårigheter att rekrytera studenter, kan medföra att en långsiktig plan för jämställdhet förändras. Vid rekrytering av behöriga lärare inom ett kunskapsområde inträffar ibland att endast en sökande finns samtidigt som mål för jämnare könsfördelning konkurrerar med den väl förankrade uppfattningen att alla anställningar skall erhållas i konkurrens. Uppsägning av anställda eller ökat antal pensionsavgångar kan också på kort sikt åsidosätta långsiktiga mål.

I *Likabehandlingspolicy 2007-2010* anges att ett brett rekryteringsunderlag skall skapas inför varje anställning genom utökad informa-

Tabell 18 Personal per vetenskapsområde (heltidsekvivalenter per oktober 2008). Andel kvinnor i procent.

Personalkategorier	Hum-sam	% kv	Medicin	% kv	Natur	% kv	Övrigt	% kv	Totalt	% kv	2007	% kv	2006	% kv
Professor	185	27%	161	22%	101	19%			447	23%	457	24%	450	22%
Universitetslektor	453	48%	71	66%	81	28%			605	47%	600	45%	608	45%
Universitetsadjunkt	305	56%	58	97%	10	39%			373	62%	374	62%	387	63%
Forskarassistent	25	48%	27	62%	34	44%			86	51%	85	53%	91	52%
Doktorand	305	60%	149	73%	180	50%			634	60%	626	60%	636	59%
Annan undervisande och forskande personal	254	48%	356	67%	201	40%	10	47%	821	54%	814	55%	724	55%
Teknisk, administrativ och bibliotekspersonal	507	72%	427	83%	163	63%	687	62%	1 784	70%	1 757	70%	1 726	70%
Totalt	2 034	55%	1 249	68%	770	43%	697	62%	4 750	58%	4 713	57%	4 622	57%

tion vid utlysning och tillsättning. Likabehandlings- och jämställdhetsperspektiven skall tillämpas vid varje tillsättning. Personer av underrepresenterat kön, annan social, kulturell och språklig bakgrund än majoriteten av de anställda skall särskilt uppmuntras att söka. Policyn är den grundläggande förutsättningen för fakultetsnämndernas personalrekrytering. Ett gemensamt krav är att båda könen skall vara representerade när beslut om uppdrag, sakkunniga m.m. skall fattas. Som mål anges i likabehandlingspolicyn att universitetet målmedvetet ska öka andelen av underrepresenterat kön så att inget kön skall vara representerat under 40 procent inom varje anställnings- och personalkategori.

Antalet heltidsekvivalenter i respektive personalkategori samt andelen kvinnor framgår av tabell 18. Såväl andelen kvinnliga professorer som det totala antalet heltidsekvivalenter har sjunkit år 2008 jämfört med föregående år. Regeringens mål för perioden 2005-2008, att minst 28 procent av nyanställda professo-

rer skall vara kvinnor, har uppnåtts. I tabell 19 framgår antal nyanställda lärare och andelen kvinnor fördelat på respektive år inom perioden.

En liten förbättring totalt för läraranställningar noteras bland lektorer och forskarassistenter. Andelen kvinnliga adjunkter har minskat från 63 procent till 61 procent under perioden 2005-2008. De kvinnliga doktoranderna utgör nu 60 procent av totala antalet, en ökning med en procent. Detta förhållande speglar delvis den ökande andelen kvinnliga studenter på grundnivå. Bland annan undervisande och forskande personal minskade andelen kvinnor en procentenhet. Sammanfattningsvis har målet om att inget kön skall vara representerat under 40 procent inom varje anställnings- och personalkategori uppnåtts med två undantag; kvinnliga professorer och män inom kategorin teknisk, administrativ och bibliotekspersonal.

Tabell 19 Antal nyrekryterade lärare samt andel kvinnor därav under perioden 2005-2008

	2008 varav kv andel kv			2007 varav kv andel kv			2006 antal kv andel kv			2005 antal kv andel kv		
Professor	39	11	28%	35	13	37%	45	13	29%	39	8	21%
Universitetslektor	25	10	40%	37	15	41%	18	12	67%	31	16	52%
Universitetsadjunkt	17	10	59%	42	24	57%	5	0	0%	15	7	47%
Forskarassistent	30	13	43%	19	10	53%	14	8	57%	26	13	50%

Åtgärder för att uppnå målen

Implementeringen av styrdokumenterna gällande jämställdhet sker via de handlingsplaner för likabehandling som årligen upprättas, revideras och återrapporteras på fakultetsnämnds nivå/motsv. samt på institutionsnivå/motsv. Handlingsplanen ska innehålla en förteckning över vilka åtgärder som ska prioriteras och därmed påbörjas eller genomföras under det kommande året.

Fakultetsnämnderna har i sina årsvis reviderade likabehandlingsplaner beskrivit hur det övergripande målet om en jämnare könsfördelning ska uppnås inom den fasta lärarstaben och specificerar, med utgångspunkt från lokala förhållanden, hur de olika lärarkategorierna skall rekryteras för att nå en jämnare könsfördelning.

Samtliga fakultetsnämnder arbetar aktivt för att nå en jämnare fördelning mellan kvinnor och män. Vid utbildningsvetenskapliga fakultetsnämnden återfinns en manlig underrepresentation bland studenter och anställda t.o.m. lektorsnivån. Bland professorerna är endast en tredjedel kvinnor. Utvärdering av jämställdhetsprojekt pekar på att maktdimensioner andra än kön, särskilt akademisk status, uppfattas som ännu mer problematiska. Jämn könsfördelning uppfattades som ett alltför begränsat mål.

Vid naturvetenskapliga fakultetsnämnden beaktar lärarförslagsnämnden, vid rekrytering och befordran av lärare, genusperspektivet i rekryteringsarbetet och försöker att få en så jämn representation av kvinnor och män som möjligt. Nämnden för statistik över hur många kvinnor respektive män som söker utannonserade anställningar.

De rekryteringsmål som Sahlgrenska akademien fastställde i handlingsplanen likabehandling år 2008 var att andelen anställda professorer, adjungerade professorer och lektorer av underrepresenterat kön skulle öka med 3 procentenheter jämfört med 2007. Målen har

ännu inte nåtts. Presentation av presumtiva såväl kvinnliga som manliga sökande till anställningar återfinns i underlagen för inrättande av anställning. Jämställdhetsfrågan beaktas alltid vid tjänstetillsättningar inklusive rekryteringsplanering. Akademiens likabehandlingsombud är adjungerad med yttranderätt till inrättande- och tillsättningskommittéerna.

Handelshögskolans fakultetsnämnd har i sin likabehandlingsplan angett ett antal processåtgärder, såsom förbättrad information och analys av personalsammansättningen, för att uppnå en jämnare könsfördelning. De nyrekryteringar och befordringar som skett visade på en relativt jämn könsfördelning, särskilt bland professorerna där 40 procent av de nyrekryterade var kvinnor och för befordrade professorer blev utfallet 50 procent. Nämnden har valt att arbeta aktivt för att tillsättningsproceduren skall ske på ett sätt som inte diskriminerar någon grupp.

Inför alla utlysningar av läraranställningar vid samhällsvetenskapliga fakultetsnämnden beaktas könsfördelningen. Vid obalans anges i utlysningstexten att positiv särbehandling tillämpas i enlighet med HF 4 kap. 16§. I huvudsak är problemet med ojämn könsfördelning bland lärare knutet till kategorin professorer, och det är därmed angeläget att arbeta mer med program för tidig meritering i de individuella karriärerna.

Rekrytering av personer med ledningsansvar

Ledarskapsutbildning och andra insatser för att uppmuntra unga lärare och forskare av båda könen att blir ledare, har skett såväl universitetsgemensamt som vid flera fakultetsnämnder. Målet är att stimulera unga lärare och forskare av båda könen att åta sig ledaruppdrag. Universitetsgemensamt sker sedan flera år dessutom utbildningar för prefekter och studierektorer. När en ny dekan, prefekt eller studierektor utses skall både kvinnor och män no-

Tabell 20 Antal dekaner, prefekter, föreståndare och studierektor

	2008			2007			2006			2005		
	män	kvinnor	totalt	män	kvinnor	totalt	män	kvinnor	totalt	män	kvinnor	totalt
Dekaner	6	3	9	7	2	9	6	2	8	7	1	8
Prefekter	44	21	65	45	24	69	44	19	63	49	22	71
Föreståndare	12	5	17	16	10	26	31	12	43	18	13	23
Studierektor	33	36	69	44	41	85	49	45	94	52	45	97

mineras som kandidater. Könsfördelningen bland personal med ledningsuppdrag framgår av tabell 20. För uppdrag som dekan är fortfarande kvinnor underrepresenterade men andelen har ökat jämfört med tidigare år. Göteborgs universitet har en kvinnlig rektor och en av två prorektorerna är kvinna.

Kompetensförsörjning

Arbetet med kompetensförsörjningen vid Göteborgs universitet 2008 har bland annat utgått från Strategisk plan 2007-2010, måldokumentet Göteborgs universitet 2010, verksamhetsuppdrag 2008 samt planer för jämställdhet och breddad rekrytering.

En viktig utgångspunkt är att betrakta kompetensförsörjningsfrågorna utifrån en integrerad syn på verksamhetens uppdrag, dess personal och dess ekonomiska resurser.

Personal

Vid Göteborgs universitet fanns 5 335 personer anställda i oktober 2008 (5 286 oktober 2007), exklusive tjänstlediga och exklusive externfinansierade adjungerade lärare. Liksom förra året uppgick andelen kvinnor till 57 procent. Fördelningen mellan tillsvidareanställda och visstidsanställda är också oförändrad: 56 procent respektive 44 procent.

Åldersstruktur

Medelåldern för de anställda vid universitetet är förhållandevis hög och en stor andel av de anställda kommer att gå i pension under den närmast förestående 10-årsperioden. Av de tillsvidareanställda går således 48 procent i pension till och med 2018, beräknat på en pensionsavgång vid 65 års ålder.

Drygt 56 procent av universitetets tillsvidareanställda professorer, universitetslektorer, universitetsadjunkter och övrig undervisande och forskande personal beräknas komma att avgå med ålderspension inom 10 år. Universitetet har alltså ett stort behov av att rekrytera personal under det närmaste decenniet.

Ledningskompetens, kärnkompetens och stödkompetens

Vid Göteborgs universitet omfattar *ledningskompetens* dels ledningsuppdrag som dekan eller prefekt alternativt högskolerektor för en

Tabell 21 Anställda vid universitetet fördelade efter kompetensgrupp åren 2006–2008

Kompetensgrupp	2008	2007	2006
Ledningskompetens	3%	3%	3%
Kärnkompetens	65%	65%	65%
Stödkompetens	32%	32%	32%

institution, dels ett antal chefstjänstemän. *Kärnkompetens* definieras som lärare (professorer, universitetslektorer, universitetsadjunkter, forskarassistenter), forskare och doktorander. *Stödkompetens* definieras som tekniska och administrativa befattningar.

Den relativa fördelningen mellan kompetensgrupper är, som framgår av tabell 21, oförändrad under den senaste treårsperioden.

Mål för kompetensförsörjningen

Universitetets övergripande mål för den strategiska kompetensförsörjningen kopplat till myndighetens övergripande mål för verksamheten framgår av måldokumentet Göteborgs universitet 2010 och den strategiska planen för 2007-2010.

I den strategiska planen formuleras följande mål inom personalområdet:

”Vi ska stärka attraktionskraften hos Göteborgs universitet som arbetsplats och förbättra den långsiktiga kompetensförsörjningen. Kommunikationen inom organisationen ska förbättras och insikten om värdet i att universitetet är en helhet ska öka.”

För att öka universitetets attraktionskraft som arbetsplats skall universitetet

- Skapa ökad delaktighet för anställda av alla kategorier.
- Arbeta aktivt med kravet på likabehandling.
- Samordna och förbättra karriärvägar samt förstärka kompetensutvecklingen i universitetets gemensam regi.
- Förbättra kunskapen om vårt universitet och insikten i dess olika delar.

I syfte att förbättra den långsiktiga kompetensförsörjningen skall universitetet

- Verka för ett förenklat förfarande vid rekrytering av lärare och forskare.
- Använda gästlärare i syfte att få in erfarenhet från andra kunskapsorganisationer och verka för internationell rekrytering.
- Uppmuntra rörligheten för all personal, både intern och extern.

Fakultetsnämndernas mål och strategiska program för kompetensförsörjningen

I och med universitetets decentraliserade organisation är det fakultetsnämnderna (motsv.) som inom sina respektive verksamhetsområden svarar för den strategiska personalplaneringen och kompetensförsörjningen och formulerar preciserade mål utgående från de universitetsövergripande målen.

Sahlgrenska akademien har arbetat vidare utifrån tidigare fastlagda program, d.v.s.

- Adjungeringspolicy för att knyta extern kompetens till akademien
- Kombinationstjänster i syfte att knyta läraranställningar inom det vårdvetenskapliga området närmare klinisk verksamhet för att bredda den vårdvetenskapliga forskningsinriktningen
- Inrättande av särskilda rekryteringstjänster (postdoktoranställningar, forskarassistent) för att behålla kompetens och säkra återväxten i lärarkåren

Samhällsvetenskapliga fakultetsnämndens strategiska plan 2007-2010 sätter följande mål inom personalområdet med fokus på kompetensförsörjning:

- Rekryteringsprocesser av lärare skall vara effektiva och tydliga och de ska främja verksamhetens kvalitet och strategiska behov.
- Yngre forskares möjligheter till karriärplanering skall förbättras.
- Ett professionellt ledar- och chefskap skall utvecklas.
- Professionaliseringen av administrativa tjänster skall öka.

- Arbetsmiljön vid fakulteten skall kännetecknas av god social sammanhållning, fri-språkighet och delaktighet.

- Den internationella och nationella rörligheten skall öka.

Utifrån ovanstående har handlingsplaner upprättats med uppsatta mål, som i sin tur anknyter till universitetets och nämndens strategiska plan 2007-2010.

Handelshögskolans fakultetsnämnd har som övergripande långsiktigt mål för kompetensförsörjningen avseende lärare och forskare att upprätthålla minst dagens kompetensnivå avseende professorer och andra lärare med docentkompetens. Samma mål gäller för kompetens i anställningskategorin ”annan undervisande och forskande personal”.

Vidare är målet att öka andelen lärare och forskare med internationell bakgrund/erfarenhet samt att ytterligare öka den pedagogiska och administrativa skickligheten hos anställda med arbetsuppgifter inom kärnkompetensen samt stimulera till ökad kompetens i samverkan med det omgivande samhället.

För anställda med arbetsuppgifter inom lednings- och stödkompetens är det långsiktiga målet att rekrytera anställda med högre kompetens inom bl. a. ekonomi- och personalområdena samt att öka andelen kvinnor inom ledningskompetensen.

Vad avser strategiska program inom kompetensförsörjningsområdet bidrar fakultetsnämnden sedan 2003 med finansiering för del-pension i syfte att underlätta generationsväxling.

Handelshögskolan kommer under 2009 att lansera ett internationellt gästprofessorsprogram i syfte att fylla kompetensluckor inom strategiskt viktiga forsknings- och utbildningsområden samt stärka verksamhetens internationalisering.

Utbildningsvetenskapliga fakultetsnämnden prioriterade personalsatsningar för åren 2008-2010 är:

- Generationsväxlingsprogram i form av delpensionslösningar.

- Aktiv strategisk rekrytering utifrån inom- och omvärldsanalyser.
- Stöd till forskningsrelaterad verksamhet för docenter och professorer.
- Postdoktorsatsningar för fortsatt meritering efter doktorsexamen.
- Stöd till meritering av forskare till docent- och professorskompetens.
- Stöd för kompetensutveckling av teknisk- och administrativ personal.

Humanistiska fakultetsnämnden har som ambition att förbättra förutsättningarna för yngre lärare och forskare att meritera sig inför de nyrekryteringar som blir en följd av förestående stora pensionsavgångar. En strävan är således att skapa bättre karriärmöjligheter för yngre doktorer.

Konstnärliga fakultetsnämnden har inte fastställt några generella kompetensförsörjningsprogram. Man har dock som allmänt mål att klara generationsväxlingen och förändra kompetensstrukturen vid fakulteten. Högskolan för scen och musik arbetar utifrån ett upprättat program för kompetensväxling.

Naturvetenskapliga fakultetsnämnden har som mål att skapa en effektiv rekryteringsprocess och en karriärstruktur baserad på en strategisk plan för verksamheten. Det s.k. plattformsprogrammet är en strategisk satsning där man från olika ämnesområden arbetar tillsammans utifrån en helhetssyn på fakulteten och dess verksamhet.

IT-universitetets fakultetsnämnd har fastställt följande regler för rekrytering/anställning:

- Nyanställda skall erbjudas stöd i form av exempelvis introduktionsutbildningar och mentorsystem,
- Kompetenta och behöriga sökande av underrepresenterat kön eller med annan social, kulturell och språklig bakgrund än majoriteten av de anställda bör särskilt uppmuntras att söka tjänster då dessa utanföras,
- Könsneutrala funktionsbeskrivande befattningsbenämningar/-beskrivningar bör införas så långt som möjligt.

Göteborgs universitetsbibliotek anger i sin verksamhetsplan att man skall verka för en långsiktig och god personalförsörjning. Under året har genomförts ett projekt; ”*Strategisk kompetensutveckling vid Göteborgs universitetsbibliotek*”. Projektrapporten, som innehåller en utförlig inventering av personalen och dess kompetenser, är en utgångspunkt för bibliotekets strategiska kompetensförsörjnings- och kompetensväxlingsarbete.

Genomförda åtgärder

Sahlgrenska akademien intar sedan 2007 en restriktiv hållning vid återbesättande av anställningar i syfte att frigöra medel för strategiska satsningar. En akademigemensam inrättandekommitté bereder samtliga inrättandearenden. En grundtanke bakom denna ordning är helhetsperspektivet. En lärarekrytering sker således utifrån hela Sahlgrenska akademins behov av kompetens, och måste vara i linje med akademins mål och strategiska planer.

Som ett led i arbetet med att få en bättre överblick över det långsiktiga rekryteringsbehovet pågår en kartläggning av akademins samlade lärarresurs inom grundutbildningen.

Våren 2008 genomfördes en andra konferens om strategisk bemanning varvid fördes en samlad diskussion om behov och strategier framgent. Värdet av konferensen var stort och Sahlgrenska akademien kommer att på olika sätt med bred förankring arbeta vidare med de strategiska bemanningsfrågorna.

Akademien har en obligatorisk anställningsprövning som omfattar samtliga anställningar utom lärarekryteringar.

Akademigemensamma ledarförsörjningsinsatser är främst akademins ledarutvecklingsprogram för 2008. Programmet omfattar i delar också forsknings- och gruppleddare. Alla nya chefer har erbjudits ledarutveckling inom programområdet.

Under 2008 har rektor fattat beslut om obligatorisk ledarutbildning vilket medför att Sahlgrenska akademins ledarutvecklingsprogram framöver i många delar täcks av de universitetsgemensamma ledarutvecklingsinsatserna.

Som en särskild rekryteringssatsning 2008 erbjöds, i nationell utlysning, fem tvååriga anställningar som forskare/bitr. forskare. Även satsningar i form av postdoktoranställningar har skett 2008.

Sahlgrenska akademien erhöll 13 postdoktoranställningar, varav en tillsammans med naturvetenskapliga fakultetsnämnden, av de 40 postdoktoranställningar som finansieras av universitetscentrala medel. Drygt hälften av dessa tillsattes under 2008.

Beträffande generationsväxling har vissa institutioner i stor utsträckning utnyttjat möjligheten till delpensionering, i första hand för administrativ och laborativ personal samt för universitetsadjunkter. Vidare kan rekryteringsprogrammet inom institutionen för vårdvetenskap och hälsa betraktas som ett generationsväxlingsprogram med tidigareläggning av rekrytering med anledning av framtida pensionsavgångar.

De omställningsmedel som fördelades inom universitetet våren 2008 skall bland annat användas till ytterligare insatser för att åstadkomma generationsväxling inom institutionen för vårdvetenskap och hälsa.

Sambällsvetenskapliga fakultetsnämnden har under 2008 fortsatt sitt tidigare inledda arbete med att skapa effektivare rekryteringsprocesser, vilka främjar verksamhetens kvalitet och strategiska behov.

Vad gäller karriärplanering arrangerade fakulteten 2007–2008 en seminarieserie för doktorander.

I huvudsak hänvisas till det universitetsgemensamma chefsutvecklingsprogrammet när det gäller det långsiktiga utbildningsbehovet och kompetensförsörjningen av chefer/ledare. Antalet anställda som utbildar sig

och utvecklar ledarerfarenhet ökar till gagn för den framtida ledarförsörjningen. Möjligheten att utveckla ett systematiskt stöd till chefer i form av handledning/mentorskap utreds för närvarande.

Vidare har en fortsatt utveckling ägt rum avseende delat ledarskap, d.v.s. att biträdande prefekter har utsetts.

Diskussioner har inletts om hur man skall kunna öka professionaliseringen av administrativa tjänster.

Nämnden står inför en förhållandevis omfattande personalomsättning. Antalet pensionsavgångar per år och anställningskategori visar under kommande tioårsperiod en relativt jämn fördelning, dock med en topp 2013. Totalt skall under perioden 139 lärare pensioneras varav 34 är professorer.

Enighet råder om att en god framförhållning vad det gäller ledigkungörande av anställningar är av yttersta vikt. Samtidigt kan noteras förändringar i söktryck, vilket gör det svårt att planera behovet av läroanställningar.

Det sjunkande antalet forskarstuderande och därmed i förlängningen brist på disputerade lärare ger anledning till viss oro. En konsekvens av önskemålet om att forskarstuderande skall ha anställning från första dagen är vidare att färre doktorander kan antas. Trots detta har en institution sedan drygt ett år tillbaka tillämpat enbart anställningar, och det finns en uttalad ambition vid några av fakultetens övriga institutioner om att övergå till en sådan praxis.

Handelshögskolans fakultetsnämnd har under 2008 ledigkunjort ett antal anställningar som universitetslektor och professor, både i avsikt att bibehålla och förstärka/bredda den samlade kompetensen och att generationsväxla. Generellt råder ingen brist på sökande till de ledigkunjorda läroanställningarna, däremot kan konstateras att det är svårt att rekrytera inom vissa områden. Problemen kan både hänföras till svårigheten att hitta personer med tillräcklig kompetens och till att anställnings-

villkoren i vid mening är bättre på arbetsmarknaden utanför universitetet och, inte minst, utanför landet. För att attrahera lärare och forskare internationellt måste anställnings- och löneförmåner anpassas. En del av syftet med gästprofessorsprogrammet är att öka möjligheterna att rekrytera inom de aktuella områdena.

Handelshögskolans fakultetsnämnd inrättade under 2007 ett pedagogiskt forum i syfte att bl.a. stödja högskolepedagogiskt projekt- och utvecklingsarbete inom utbildningar och institutioner och bidra till högskolepedagogisk fortbildningsverksamhet för Handelshögskolans lärare. Under 2008 har fakultetsnämnden beslutat att tillsammans med prefekter/motsv. fortsätta att diskutera form, innehåll och uppdrag för att på sikt kunna inrätta ett pedagogiskt råd.

Utbildningsvetenskapliga fakultetsnämnden har en ständigt aktiv diskussion om personallens kompetens, åldersstruktur och könsfördelning. Den delpensionspolicy fakulteten utarbetade för två år sedan innebär en generös hållning i beviljandet av delpension utöver den av universitetet centralt finansierade delen.

I december 2007 fattade fakultetsnämnden och institutionerna beslut om att avsätta medel för utökad tid för forskningsverksamhet för professorer och docenter. Syftet med detta är framförallt att ge ökad möjlighet för meritering, men också att öka möjligheten att bedriva forskningsrelaterade uppgifter inom ramen för anställningen.

Ekonomiska incitament för att stödja kompetensförsörjningen skapades också i samband med årets lönerevisionsförhandlingar genom att fakulteten införde en s. k. meriteringsstege.

Institutionen för pedagogik och didaktik har som en aspekt på strategibeslutet från 2007 arbetat intensivt med rekryteringsfrågan. En gedigen inom- och omvärldsanalys har resulterat i att institutionen nu ledigkunnat nio befattningar; fyra som professor och fem

som lektor. Detta är att se som en basrekrytering som långsiktigt säkerställer den verksamhet som enligt gjorda bedömningar skall finnas varaktigt vid institutionen. Senare när ytterligare information finns om forskningspolitik och ny lärarutbildning är känd, förväntas fler rekryteringar göras.

Institutionen för pedagogik och didaktik har under en rad av år utlyst ekonomiskt stöd för färdigställande av C- och D-uppsatser bl.a. för att underlätta möjligheten att bli antagen till forskarutbildning. Under det gångna året har också medel avsatts för att skriva artiklar, för doktorer att bli docenter samt till skrivartugor i syfte att hjälpa personer att bli mer konkurrenskraftiga vid ansökningar om forskningsmedel.

Inga doktorander har antagits under 2008 men nyantagning förväntas ske under 2009. Under året har ämnesgrupperna uppmanats att inventera lämpliga forskningsområden som skall ligga till grund för utannonserande av doktorandanställning så att en mer samlad forskningskompetens erhålls i ett uppbyggnadsskede inom ett område.

Också inom övriga institutioner vid nämnden har gjorts olika typer av riktade satsningar för att bredda och fördjupa den samlade kompetensen och säkerställa att framtida kompetensbehov kan tillgodoses.

Humanistiska fakultetsnämnden har, som en följd av en svår ekonomisk situation, inte kunnat vidtaga några mer vittgående åtgärder under året. Med hjälp av externa stipendier har man dock kunnat ge stöd till utvecklande av forskningsprojekt.

Inom den *konstnärliga fakultetsnämnden* inleddes det strategiska arbetet med att säkra kompetensförsörjningen vid högskolan för scen och musik (HSM) 2007 genom att ett antal kompetensväxlingsåtgärder. Dessa finansieras med särskilda medel som tilldelats fakulteten av de medel som avsatts universitetsgemensamt för omställningsåtgärder. Bland annat som en förberedelse för kommande

pensionsavgångar och i syfte att säkra viktig kompetens inom utbildningarna har ett stort antal lärare tillsvidareanställts. Också inom kategorin ”teknisk och administrativ personal” har ett antal visstidsanställningar ersatts av tillsvidareanställningar. Därmed har större stabilitet skapats både inom lärarkåren och bland teknisk och administrativ personal, något som haft en mycket positiv inverkan på arbetsglädjen och viljan till utveckling.

Naturvetenskapliga fakultetsnämnden har fortsatt tidigare inlett arbete inom områdena ledarförsörjning och generationsväxling.

Särskilda insatser rörande åldersstrukturen sker genom att strukturfrågorna bevakas i den vardagliga personalplaneringen i samband med pensionsavgångar m.m. Bedömning av strategiska satsningar görs i samband med rekrytering av forskare och lärare.

Nämndens ledningsgrupp har under året deltagit i ett utvecklingsprogram om verksamhetsutveckling. Inom ramen för detta program har ledningsgruppen träffat samtliga ledningsgrupper vid institutionerna. Man är nu i slutfasen av detta program där man bl.a. ser över hur man ska arbeta med den framtida kompetensförsörjningen.

Nämnden är mycket aktiv i regionen genom samverkan med kommuner, myndigheter och näringsliv. Ett väl etablerat kontaktnät med alumner har bidragit till att gästföreläsare, delhandledare och mentorer inom grund- och forskarutbildningen har kunnat rekryteras ur denna grupp.

IT-universitetet har som mål att bedriva handledarfortbildning och pedagogisk utveckling i samverkan med andra fakulteter och Chalmers eftersom fakulteten är för liten för att kunna genomföra egna insatser på området.

Den administrativa personalen har under året deltagit i universitetets gemensamma kompetensutvecklingsprogram. Några har också gått kurser inom Chalmers kompetensutvecklingsinsatser och i något fall hos andra externa utbildningsanordnare.

Göteborgs universitetsbiblioteks arbete med verksamhetsutveckling har fortsatt genom en satsning på bibliometri innebärande att en och en halv årsarbetskraft satsas i bibliometriversamheten.

Under 2007/2008 har universitetsbiblioteket genomfört en omfattande kompetensinventering för att synliggöra de resurser som finns idag, dels på organisationsnivå, dels på individnivå. Kompetensinventeringen ger möjligheter att säkerställa att efterfrågad kompetens kan tillhandahållas och att upprätta en god beredskap om nyckelkompetens försvinner från verksamheten.

I övrigt satsar universitetsbiblioteket på personalen genom deltagande i konferenser och kurser både nationellt och internationellt. Vidare ges möjlighet till studiestöd i form av ledig tid för den personal som bedriver studier till gagn för verksamheten.

Av *universitetsövergripande insatser* kan nämnas att arbetet inom ramen för den enhet för kompetensförstärkning, som personalorganisationerna och universitetet inrättat som ett gemensamt projekt för medel som frigjorts genom minskade avsättningar till Trygghetsstiftelsen, fortsatt under året.

Enheten skall bl.a. stödja individers/gruppers kompetensutveckling genom t. ex. kurser, konferenser och erfarenhetsutbyte med kolleger vid andra lärosäten och bedriva aktiviteter för långtidssjukskrivna utöver arbetsgivarens rehabiliteringsskyldigheter samt stödja åtgärder i övrigt som syftar till att förbättra förutsättningarna för omställning och rehabilitering och därigenom för ett uthålligt arbetsliv. Inom ramen för denna partssamverkan inleddes ett särskilt arbetsmiljöprojekt under 2008 i syfte att bland annat skapa bättre förutsättningar och rutiner för omställningsarbetet.

Ett ledarutvecklingsprogram för chefer vid Göteborgs universitet har på rektors uppdrag genomförts universitetsgemensamt sedan år 1995/96, så också 2008. Chefsutbildning har

gjorts obligatorisk för tillträdande/nyttillträdda chefer.

I likhet med tidigare år har ett stort antal anställda deltagit i olika universitetsgemensamt anordnade verksamhetsorienterade kompetensutbildningar av olika omfattning.

Sammanfattning måluppfyllelse år 2008

Målet för kompetensförsörjningen inom universitetet är i lika hög grad inriktat mot att implementera ett processtänkande med ett långsiktigt perspektiv i organisationen som på att uppnå mätbara mål. Insatser för önskade förändringar i personalstrukturen är likaledes en process över längre tid, något som inte minst framgår av fakultetsnämndernas olika kompetensförsörjningsprogram och -planer.

Arbetet med kompetensförsörjning inom Göteborgs universitet bedrivs som en medveten och målinriktad process och med en samsyn mellan universitets olika delar på vikten av detta arbete. Det strategiska kompetensförsörjningsarbetet ingår som en del i fakultetsnämndernas (motsv.) uppdrag och verksamhetsplanering och man arbetar kontinuerligt med rekryterings- och generationsväxlingsfrågor. För att stödja detta arbete har under året särskilda omställningsmedel fördelats till fakulteterna/motsv. Det sätt på vilket universitetet bedriver sitt kompetensförsörjningsarbete svarar väl mot uppställda mål och bidrar till en förbättrad långsiktig planering av verksamheten.

Arbetsgivaren har ansvaret för strategisk kompetensförsörjning. Universitetet vill dock understryka vikten av ett konstruktivt partsgemensamt arbete som en förutsättning för att framgångsrikt kunna arbeta med mål och måluppfyllelse inom området.

Det har generellt sett inte förelegat svårigheter att rekrytera personal med adekvat kompetens till universitetet under år 2008. Inom enstaka områden, såsom finansområdet vid Handelshögskolan, har det emellertid funnits

vissa problem. Dessa hänför sig både till svårigheter att finna personer med rätt kompetens och till att anställningsvillkoren är bättre på arbetsmarknaden utanför universitetet eller utanför landet.

Universitetets planering för att uppfylla målen år 2009

De långsiktiga åtgärdsprogram för kompetensförsörjning, omfattande såväl strategisk rekrytering som kompetensutvecklingsinsatser, som fakultetsnämnderna (motsv.) har fastställt, äger, som framgått, till stora delar fortsatt giltighet under 2009. I några fall har dock åtgärdsprogrammen reviderats eller nya planer upprättats. Inom vissa områden kommer nya planer att upprättas under det kommande året.

Flertalet av aktiviteterna inom det samordnade kompetensutvecklingsarbetet inriktar sig på strategiska och gemensamma fakultetsövergripande utbildningar där en samsyn på universitetet som akademi, myndighet och arbetsplats utgör en viktig utgångspunkt. Verksamheten vid den ovan nämnda enheten för kompetensförstärkning kommer att fortsätta under 2009.

Det arbetsmiljöprojekt som inleddes 2008 kommer att lägga fram förslag avseende organisation av omställningsarbetet m.m. i början av 2009, något som, om förslagen vinner bifall, medför förändringar av omställningsarbetet och delvis arbetet med den interna kompetensutvecklingen.

Sahlgrenska akademien kommer liksom tidigare år att avsätta medel till strategiska satsningar för att möjliggöra snabba beslut kring rekrytering, motfinansiering och omställning.

Den s. k. lärarresursutredningen kommer att lämna sin tredje rapport 2009. Med detta arbete som grund har akademien mycket goda planeringsverktyg i sitt fortsatta arbete med kompetensförsörjningsfrågorna.

Ledarutvecklingsinsatser av olika slag som komplement till de universitetsgemensamma satsningarna kommer att genomföras.

Handelshögskolans fakultetsnämnd påbörjade 2007 ett arbete med att tillsammans med institutionerna utarbeta en övergripande strategisk plan. Arbetet fortsätter under 2009. Strategiarbetet skall ha fokus på utbildning, forskning, personalutveckling och ekonomi. Under 2009 kommer Handelshögskolan samtidigt att utvärderas för Equis-reackreditering, vilket medför en översyn av strategiska dokument. Equis är ett internationellt system för kvalitets- säkring av högre utbildningar inom ekonomi- och ledarskap, med fokus på utbildning och forskning. Handelshögskolan fick 2004 en s.k. ”full-accreditation” i fem år och reackredite- ringen innebär att Handelshögskolan förutom att uppfylla fler än hundra kvalitetsindikatorer, även ska redovisa förändringar och förbättringar sedan förra granskningen.

Handelshögskolan vid Göteborgs universitet kommer under 2009 att igångsätta det ovan nämnda internationella gästprofessorspro- grammet. Gästprofessorerna kommer att rekry- teras från ansedda och ackrediterade lärosäten i hela världen med speciell hänsyn till de in- ternationella partneruniversitet med vilka Handelshögskolan har ett fördjupat samarbete, exempelvis i Kina, Indien och USA.

Konstnärliga fakultetsnämnden kommer un- der 2009 att fortsätta att aktivt arbeta med att se över sina tillsvidareanställningar. Näm- den verkar för att fler lärare skall gå universi- tetets högskolepedagogiska utbildning. Näm- den arbetar vidare med att öka antalet kvinn- liga professorer och lektorer, bl.a. genom att uppmuntra kvinnliga lärare att söka befordran.

Genom ändrad organisation och styrning av grundutbildningen med utgångspunkten från en extern utredning som gjordes under våren 2008, kommer *naturvetenskapliga faku- ltetsnämnden* att utarbeta en plan för den fort- sätta kompetensförsörjningen avseende lärare.

Universitetsbiblioteket kommer under 2009 att påbörja inrättandet av enhetsövergripande utvecklingsgrupper. Grupperna kommer att bestå av medarbetare som inom områdena mediaförsörjning, kundservice, undervisning och webb/söktjänster skall bidra till att ut- veckla biblioteksverksamheten för framtiden. Målet för utvecklingsgrupperna är att tillva- rata den samlade kompetens som finns inom universitetsbiblioteket och därmed göra med- arbetarna ytterligare delaktiga i det ständigt pågående förändrings- och förbättringsarbetet.

Universitetsbiblioteket avser även att kon- tinuerligt arbeta vidare med den kompetens- inventering som gjordes under 2007/2008. Arbetet koncentreras på att underhålla inven- teringen samt att upprätta en ersättningsplan för identifierade nyckelpersoner. Då stora del- ar av bibliotekets ledningspersonal går i pen- sion under en treårsperiod räknat från och med 2009 är det extra angeläget att upprätta en plan för att inte tappa i kompetens och kvali- tet på ledningsområdet.

Redovisning av sjukfrånvaron

Sjukfrånvaron redovisas i tabell 22. Som fram- går har sjukfrånvaron minskat med 0,67 procentenheter under 2008 i förhållande till 2007.

Inom nämnderna (motsv.) arbetar man ak- tivt med att kartlägga och följa upp sjukskriv- ningar och genom rehabiliteringsinsatser och förebyggande åtgärder minska desamma. En- heten för kompetensförstärkning har, som framgått, som ett av sina mål att förbättra förut- sättningarna för ett uthålligt arbetsliv. Ett arbetsmiljöprojekt har, som ovan nämnts, in- rättats under 2008, vilket projekt bl.a. har till syfte att effektivisera rehabiliterings- och om- ställningsarbetet. Vidare har under året ledig- kungjorts en anställning som rehabiliterings- samordnare. Denna anställning kommer dock inte att tillträdas förrän i mars 2009.

Tabell 22 Uppgifter om sjukfrånvaro 2006, 2007 och 2008 nyckeltal (procent)

	2006	2007	2008
Total sjukfrånvaro i procent av tillgänglig arbetstid	3,36	2,85	2,18
Varav:			
Långtidssjukfrånvaro (60 kalenderdagar) i förhållande till total sjukfrånvaro	71,2	63,0	58,7
Sjukfrånvaro för kvinnor i procent av tillgänglig arbetstid	4,5	3,8	2,8
Sjukfrånvaro för män i procent av tillgänglig arbetstid	1,9	1,6	1,4
Sjukfrånvaro för anställda 29 år eller yngre i procent av tillgänglig arbetstid	1,7	2,3	1,7
Sjukfrånvaro för anställda 30 - 49 år i procent av tillgänglig arbetstid	3,3	2,6	1,8
Sjukfrånvaro för anställda 50 år eller äldre i procent av tillgänglig arbetstid	3,7	3,2	2,7

Ekonomi - resultat och ställning

Finansiering

Den sammantagna finansieringen av verksamheten uppgick under året till 4 652 mkr, vilket är en ökning med 3,6 procent (162 mkr) jämfört med 2007. Under perioden 2004-2007 låg den årliga ökningstakten på mellan 1,5 och 4 procent.

Intäkter av anslag

Statsanslagen som uppgår till 3 187 mkr ökar med 3,5 procent (107 mkr). Anslagen ökar beroende på den generella pris- och löneomräkningen av anslagen och på en ökning av anslaget till forskning och forskarutbildning.

Av statsanslagen avser:

- 1 632 mkr grundutbildning (en ökning med knappt 2 procent),
- 1 105 mkr forskning och forskarutbildning (en ökning med nästan 7 procent), samt
- 445 mkr till ersättning för klinisk utbildning och forskning inom läkarutbildningen och tandläkarutbildningen (en ökning med knappt 1 procent), i enlighet med avtal mellan staten och Västra Götalandsregionen.

Intäkter av avgifter och andra ersättningar

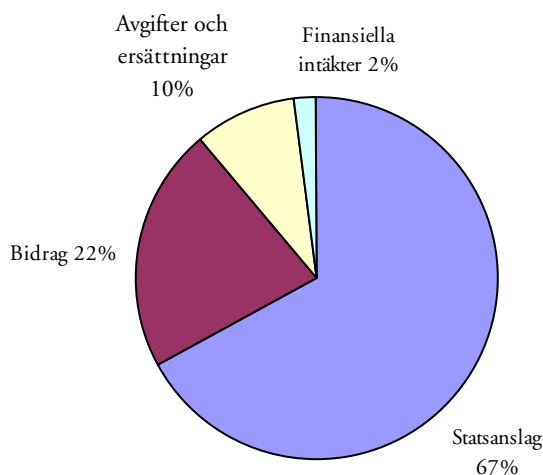
Intäkter av avgifter och andra ersättningar uppgår till 433 mkr, en minskning med 1 procent jämfört med föregående år. Intäkter av uppdragsforskning ökar med 3 mkr och intäkter av resurssamordning ökar med 8 mkr. Även övriga försäljningsintäkter ökar med drygt 8 mkr. Intäkter från uppdragsutbildning minskar däremot med 25 mkr. Av avgiftsintäkterna utgör:

- uppdragsforskning 161 mkr,
- uppdragsutbildning 49 mkr,
- ersättning för beställd utbildning 2 mkr
- resurssamordning 90 mkr och
- försäljningsintäkter mm 131 mkr.

Intäkter av bidrag

Intäkter av bidrag, det vill säga forskningsbidrag från forskningsråd och andra bidragsgivare, uppgår till 958 mkr. Bidragsintäkterna har ökat med nästan 5 procent (44 mkr) jämfört med föregående år. De löpande bidragsinkomsterna har ökat med nästan 15 procent (150 mkr). Det är främst inom det medicinska och naturvetenskapliga området som

Diagram 2. Finansiering 2008

bidragsinkomster ökar. Huvuddelen av skillnaden mellan redovisade intäkter och löpande inkomster redovisas som ökade oförbrukade bidrag. Redovisat på olika grupper av bidragsgivare ser det ut på följande sätt:

- bidrag från forskningsråd och andra statliga myndigheter ökar och utgör 53 procent,
- bidrag från andra svenska organisationer och företag har också ökat och utgör 35 procent.
- bidrag från Europeiska unionen har ökat relativt mycket och står för 9 procent.
- bidrag från utländska företag och organisationer har också ökat och står för nästan 3 procent.

Finansiella intäkter

De finansiella intäkterna uppgår till 74 mkr och ökar med 16 mkr jämfört med föregående år. Den kraftiga ökningen beror på ökade ränteintäkter. Av de finansiella intäkterna utgör den absoluta merparten ränteintäkter (69 mkr) från inlåningsräntan hos Riksgälden och 5 mkr avser avkastning från egna fonder m.m.

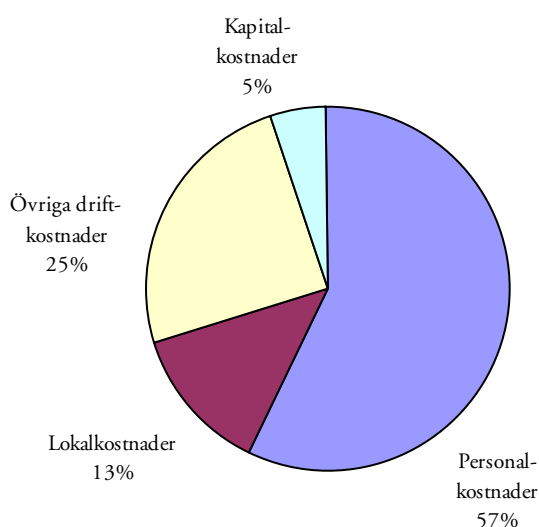
Resursanvändning

Resursanvändningen i verksamheten, de totala kostnaderna, uppgick till 4 643 mkr. Jämfört med föregående år innebär detta en nominell ökning med 5,5 procent (243 mkr). Ökningen beror till allra största delen på ökade personalkostnader.

Kostnader för personal

Personalkostnaderna motsvarar 2 724 mkr av den totala resursanvändningen. Av detta utgör direkta löner och andra ersättningar 1 756 mkr och sociala avgifter och avsättningar till pensioner 916 mkr samt övriga personalkostnader 53 mkr (bl.a. resor, företagshälsovård, kompetensutveckling mm). Jämfört med föregående år ökar de totala personalkostnaderna med 200 mkr eller 7,9 procent. Av de ökade personalkostnaderna utgör ca 160 mkr effekter av löneavtal och ca 30 mkr är effekter av ett ökat antal anställda. Jämfört med 2007 ökar antalet årsarbetskrafter med nästan 40.

Diagram 3. Resursanvändning 2008

Tabell 23 Personalkostnader och personalvolym 2004-2008

	2008	2007	2006	2005	2004	förändring	%
Personalkostnad, mkr	2 724	2 524	2 487	2 419	2 394	330	14%
Antal årsarbetare	4 750	4 713	4 621	4 652	4 695	55	1%
Antal anställda	5 342	5 286	5 180	5 221	5 284	58	1%
Personalkostnad/årsarb (tkr)	573	536	538	520	510	63	12%
Förändring i %	6,9%	-0,4%	3,5%	2%	2,4%		

Förändringen av personalkostnader och personalvolym under perioden 2004-2008 framgår av tabell 23. Under perioden har de totala personalkostnaderna ökat med 330 mkr i löpande priser. Detta motsvarar en ökning på 14 procent. Volymförändringen under samma period (mätt i årsarbetskrafter) redovisar en ökning med 1 procent. Kostnaden per årsarbetskraft har ökat med 63 000 kr eller 12 procent under femårsperiod.

Personalkostnader och personalvolymförändringar kommenteras även under avsnittet *Kompetensförsörjning*.

Kostnader för lokaler

Lokalkostnaderna utgör 603 mkr av de totala kostnaderna. Jämfört med föregående år ökar lokalkostnaderna med enbart 3 mkr. Av lokalkostnaderna utgör 566 mkr hyreskostnader och 37 mkr övriga kostnader för fastighetsdrift. Hyreskostnaderna ökar med 8 mkr medan driftkostnaderna minskar med 5 mkr. Lokalytan uppgick till 390 100 m², en minskning med 2 500 m² jämfört med föregående år. Volymförändringen beror främst på:

- minskade lokalytor för den samhällsvetenskapliga fakultetsnämnden, den utbildningsvetenskapliga fakultetsnämnden, den

naturvetenskapliga fakultetsnämnden och för IT-universitetet samt för den humanistiska fakultetsnämnden

- ökade lokalytor för Sahlgrenska akademien bland annat genom tillkomsten av nytt läkemedelscentrum.

Förändringen av lokalkostnader och lokalyta under perioden 2004-2008 framgår av tabell 24. Under perioden har de totala lokalkostnaderna ökat med 38 mkr i löpande priser, vilket motsvarar en ökning på 7 procent. Volymförändringen (lokalytan) under samma period uppgår till en viss minskning. Kostnaden per m² har ökat med 7 procent under perioden.

Övriga driftkostnader

Övriga driftkostnader står för 1 089 mkr av den totala resursanvändningen. Jämfört med 2007 ökar driftkostnaderna med 4 procent eller 43 mkr.

Jämfört med föregående år ökar kostnader för resor och logi med 9 mkr, konsult-, data-, och övriga köpta tjänster med 3 mkr, kostnader för telefoni ökar med 9 mkr och kostnader för forskningsuppdrag ökar med 12 mkr.

Kostnader för klinisk utbildning och forskning inom läkarutbildningen och tandläkar-

Tabell 24 Lokalkostnader per m² 2004-2008

	2008	2007	2006	2005	2004	förändring	%
Lokalkostnad, mkr	603	600	582	579	565	38	7%
Lokalyta, m ²	390 119	392 600	391 700	396 800	392 000	-1 881	0%
Kostnad per m ²	1 546	1 528	1 486	1 459	1 441	105	7%
Förändring %	1,2%	2,8%	1,9%	1,2%	1,3%		

utbildningen utgör 445 mkr, och 6 mkr avser ersättning till Botaniska trädgården.

Finansiella kostnader samt avskrivningar

Kapitalkostnaderna (finansiella kostnader, räntor samt avskrivningar) motsvarar 227 mkr. Kapitalkostnaderna minskar marginellt med 2 mkr, jämfört med 2007. Avskrivningar och extra avskrivningar uppgår till 203 mkr och minskar med 6 mkr. Räntekostnader för lån på anläggningstillgångar uppgår till 24 mkr, en ökning med 3 mkr jämfört med föregående år.

Finansiering och resursanvändning

Under perioden 2004-2008 har finansieringen av verksamheten och resursanvändningen inom verksamheten, i löpande priser, utvecklats enligt tabell 25.

Intäkterna har under perioden ökat med 11 procent. Bland intäkterna har statsanslagen ökat med 16 procent och avgifter och andra ersättningar för uppdragsverksamheter m.m. har ökat med 11 procent. Intäkter av bidrag har däremot minskat med 3 procent.

Kostnaderna har totalt ökat med 12 procent. Personalkostnaderna har ökat med 14

procent. Lokalkostnaderna har ökat med 7 procent medan kapitalkostnaderna har ökat med 1 procent under perioden. Övriga driftkostnader har ökat med 13 procent eller i genomsnitt knappt 3 procent per år.

Holdingbolaget vid Göteborgs universitet AB

Holdingbolaget finansierar, startar, utvecklar och avyttrar företag och stödjer IPR (Intellectual Property Rights) baserade på forskningsresultat från Göteborgs universitet. Huvuduppgiften är att förvalta befintliga ägarengagemang samt utveckla och investera i nya. Som en aktiv del av universitetets omvärldsarbete bedrivs inom bolaget viss uppdragsverksamhet för universitetet, saminvesterare och portföljbolagen inom GU Holding gruppen. Verksamheten motiveras utifrån såväl företagsmässiga som näringspolitiska grunder. Syftet är att bidra till ett ökat nyttiggörande av forskningsresultat, som leder till utveckling och tillväxt av såväl Göteborgs universitet som regionen.

GU Holding har idag ett ägarinnehav i 28 bolag och affärsprojekt. Merparten av portföljbolagen finns placerade i det helägda dotterbolaget GU Holding Invest AB. Dessa 28

Tabell 25 Finansiering och resursanvändning 2004-2008, belopp i mkr löpande priser

	2008	2007	2006	2005	2004	Förändr	%
Statsanslag	3 187	3 080	2 998	2 828	2 751	436	16%
Bidrag	958	914	946	948	986	-28	-3%
Avgifter/ersättningar	433	438	414	417	389	44	11%
Övriga intäkter	74	58	34	30	33	41	124%
Summa intäkter	4 652	4 490	4 392	4 223	4 159	493	11%
Personalkostnader	-2 724	-2 524	-2 487	-2 419	-2 394	-330	14%
Lokalkostnader	-603	-600	-582	-579	-565	-38	7%
Kapitalkostnader	-227	-229	-208	-214	-224	-3	1%
Övriga driftkostnader	-1 089	-1 046	-1 036	-991	-965	-124	13%
Summa kostnader	-4 643	-4 400	-4 313	-4 203	-4 148	-495	12%
Verksamhetsutfall	9	90	79	20	11		
Summa verksamhetsutfall 2004-2008	209						

Tabell 26 Resultatutveckling i GU Holding AB 1996-2008 (belopp i mkr).

2008	2007	2006	2005	1996-2004
-1,5	-0,2	7,8	0,6	-15,5

bolag och affärsprojekt befinner sig i olika utvecklingsfaser men efterfrågar regelmässigt ägarstöd i form av strategiskt och operativt arbete samt kapital från moderbolaget.

Kraven ökar på universitetet att använda sitt holdingbolag som ett verktyg för att utveckla samverkansuppgiften och för att vara en aktiv aktör i innovationsfrågor. En stor del av överenskommelserna mellan universitetet, forskningsfinansiärer och industripartners, angående resultathantering och kommersialisering, sker redan vid starten av ett forskningsprojekt.

Holdingkoncernen redovisar i sitt bokslut för 2008 ett negativt resultat efter skatt på 1,5 mkr, vilket påverkar universitetets resultat i motsvarande mån. Moderbolaget redovisar däremot ett positivt resultat efter finansiella poster och skatt på 2,1 mkr.

Sammantaget har det egna kapitalet i koncernen minskat från 9,5 mkr per den 31 december 2007 till 8 mkr per den 31 december 2008. I moderbolaget har det egna kapitalet ökat från 10,4 mkr till 10,6 mkr för motsvarande jämförelsepunkter.

Resultatutvecklingen för Holdingbolaget under perioden 1996-2008 framgår av tabell 26.

Styrelsen för Holdingbolaget kommer att ha behandlat resultatet för 2008 före universitetsstyrelsens sammanträde 2009-02-18.

Ekonomiskt resultat och balanserat kapital

Universitetet redovisar som årets kapitalförändring ett överskott på 8 mkr. Årets kapitalförändring har påverkats med 72 mkr i syfte att för räkenskapsåret få en rättvisande periodisering av förvaltnings- och lokalavgifter på

inkomna forskningsbidrag. Bokförda intäkter av bidrag har minskats med 72 mkr och oförbrukade bidrag i balansräkningen har ökat med motsvarande belopp.

Det ekonomiska resultatet påverkas i hög grad av att grundutbildningen redovisar ett överskott på 23 mkr medan forskningsverksamheten redovisar ett underskott på 13,5 mkr och dessutom tillkommer ett underskott genom resultatandel från Holdingbolaget på 1,5 mkr.

Jämfört med utvecklingen under perioden 1996-2001 är resultaten för 2002-2008 ett trenderbrott för verksamheten. Till viss del består detta av engångsmässiga effekter men är i huvudsak en följd av universitetsstyrelsens krav på att verksamheten skall redovisa åtgärdsplaner i vilka verksamheten är inställd på att långsiktigt skapa balans mellan intäkter och kostnader och följa fastställda ekonomiska resultatmål.

Under de fem senaste budgetåren (2004-2008) har universitetet redovisat en årlig kapitalförändring som framgår av tabell 27. Resultat från donationsmedel och GU Holding redovisas i verksamhetsgrenen forskning/forskarutbildning.

Myndighetskapitalet, inklusive årets kapitalförändring, uppgår vid årets slut till 328 mkr.

Jämförelse med delårsrapporten per juni 2008

Den budget, som fastställdes av universitetsstyrelsen i februari 2008, innebar ett budgeterat noll-resultat för 2008.

I delårsrapporten per juni 2008 redovisades ett underskott på 21 mkr som ekonomiskt utfall och en prognos redovisar för hela bud-

Tabell 27 Årlig kapitalförändring

Belopp i mkr	2008	2007	2006	2005	2004
Verksamheten	8,7	89,6	78,1	37,4	23,9
Donationsmedel	0,8	1,1	0,9	-17,8	-12,8
GU Holding	-1,5	-0,2	7,8	0,6	0,7
Summa	8,0	90,5	86,8	20,2	11,8

getåret, med ett beräknat underskott på 10 mkr.

Årets resultat, med ett överskott på 8 mkr, följer förhållandevis väl det prognostiserade årsutfallet. Den avvikelse som redovisas beror främst på:

- ökade intäkter av bidrag
- något lägre personalkostnader än beräknat
- något lägre lokalkostnader än beräknat men högre avskrivningskostnader

Investeringar och låneramar

Investeringar i annans fastighet har minskat från 32 till 14 mkr jämfört med föregående år. Minskningen beror främst på att det under året inte gjorts så stora investeringar i byggprojekt som under 2007. Under året har vidare 17 mkr investerats i utvecklingsarbetet med IT-relaterade stödsystem. Jämfört med föregående år är detta en mindre ökning med

Tabell 28 Ekonomisk uppföljning och jämförelse med delårsrapporten per juni 2008 (belopp i mnkr)

	Bokslut 2008	Prognos 06/2008	Utfall 06/2008	Budget 2008	Bokslut 2007	Bokslut 2006
Verksamhetens intäkter						
Intäkter av anslag	3 187	3 181	1 592	3 175	3 080	2 998
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	433	440	198	445	438	414
Intäkter av bidrag	958	935	539	925	914	946
Finansiella intäkter	74	77	38	65	58	34
Summa intäkter	4 652	4 633	2 367	4 610	4 490	4 392
Verksamhetens kostnader						
Kostnader för personal	-2 724	-2 750	-1 459	-2 700	-2 524	-2 487
Kostnader för lokaler	-603	-614	-298	-620	-600	-582
Övriga driftkostnader	-1 089	-1 080	-534	-1 060	-1 046	-1 036
Finansiella kostnader	-24	-21	-10	-25	-21	-12
Avskrivningar	-203	-178	-87	-205	-209	-196
Summa kostnader	-4 643	-4 643	-2 388	-4 610	-4 400	-4 313
Verksamhetsutfall	9	-10	-21	0	90	79
Resultat från andelar i dotterföretag	-1,5	0	0	0	-0,2	7,8
Uppbördsverksamhet, saldo	0	0	0	0	0	0
Transfereringar						
Medel som erhållits från statsbudgeten för finansiering av bidrag	4	9	2	10	9	8
Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag	29	25	12	20	27	35
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	52	46	21	50	43	31
Lämnade bidrag	-85	-80	-35	-80	-79	-74
Saldo	0	0	0	0	0	0
Årets kapitalförändring	8	-10	-21	0	90	87

3 mkr. Årets investeringar i utrustning har ökat med 8 mkr och uppgår till 111 mkr. Sammantaget innebär detta att investeringarna, jämfört med föregående år, har minskat med 6 mkr. Totalt uppgår årets investeringar till 143 mkr.

Det bokförda värdet av befintliga anläggningstillgångar uppgår per 31 december till 546 mkr. Det är en minskning från föregående år med 57 mkr. Förklaringen är att avskrivningarna på befintlig utrustning är större än de ny- och återinvesteringar som gjorts under året.

Universitetet disponerade under budgetåret en låneram på 700 mkr för finansiering av investeringar i anläggningstillgångar som används i verksamheten. Årets nyupplåning uppgår till 117 mkr och under budgetåret har lånen amorterats med 162 mkr. Universitetets lån i Riksgälden uppgår per 31 december till 436 mkr.

Likviditet

Kassalikviditeten framgår av nedanstående uppställning

2008-12-31	2007-12-31	2006-12-31
1 738 mkr	1 406 mkr	1 260 mkr

Likviditeten har således ökat med 332 mkr och uppgår totalt till 1 738 mkr. Likviditeten fördelar sig ungefär på följande sätt:

- Statsanslagsmedel har ett positivt saldo på 391 mkr (22 procent)
- Bidrags- och uppdragsförskott m.m. har ett positivt saldo på 1 320 mkr (76 procent)
- Övrigt (källskatter och sociala avgifter m.m.) har ett positivt saldo på 28 mkr (2 procent)

Universitetets likviditet består således till en mycket stor del av förvaltade förskott från bidragsgivare till forskningsprojekt mm.

Enligt kapitalförsörjningsförordningen skall alla in- och utbetalningar som avser universitetets verksamhet ske genom universitetets

räntekonto hos Riksgälden. Den 31 december var universitetets saldo på detta konto 1 719 mkr. Den genomsnittliga inlåningsräntan på räntekontot uppgick till drygt 4 procent.

Oförbrukade forskningsbidrag

I balansräkningen redovisas för året oförbrukade forskningsbidrag på 1 277 mkr. Detta är 167 mkr mer än vid motsvarande tidpunkt föregående år. Ökningen beror både på att de löpande bidragsinkomsterna har ökat och på effekter av en rättvisande periodisering av räkenskapsårets bokförda förvaltnings- och lokalavgifter på inkomna forskningsbidrag.

Donationsförvaltning

Universitetet har regeringens medgivande att, enligt donationsförordningen, placera statliga gåvo- och donationsmedel på annat sätt än i förvaltning hos Riksgälden och/eller Kammarkollegiet.

Förvaltningsuppdragen har under året fullföljts i enlighet med den av universitetet fastställda placeringspolicyn. Huvuddragen i placeringspolicyn är riskspridning genom fastställda gränsvärden för fördelning av kapitalet i olika tillgångsslag, samt en tydlig fokusering på etiska och miljömässiga kriterier i förmögenhetsplaceringarna. Här skall förvaltningen följa ILO:s kärnkonventioner och OECD:s program för multinationella företag.

Börsåret 2008 har varit extremt oroligt. Efter den finansiella krisen, som nådde sin kulmen i september och oktober, följde en mycket snabbt tilltagande konjunkturell kris. Sammantaget har det inneburit kraftigt fallande börser över hela världen. Stockholmsbörsen förlorade exempelvis 42 procent i värde.

Det bokförda värdet för gåvo- och donationsmedlen uppgår till 227 mkr. Av det samlade kapitalet är 40 mkr utlagt på förvaltningsuppdrag hos två stycken kapitalförvaltare.

Tabell 29 Värdeförändring 2008

	Värdeförändr. 2008 i % markn.värde	Jämförelse- index
Jubileumsfonden	-16,71	-16,57
Handelshögskolan, Fastighetsdonation	-14,83	-16,57
Oceanografi, Fastighetsdonation	-13,28	-16,57
Lundberglaboratoriet	-13,96	-16,57

Marknadsvärdet för de förvaltade gåvo- och donationsmedlen uppgår till 36 mkr. Den diskretionära donationsförvaltningens avkastning mäts mot sammanvägda jämförelseindex¹. I tabell 29 framgår utvecklingen i de olika förvaltningsdepåerna ställt mot antaget jämförelseindex.

Depåernas värdeförändring är bättre än jämförelseindex. Förklaringen ligger i placementspolicyns restriktioner beträffande enhandsengagemang om maximalt fem procent i ett enskilt bolag. När börsvärdet för bolag som värdemässigt väger tungt på börsen sjunker mer än börsen i genomsnitt får nedgången inte samma effekt i förvaltningen som för övrigt på börsen.

Värdet av aktie- och fondinnehav i de förvaltade uppdragen är 84 procent av de bokförda värdena. Universitetet gör bedömningen att den nedgång av värdet som skett under året inte är en bestående nedgång, varför någon nedskrivning av de bokförda värdena av aktie- och fondinnehaven inte gjorts.

Utöver de förvaltade donationerna ingår 135 mkr som universitetet ingått avtal om att placera i Akademiska Hus AB. Vidare ingår med 17 mkr en donation från Torsten och Ragnar Söderbergs stiftelser som med en ursprunglig förbrukningsplan om 20 år skall finansiera en professur med namnet "Torsten och Ragnar Söderbergs professur" vid Handelshögskolan vid Göteborgs universitet. Resterande medel är donationer för diverse forskningsändamål (26 mkr) samt ännu ej förbrukade räntemedel (9 mkr). Förvaltningen består av både likvida

medel i bankräkning, placeringar på räntekonto i Riksgälden samt penningmarknadsplaceringar.

Donationsförvaltningen har under året bidragit med 15 mkr till olika verksamhetsområden inom universitetet. Följande områden har tagit medel i anspråk

Handelshögskolan	9 mkr
Naturvetenskapliga fakulteten	2 mkr
Sahlgrenska akademien	2 mkr
Universitetsgemensamma ändamål	2 mkr

Göteborgs universitets forskningsfond

Fondandelarnas värde har under året minskat med 39 procent. Nedgången följer den globala nedgången på aktiebörserna. Det samlade marknadsvärdet i fonden uppgår till 31 mkr. Antalet andelsägare har också minskat. Minskningen är ca 130, varför antalet andelsägare nu totalt uppgår till 1 340. Under året har universitetet tillförts 1 124 tkr, vilket motsvarar 2 procent av fondens förmögenhet den sista december 2007. Dessa medel har använts för att stödja forskningen vid universitetet.

Handelsbanken har under året, som en följd av fonden minskande värde och nedgång i antalet andelsägare under en lång rad av år, beslutat att avveckla forskningsfonden. Avvecklingen kommer att ske under första halvåret 2009. Kvarvarande andelsägare kommer att erbjudas möjlighet att föra över sitt sparande till andra fonder i Handelsbankens utbud eller alternativt få sina andelar inlösta.

¹⁾ Dessa är SIXPRX (svenska aktier), OMRX T-bill (korträntepaceringar eg. statsskuldväxlar) samt OMRX T-bond (obligationer).

Utdelade stipendier och andra bidrag

Universitetet har under året haft möjlighet att utdela cirka 3 500 stipendier till studerande inom grund- och forskarutbildningen. Stipendiernas storlek har varierat från 500 kr och upp till 100 000 kr. De beloppsmässigt största stipendieutgivarna har varit de Adlerbertska stiftelserna, ur vilka stipendier om 37 mkr utdelats. Exempel på andra stiftelser ur vilka stipendier till studerande utgått är Bo Linderoth-Olsons fond, Paul och Marie Berghaus' donationsfond, Göteborgs Folkskoleseminariets Minnesfond samt Carl Larssons stipendiefond.

Cirka 300 lärare och forskare har tilldelats bidrag till resor och forskning ur bl. a Göteborgs universitets Jubileumsfond, Göteborgs universitets forskningsfond, Sven Petterssons fond för humanistisk vetenskap, Torsten Petterssons fond för humanistisk vetenskap, Erland Erikssons donation, Göteborgs Högskolas Linnéfond, Oscar Ekmans stipendiefond, Adlerbertska forskningsfonden samt Jubileumsanslaget ur Knut och Alice Wallenbergs stiftelse. Det utdelade beloppet uppgår till ca 6 mkr.

Avkastning ur anknutna stiftelser avsedda för forskning inom den Sahlgrenska Akademiens område har under 2008 fördelats med ett belopp uppgående till ca 7 mkr.

Kommentarer till väsentliga uppgifter

I enlighet med Regleringsbrev för budgetåret 2008 redovisas en sammanställning över väsentliga uppgifter. Av sammanställningen kan utläsas:

- *Grundutbildning*; antalet helårsstudenter inklusive uppdragsutbildning uppgår till 24 910 och har ökat med 150 helårsstudenter, jämfört med föregående år. Andelen kvinnor uppgår till oförändrat 65 procent. Antalet helårsprestationer inkl. uppdrags-

utbildning uppgår till 20 202, vilket är en viss minskning (50) jämfört med föregående år.

- *Forskning och forskarutbildning*; antalet nyantagna doktorander uppgår till 269, vilket är en ökning jämfört med 2007. Av dessa är 61 procent kvinnor, en ökning med tre procentenheter. Antal doktorander med minst 10 procents aktivitet uppgår till 2 045, en minskning med 183, jämfört med 2007. Även antalet doktorander med doktorandanställning minskade till 634. Antal doktorander med utbildningsbidrag uppgår till 165, ungefärligen lika med 2007. Antalet doktorsexamina uppgår till 281, vilket är en mindre ökning jämfört med föregående år.
- *Personal, lärare*; Antalet ökar med 7 årsarbetare, jämfört med föregående år. 44 procent är kvinnor, en något ökad andel, jämfört med 2007. Andelen disputerade lärare utgör 61 procent, vilket är en minskning med tre procentenheter, jämfört med 2007. Antalet professorer uppgår till 447, en ökning med 10, jämfört med 2007. Av antalet professorer är 23 procent kvinnor, en viss minskning jämfört med föregående år.
- *Ekonomi*; Intäkterna ökar med 162 mkr eller 3,6 procent, jämfört med 2007. Av intäkterna utgör grundutbildningen 1 972 mkr (42 procent), en ökning med 33 mkr eller knappt 2 procent, jämfört med 2007. Forskning/forskarutbildning utgör 2 680 mkr eller 58 procent av de totala intäkterna. Intäkter till forskning/forskarutbildning ökar med 111 mkr eller 4 procent, jämfört med 2007. Andelen som finansieras med anslag ökar något, jämfört med 2007. Kostnaderna ökar med 242 mkr eller 5,5 procent, jämfört med 2007. Av de totala kostnaderna utgör personalkostnader 57 procent och lokalkostnaderna 13 procent. I stort oförändrade andelar jämfört med föregående år.

Balansomslutningen uppgår till 2 934 mkr, en ökning med 258 mkr eller nästan 10 procent, jämfört med 2007. Av balansomslutningen utgör oförbrukade bidragsmedel 1 277 mkr (44 procent), en ökning med 167 mkr, jämfört med 2007. Myndighetskapitalet uppgår till 328 mkr, vilket utgör 11 procent av balansomslutningen. Myndighetskapitalet ökar med 7 mkr, jämfört med föregående år.

Väsentliga uppgifter (bilaga 45)

	2008	2007	2006	2005	2004
Grundutbildning					
Antal hst inkl uppdragsutbildning,	24 910	24 755	25 621	26 517	26 746
-andel kvinnor	65%	65%	66%	68%	67%
-andel män	35%	35%	34%	32%	33%
Antal hpr inkl uppdragsutbildning	20 202	20 258	20 953	21 983	21 979
Forskning och forskarutbildning					
Antal nyantagna doktorander	269	221	359	340	374
-andel kvinnor	61%	58%	59%	58%	59%
-andel män	39%	42%	41%	42%	41%
Antal doktorander totalt med någon aktivitet,	2 045	2 228	2 409	2 487	2 554
-andel kvinnor	60%	59%	59%	57%	58%
-andel män	40%	41%	41%	43%	42%
Antal doktorander med doktorand- anställning (årsarb.)	634	626	636	612	602
Antal doktorander med utbildningsbidrag (årsarb.)	165	163	197	248	275
Antal doktorsexamina	281	274	290	293	283
Antal licentiatexamina	37	56	61	61	64
Personal; lärare¹					
Antal lärare totalt (årsarb.),	1 583	1 576	1 585	1 571	1 590
-andel kvinnor	44%	43%	43%	43%	43%
-andel män	56%	57%	57%	57%	57%
Andel disputerade lärare (årsarb.)	61%	64%	61%	60%	57%
-andel kvinnor	40%	37%	35%	34%	32%
-andel män	60%	63%	65%	66%	68%
Antal professorer (årsarb.)	447	457	450	442	434
-andel kvinnor	23%	24%	22%	21%	21%
-andel män	77%	76%	78%	79%	79%
Ekonomi					
Intäkter totalt (mnkr) varav	4 652	4 490	4 392	4 223	4 112
Grundutbildning	1 972	1 939	1 927	1 781	1 781
-andel anslag	87%	87%	88%	88%	87%
-andel externa intäkter (exkl fin)	11%	12%	12%	12%	13%
Forskning och forskarutbildning (mnkr)	2 680	2 552	2 466	2 442	2 331
-andel anslag	55%	54%	53%	52%	50%
-andel externa intäkter (exkl fin)	43%	45%	46%	47%	49%
Kostnader totalt (mnkr) varav	4 642	4 400	4 313	4 203	4 148
andel personal	57%	57%	58%	58%	58%
andel lokaler	13%	14%	14%	14%	14%
Lokalkostnader ² (per kvm)	1 546	1 528	1 486	1 459	1 441
Balansomslutning (mnkr), varav	2 934	2 676	2 556	2 293	2 317
-oförbrukat bidrag	1 277	1 110	1 055	936	970
-årets kapitalförändring	8	90	87	20	12
-myndighetskapital (inkl årets kapitalförändring)	328	321	230	199	179

¹Definition enligt högskoleförordningen.

²Enligt resultaträkning

Intern styrning och kontroll

Intern styrning och kontroll

Genom god intern styrning och kontroll på alla nivåer inom Göteborgs universitet säkerställs en effektiv och ändamålsenlig verksamhet vilket bygger på att lagar, förordningar och andra regler efterlevs samt att en tillförlitlig redovisning och en rättvisande rapportering av verksamheten sker.

Förordningen om intern styrning och kontroll (SFS 2007:603) innebär att Göteborgs universitet, tillsammans med övriga Sveriges största myndigheter, från och med 1 januari 2008, ställts inför förstärkta krav när det gäller den interna styrningen och kontrollen. Förordningen innebär att Göteborgs universitet måste upprätta en *riskanalys*, att *kontrollåtgärder* vidtas samt att det sker en systematisk och regelbunden *uppföljning* och *dokumentation*.

Under 2008 har på rektors uppdrag en projektgrupp, drivit det övergripande arbetet med intern styrning och kontroll enligt förordningens krav. Projektgruppens arbete sträcker sig fram t.o.m. 2010-02-28. Avsikten är att arbetet därefter ska övergå till att utgöra en integrerad del av universitetets löpande verksamhet.

Göteborgs universitet har under 2008 strukturerat arbetet utifrån den s.k. COSO-modellens¹ fem komponenter och deras samband för intern styrning och kontroll:

- kontrollmiljö
- riskanalys
- kontrollfunktioner/kontrollåtgärder
- information och utbildning
- uppföljning och utvärdering – tillsyn.

Kontrollmiljö

Kontrollmiljön skapas av aktörerna och på det sätt de samverkar i organisationen. Det handlar om organisationens sociala miljö och ledarskap, men inbegriper också tydlighet i mål-

beskrivningar, säkerställda rutiner för olika processer samt fördelning av ansvar och befogenheter i organisationen.

Göteborgs universitet har under lång tid arbetat aktivt för utveckling av en ändamålsenlig kontrollmiljö. Ett omfattande arbete har skett för att utforma universitetsgemensamma strategier för forskning och utbildning. Vidare har ett stort arbete lagts på att revidera policies, regler och handläggningsordningar och att presentera dessa i ett samlat styrdokument-sarkiv på universitetets webbplats. Universitetets ledarskap har stått i fokus, inte minst i form av utbildningsinsatser för samtliga personer som tillträder chefsuppdrag.

Ett annat centralt verktyg för universitetets samlade utveckling av kontrollmiljön har varit det kontinuerliga arbetet med utformningen av tydliga och aktuella besluts- och arbetsordningar på samtliga nivåer. Här har Göteborgs universitet arbetat aktivt under 2008 och en rad olika arbetsordningar har tagits fram i organisationen.

Till kontrollmiljön hör även den löpande revision som utförs av externa och interna revisorer. Internrevisionen rapporterar direkt till styrelsen och har en fortlöpande diskussion med universitetets ledning. Under 2008 har en ny internrevisionschef anställts. I förslag till internrevisionsplan för 2009 anges att granskningen av den interna styrningen och kontrollen kommer att prioriteras.

Riskanalys

Göteborgs universitet har under 2008 gjort ett omfattande riskanalysarbete på universitetsgemensam nivå. Universitetets riskanalys anger de prioriterade risker som har identifierats av universitetsledning, revisorer och administrativa processägare. I den av styrelsen fastställda riskanalysen identifierades 16 verksamhetsrisker. Av dessa bedömdes två ha hög risknivå:

¹ Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission

- Svagt ledarskap
- Svårt att rekrytera och behålla forskningsbegåvningar.

Utöver den av styrelsen fastställda riskanalysen har en rad andra risker identifierats. I flertalet fall är det fråga om administrativa nyckelprocesser där också Riksrevisionen och/eller internrevisionen har uppmärksammat att det föreligger en relativt hög risknivå. Det har bland annat rört *bristande projektredovisning, bristande redovisning av lärares arbetstid* samt universitetets *tillämpning av Lagen om offentlig upphandling*.

Den samlade riskanalysen har legat till grund för omfattande åtgärder under 2008. Avsikten är att styrelsen årligen ska ta ställning till en reviderad riskanalys som underlag för beslut om nya åtgärder.

Kontrollfunktioner/kontrollåtgärder

Kontrollfunktioner utgörs av de åtgärder som har till syfte att motverka, minimera eller helst eliminera de risker som universitet på olika sätt utsätts för. Det kan också handla om beredskap för att hantera eller reagera på situationer som uppstår till följd av att olika händelser inträffar.

Ett stort antal kontrollåtgärder har iscensatts vid Göteborgs universitet under 2007 och 2008. Åtgärderna har identifierats och utformats mot bakgrund av universitetets riskanalys. Åtgärderna består av alltifrån stora strategiska initiativ till konkreta handläggningsrutiner inom en viss arbetsprocess. Målet är att åtgärderna ska reducera risken eller att på ett ändamålsenligt sätt kunna följa riskens utveckling. Till samtliga åtgärder har ansvarig kontrollägare och i förekommande fall uppföljningsinstrument identifierats. Kontrollåtgärderna tillsammans med analysen av åtgärdernas påverkan på de definierade riskerna har presenterats för styrelsen.

Av de 16 av styrelsen fastställda riskerna menar universitetet att åtgärderna inneburit att risken har reducerats i fyra fall och att risknivån sänkts för ett område: *svårt att rekrytera och behålla forskningsbegåvningar*. För övriga risker har vidtagna åtgärder verkat för kort tid för att kunna påvisa positiva effekter. För en risk, *externa krafter styr för starkt*, har risknivån däremot ökat från medelrisk till hög risk. Anledningen till detta är att den externa styrningen från främst forskningsfinansiärer blivit mer markant.

Vid utgången av 2008 uppfattas det således finnas två höga verksamhetsrisker:

- Svagt ledarskap
- Externa krafter styr för starkt.

Universitetet menar att dessa risker är starkt sammanvävda. Universitetets verksamhet relateras i allt högre grad till politiska och ekonomiska mål vilka sätts av aktörer utanför universitetet. Dessa mål baseras ytterst på att allt fler ser utbildning och forskning som helt centrala faktorer för en positiv samhällsutveckling. Samtidigt innebär dessa mål och förväntningar allt större krav på universitetet och deras ledare. Ledarnas krav att i olika avseenden kunna leverera resultat förstärks kontinuerligt. Trots en rad genomförda åtgärder för att stärka ledarskapet menar universitetet att en reell minskning av risknivån på sikt kräver ett ledarskap mer anpassat till de förändrade villkoren.

När det gäller brister i projektredovisningen så har universitetet under 2008 målmedvetet arbetat med att införa den av SUHF rekommenderade redovisningsmodellen för fullständig kostnadsredovisning från och med 2009. Modellen kommer fullt genomförd att på ett påtagligt sätt leda till en mera rättvisande redovisning.

Redovisningen av lärares arbetstid hänger samman med arbetstidsavtalet och pågående

diskussioner inom SUHF om att införa någon form av tidredovisning. Universitetet avvaktar här nya avtal och sektorsgemensamma ställningstaganden.

När det gäller tillämpningen av upphandlingsbestämmelser i Lagen om offentlig upphandling har åtgärder vidtagits som bland annat innebär en förbättrad intern uppföljning och en tydligare inköpsorganisation inom lärosätet. Arbetet med att införa elektroniska inköp kommer att förbättra och effektivisera upphandlings- och inköpsarbetet.

Information och utbildning

Information/utbildning binder samman de olika aktörerna och de olika organisatoriska nivåerna. Ledningen på olika nivåer behöver säkerställa att den information som krävs för att styra, följa upp och rapportera verksamheten finns tillgänglig. I detta avseende är ändamålsenliga rapport- och uppföljningssystem viktiga. Det handlar både om kommunikation från ledningen ut mot organisationen och från organisationen mot ledningen.

I samband med att Förordningen om intern styrning och kontroll har börjat gälla, har en rad informations- och utbildningsinitiativ tagits. Primär målgrupp har varit olika ledningspersoner. Även styrelsen har fått fortlöpande information. Den interna projektgruppen för intern styrning och kontroll har under året tagit fram en dokumentation där risker, kontrollåtgärder, kontrollägare och uppföljning anges och definieras. Den ligger till grund för information och rapportering till ledning, styrelse och andra målgrupper.

Uppföljning och utvärdering – tillsyn

Tillsyn innebär att kontinuerligt utvärdera kontrollsystemet för att säkerställa att detta fungerar på avsett sätt. Ansvaret för detta ligger ytterst på ledningen. Punktinsatser kan ske i form av verksamhetsuppföljningar, intern-

utredningar etc. Tillsynen ska resultera i förslag till förbättringar för att stärka styrningen och den interna kontrollen.

Den av rektor utsedda projektgruppen samt internrevisionen kommer under 2009 att studera universitetets kontrollsystem för att ytterligare åtgärder ska kunna vidtas. Målet är att arbetet med intern styrning och kontroll vid Göteborgs universitet ska kunna övergå till att utgöra en integrerad del av den löpande verksamheten.

Sammanfattande analys

Under året har det skett en tydlig utveckling vid Göteborgs universitet i enlighet COSO-modellens olika steg. Den av styrelsen fastställda riskanalysen har härvidlag utgjort ett centralt verktyg för att ledningen ska kunna fokusera åtgärder inom de områden som är mest kritiska för universitetets verksamhetsuppdrag och fortsatta utveckling. Den genomförda inventeringen av vidtagna kontrollåtgärder visar att universitetet under året fortlöpande har iscensatt ett stort antal åtgärder som kommer att begränsa alternativt helt eliminera flertalet risker.

Kontinuerligt förändrade omvärldsfaktorer ställer universitetet inför nya risker och förnyade krav. I flera fall handlar det om styrning och samverkan med olika typer av externa aktörer. Även om dessa risker utgör ett hot mot verksamheten så utgör de samtidigt möjligheter att förverkliga Göteborgs universitets egna mål att utvecklas till ett ledande lärosäte. För ett universitet med en hög ambitionsgrad är det därför inte ändamålsenligt att i alla avseenden minimera riskerna. En hög risknivå kan motiveras ifall den är accepterad och är "under bevakning". Det centrala utifrån ett kontroll- och styrningsperspektiv är att riskerna identifieras, att ändamålsenliga åtgärder kontinuerligt vidtas och att verksamheten bedrivs inom en utvecklad kontrollmiljö.

Utifrån ovan nämnda resonemang bedöms Göteborgs universitet överlag ha en *betryggande intern styrning och kontroll av de viktigaste riskerna och administrativa processerna.*

Redovisning av intäkter och kostnader för grundläggande högskoleutbildning (tkr) 2007

	Grundläggande högskoleutbildning			Summa
	Grundutbildning enl uppdrag i regleringsbrev*)	Uppdragsverksamhet		
		Beställd utbildning	Uppdrags- utbildning	
Anslag	1 695 129			1 695 129
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	44 451	11 258	83 509	139 218
Intäkter av bidrag	86 345			86 345
Finansiella intäkter	15 641	35	2 586	18 262
Summa intäkter	1 841 566	11 293	86 094	1 938 95
Kostnader för personal	-1 047 134	-3 449	-54 697	-1 105 280
Kostnader för lokaler	-333 814	-3 681	-5 649	-343 144
Övriga driftkostnader	-345 160	-3 672	-17 847	-366 679
Finansiella kostnader	-6 414		-1 154	-7 568
Avskrivningar	-57 818	-445	-5 368	-63 631
Summa kostnader	-1 790 340	-11 247	-84 716	-1 886 302
Verksamhetsutfall	51 226	46	1 378	52 652
Transfereringar				
Medel som erhållits från statsbudgeten	4 367			4 367
Medel som erhållits från myndigheter	1 037			1 037
Övriga erhållna medel	5 918		79	5 997
Lämnade bidrag	-11 322		-79	-11 401
Saldo	0		0	0
Årets kapitalförändring	51 226	46	1 378	52 652

*) inkluderar även bidrag som erhållits för den grundläggande utbildningen

Redovisning av kostnader och intäkter för grundläggande högskoleutbildning (tkr) 2006

	Grundläggande högskoleutbildning			Summa
	Grundutbildning enl uppdrag i regleringsbrev*)	Uppdragsverksamhet		
		Beställd utbildning	Uppdrags- utbildning	
Anslag	1 695 394			1 695 394
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	53 240	15 940	78 565	147 745
Intäkter av bidrag	72 555		968	73 523
Finansiella intäkter	8 861	7	1 355	10 223
Summa intäkter	1 830 050	15 947	80 887	1 926 885
Kostnader för personal	-1 032 066	-4 108	-51 683	-1 087 857
Kostnader för lokaler	-347 522	-5 958	-5 324	-358 804
Övriga driftkostnader	-336 746	-4 222	-19 694	-360 662
Finansiella kostnader	-3 782		-681	-4 463
Avskrivningar	-50 374	-519	-4 088	-54 981
Summa kostnader	-1 770 490	-14 807	-81 471	-1 866 767
Verksamhetsutfall	59 560	1 140	-584	60 118
Transfereringar				
Medel som erhållits från statsbudgeten	1 778			1 778
Medel som erhållits från myndigheter	32			32
Övriga erhållna medel			171	171
Lämnade bidrag	-1 810		-171	-1 981
Saldo	0		0	0
Årets kapitalförändring	59 560	1 140	-584	60 118

*) inkluderar även bidrag som erhållits för den grundläggande utbildningen

Resultaträkning (tkr)

	Not	2008-01-01- 2008-12-31	2007-01-01- 2007-12-31
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag	1	3 186 787	3 080 310
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2, 42, 43	433 359	438 219
Intäkter av bidrag	3	957 757	913 890
Finansiella intäkter	4	74 424	58 263
Summa		4 652 327	4 490 682
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	5	-2 723 854	-2 524 086
Kostnader för lokaler	6	-603 053	-600 030
Övriga driftkostnader	7	-1 089 179	-1 046 464
Finansiella kostnader	8	-23 923	-20 742
Avskrivningar och nedskrivningar	9-12	-202 763	-208 601
Summa		-4 642 773	-4 399 924
Verksamhetsutfall		9 554	90 758
Resultat från andelar i dotterföretag	13	-1 504	-227
Uppbördsverksamhet			
Intäkter av avgifter m.m. samt andra intäkter som inte disponeras av myndigheten	14	156	284
Medel som tillförts statsbudgeten från uppbördsverksamhet		-156	-284
Saldo		0	0
Transfereringar			
Medel som erhållits från statsbudgeten för finansiering av bidrag	15	4 175	8 611
Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag		28 836	27 542
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag		51 981	42 672
Lämnade bidrag		-84 992	-78 825
Saldo		0	0
Årets kapitalförändring	16	8 050	90 531

Balansräkning (tkr)

TILLGÅNGAR	Not	2008-12-31	2007-12-31
Immateriella anläggningstillgångar			
Balanserade utgifter för utveckling	9	34 724	61 546
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	9	3 206	2 334
S:a immateriella anläggningstillgångar		37 929	63 880
Materiella anläggningstillgångar			
Byggnader	10	11 315	11 917
Förbättringsutgifter på annans fastighet	11	144 014	145 734
Maskiner, inventarier, installationer m m	12	352 654	381 760
S:a materiella anläggningstillgångar		507 983	539 412
Finansiella anläggningstillgångar			
Andelar i dotterföretag	17	7 774	9 278
Andra långfristiga värdepappersinnehav		58 515	62 417
Andra långfristiga fordringar		134 603	139 441
S:a finansiella anläggningstillgångar		200 892	211 136
Varulager			
Varulager och förråd	18	3 854	3 596
Fordringar			
Kundfordringar	19	100 388	92 236
Fordringar hos andra myndigheter	20	72 529	83 234
Övriga fordringar	21	2 948	3 135
S:a fordringar		175 866	178 605
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader	22	150 980	147 244
Upplupna bidragsintäkter	23	98 168	98 937
Övriga upplupna intäkter	24	18 138	26 563
S:a periodavgränsningsposter		267 286	272 743
Avräkning med statsverket			
Avräkning mot statsverket	25	344	-283
Kortfristiga placeringar			
Värdepapper och andelar	26	1 990	991
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgälden	27	1 719 162	1 388 777
Kassa, plusgiro och bank	28	18 470	17 117
S:a kassa och bank		1 737 632	1 405 894
SUMMA TILLGÅNGAR		2 933 777	2 675 974

Balansräkning (tkr)

KAPITAL OCH SKULDER	Not	2008-12-31	2007-12-31
Myndighetskapital			
Statskapital	29	1 084	946
Donationskapital	30	10 492	10 854
Resultatandelar i dotterföretag	31	9 278	9 505
Balanserad kapitalförändring	32	299 553	208 772
Kapitalförändring enligt resultaträkningen	16	8 050	90 531
S:a myndighetskapital		328 457	320 608
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	33	110 843	95 294
S:a avsättningar		110 843	95 294
Skulder m.m.			
Lån i Riksgälden	34	436 290	481 279
Skulder till andra myndigheter	35	121 885	93 850
Leverantörsskulder	36	124 597	99 770
Övriga skulder	37	97 933	91 885
Depositioner	38	298	252
Summa skulder m.m.		781 003	767 036
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader	39	274 423	249 334
Oförbrukade bidrag	40	1 276 985	1 109 934
Övriga förutbetalda intäkter	41	162 066	133 769
S:a periodavgränsningsposter		1 713 474	1 493 036
SUMMA KAPITAL OCH SKULDER		2 933 777	2 675 974
ANSVARSFÖRBINDELSER		0	1 009

Anslagsredovisning (tkr) per 2008-12-31

Redovisning mot anslag	Årets till- deln. enl. regl.brev belopp	Tot. dis- ponibelt belopp	Utgifter	Utg över- förings- belopp
Utgiftsområde 14 Arbetsliv				
Politikområde:				
14:24:01 Göteborgs universitet: Särskilda jämställdhets- åtgärder (ramanslag)				
	3 000	3 000	-502	2 498
020 Särskilda jämställdhetsåtgärder (ramanslag)	3 000	3 000	-502	2 498
Utgiftsområde 16 Utbildning och universitets- forskning				
Politikområde: Utbildningspolitik				
16:25:21 Göteborgs universitet:				
Grundutbildning (ramanslag)				
	1 631 859	1 631 859	-1 631 859	0
001 Takbelopp (ramanslag)	1 628 338	1 628 338	-1 628 338	0
003 Nationellt resurscentrum i matematik (ramanslag)	3 521	3 521	-3 521	0
16:25:26 Göteborgs universitet: Forskning och forskarutbildning (ramanslag)				
	1 108 767	1 108 767	-1 108 767	0
001 Hum-sam vetenskapsområde (ramanslag)	325 101	325 101	-325 101	0
002 Medicinskt vetenskapsområde (ramanslag)	242 101	242 101	-242 101	0
003 Naturvetenskapligt vetenskapsområde (ramanslag)	193 554	193 554	-193 554	0
004 Sekretariatet för genusforskning (ramanslag)	7 589	7 589	-7 589	0
005 Konstnärligt utvecklingsarbete (ramanslag)	8 909	8 909	-8 909	0
006 Botaniska trädgården (ramanslag)	5 684	5 684	-5 684	0
008 Övriga forskningsmedel (ramanslag)	325 829	325 829	-325 829	0
16:25:76 Ersättning för klinisk utbildning och forskning (ramanslag)				
	444 787	444 787	-444 787	0
003 Göteborgs universitet (ramanslag)	383 613	383 613	-383 613	0
007 Göteborgs universitet (ramanslag)	61 174	61 174	-61 174	0
Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid				
Politikområde: Mediepolitik				
17:27:04 Forskning och dokumentation om medieutvecklingen (ramanslag)				
	2 047	2 047	-2 047	0
001 Forskning och dokumentation om medieutvecklingen (ramanslag)	2 047	2 047	-2 047	0
Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård				
Politikområde: Miljöpolitik				
20:34:12 Havsmiljö (ramanslag)				
	3 000	3 000	-3 000	0
002 Havsmiljöinstitutet (ramanslag)	3 000	3 000	-3 000	0
Summa	3 193 460	3 193 460	-3 190 962	2 498

Redovisning mot inkomsttitel

Inkomsttitel	Inkomster
2394 Övriga ränteinkomster	156,0

Beloppet avser ränta på valutakonto Euro EU-medel.

Räntan på valutakontot får inte disponeras av Göteborgs universitet, utan ska tillföras en inkomsttitel på statsbudgeten och beloppet ska inbetalas till Riksgäldskontoret. Detta gör Göteborgs universitet i februari 2009.

Finansiella villkor

Göteborgs universitet har 2008 inte haft någon anslagskredit. Universitetet har inte disponerat något anslagssparande eller gjort någon indragning.

Finansieringsanalys (tkr)

	Not	2008
DRIFT		
Kostnader	a	-4 419 448
Finansiering av drift		
Intäkter av anslag	b	3 186 787
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	c	431 465
Intäkter av bidrag	d	949 043
Övriga intäkter	e	74 011
<i>Summa medel som tillförts för finansiering av drift</i>		<u>4 641 306</u>
Ökning (-) av lager		-258
Minskning (+) av kortfristiga fordringar		7 199
Ökning (+) av kortfristiga skulder		234 175
KASSAFLÖDE FRÅN DRIFT		462 974
INVESTERINGAR		
Investeringar i finansiella tillgångar		-7 085
Investeringar i materiella tillgångar		-125 175
Investeringar i immateriella tillgångar		-24 749
<i>Summa investeringsutgifter</i>		<u>-157 009</u>
Finansiering av investeringar		
Lån från Riksgäldskontoret		117 246
- amorteringar		-162 236
Försäljning av anläggningstillgångar		16 460
Bidragsmedel som erhållits för investeringar		52 284
<i>Summa medel som tillförts för finansiering av investeringar</i>		<u>23 754</u>
Förändring av kortfristiga fordringar och skulder		2 647
KASSAFLÖDE TILL INVESTERINGAR		-130 608
UPPBÖRDSVERKSAMHET		
<i>Inbetalningar i uppbördsverksamhet</i>		156
<i>Medel som tillförts budgeten från uppbördsverksamhet</i>		<u>-156</u>
KASSAFLÖDE FRÅN UPPBÖRDSVERKSAMHET		0
TRANSFERERINGSVERKSAMHET		
Lämnade bidrag		-84 992
<i>Utbetalningar i transfereringsverksamhet</i>		<u>-84 992</u>
Finansiering av transfereringsverksamhet		
Medel som erhållits från statsbudgeten för finansiering av bidrag		3 677
Medel som erhållits från andra myndigheter för finansiering av bidrag		28 721
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag		52 594
<i>Summa medel som tillförts för finansiering av transfereringsverksamhet</i>		<u>84 992</u>
KASSAFLÖDE FRÅN TRANSFERERINGSVERKSAMHET		0
FÖRÄNDRING AV LIKVIDA MEDEL		332 366

Finansieringsanalys (tkr)

	2008
Specifikation av förändring likvida medel	
Likvida medel vid årets början	1 405 894
Ökning (+) av kassa och postgiro	1 353
Ökning (+) av tillgodohavandeRGK	330 385
Ökning (+) av avräkning till statsverket	628
Summa förändring likvida medel	332 366
Likvida medel vid årets slut	1 738 260
Not a	
Kostnader	-4 642 773
Justeringar:	
Avskrivningar och nedskrivningar	202 764
Realisationsförlust	3 313
Avsättningar	15 550
Justeringspost	1 698
Kostnader enligt finansieringsanalysen	-4 419 448
Not b	
Intäkter av anslag	3 186 787
Justeringar:	
Anslag tillförda investeringar	
Intäkter av anslag enligt finansieringsanalysen	3 186 787
Not c	
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	433 360
Justeringar:	
Realisationsvinst	-1 895
Intäkter av avgifter och andra ersättningar enligt finansieringsanalysen	431 465
Not d	
Intäkter av bidrag	957 757
Justeringar:	
Bidragsmedel för investeringar	-8 714
Intäkter av bidrag enligt finansieringsanalysen	949 043
Not e	
Övriga intäkter	74 424
Justeringar:	
Realisationsvinst	-413
Övriga intäkter enligt finansieringsanalysen	74 011

Redovisnings- och värderingsprinciper

Allmänt

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om myndigheters årsredovisning och budgetunderlag (FÅB), förordning (2000:606) om myndigheters bokföring (FBF), studiedokumentationsförordningen (1993:1153), förordning om intern styrning och kontroll (2007:603), donationsförordningen (1998:140) samt tillkommande regeringsbeslut. Redovisning vid universitet följer god redovisningssed enligt ESV:s föreskrifter och allmänna råd till FÅB.

Immateriella tillgångar

Universitetets immateriella tillgångar uppgår till ca 38 mkr. De avser bland annat aktiverade utgifter för anskaffning, anpassning och utveckling av datalager (6 mkr), nytt ekonomisk-administrativt stöd (4 mkr) och universitetets portallösning (5 mkr) och det personal-administrativa systemet Palasso (2 mkr). Den ekonomiska livslängden för tillgångarna har prövats och resulterat i en extra avskrivning motsvarande 20 mkr.

Redovisningsmässig justering av myndighetskapi- tal och oförbrukade bidra

Krav har ställts på åtgärder när det gäller den ekonomiska redovisningen av uttag av förvaltnings- och lokalavgifter. Åtgärdskraven baseras på att hittills tillämpad redovisningsprincip inneburit att förvaltnings- och lokalavgifter intäktförts direkt vid erhållandet av bidraget och inte periodiserats i takt med att bidragsmedel förbrukas.

I bokslutet för 2006 genomfördes åtgärder för den historiskt bristande matchningen genom att 114 mkr omfördes i balansräkningen från myndighetskapi- tal till oförbrukade bidrag. I 2007 års och 2008 års bokslut har 18 mkr respektive 72 mkr i debiterade förvaltnings- och lokalavgifter omförts från att vara

resultatpåverkande till balansposten oförbrukade bidrag.

Dessa medel kommer att under 2009 återföras till pågående forskningsprojekt. I och med införandet av den nya redovisningsmodellen från och med 2009 kommer forskningsprojekten (och även all annan kärnverksamhet) att löpande påföras indirekta kostnader. Övergångsproblematiken mellan tidigare modell och ny redovisningsmodell löses genom dessa återföringar.

Under 2007 presenterade Sveriges universitets- och högskoleförbund (SUHF) en sektorsgemensam modell för redovisning av indirekta kostnader. Enligt modellen debiteras avgifter för indirekta kostnader löpande, baserat på nedlagda kostnader vilket medför en korrekt periodisering. Den rekommenderade redovisningsmodellen tillämpas av universitetet från och med räkenskapsåret 2009.

Skuld för inarbetad tid

I bokslutet 2008 redovisas en bedömd skuld för inarbetad mer-/övertid uppgående till 26 mkr inkl sociala avgifter. Skulden består delvis av nämndernas beräknade övertidsskuld och delvis av en bedömd skuld. Universitetet har under 2008 inte vidtagit åtgärder för att kunna presentera ett mer genomarbetat underlag. Frågan är uppmärksamman och arbete pågår med att införa systemstöd och utarbeta rutiner för tjänstgöringsplanering och rapportering av tid.

Holdingbolaget vid Göteborgs universitet AB

Göteborgs universitet övertog 1998 Holdingbolaget från dåvarande närings- och handelsdepartementet. I årsredovisningen redovisas, enligt kapitalandelsmetoden, uppgifter om andelar i dotterbolag och resultatandelar per 081231. Intressebolag och övriga aktier och andelar som tidigare ägdes direkt av Holdingbolaget har för att riskminimera i Holdingbolaget överförts till GU Holding Invest AB.

<i>Moderbolaget</i>	Inredningsinventarier	10 år
Holdingbolaget vid Göteborgs universitet	Transportmedel	5 år
	Immateriella tillgångar	
<i>Dotterbolag (100%)</i>	- Balanserade utgifter för utveckling ekonomisk livslängd efter individuell bedömning	3-5 år
GU Holding Invest AB	- Datorprogram	3 år
Botaniska Analysgruppen	Datorer, kontorsmaskiner	3 år
GU School of Executive Education AB	Bärbara datorer	2-3 år
mare novum AB	Övriga maskiner och inventarier	5-10 år
Värdering av fordringar och skulder		

Kundfordringar uppgår till 100 mkr, en ökning med ca 8 mkr jämfört med föregående år. Kundfordringar har efter individuell bedömning värderats till de belopp varmed de beräknas inflyta. *Leverantörsskulder* är 125 mkr, en ökning med 25 mkr jämfört med föregående år. Införandet av elektronisk fakturahantering under året har medfört att vi bättre fångar fakturor och förklarar delvis ökningen. Skulder i utländsk valuta har omräknats till balansdagens kurs. Omräkningen visade att skulden var 346 tkr för lågt värderad i universitetets redovisning. Den orealiserade kursförlusten har bokförts.

Värdering av varulager

Varulagren är värderade till det lägsta av anskaffningsvärdet och återanskaffningsvärdet. Avdrag för bedömd faktisk inkurans har gjorts.

Värdering av anläggningstillgångar

Immateriella tillgångar utgörs främst av balanserade kostnader för egenutvecklade administrativa stödsystem. *Inventarier och utrustning* med ett anskaffningsvärde på minst 10 tkr och en ekonomisk livslängd på lägst tre år bokförs som anläggningstillgång. Anläggningstillgångar skrivs av linjärt över den bedömda ekonomiska livslängden. Följande bedömda ekonomiska livslängder tillämpas:

Byggnader	40 år
Barockorgel	25 år

Några avskrivningar görs inte på Ågrenska villan då fastigheten bedöms vara tillräckligt avskriven. *Ny-, om- och tillbyggnad* på annans fastighet redovisas som förbättringsutgift på annans fastighet. Som förbättringsutgift på annans fastighet redovisas även reparations- och underhållskostnader överstigande 100 tkr och med en livslängd överstigande tre år. Avskrivningstiden begränsas så att investeringen skall vara slutavskriven när hyresförhållandet kan antas upphöra.

Värdering av *finansiella anläggningstillgångar*. Marknadsvärdet för aktie- och fondandelsinnehavet i donationsförvaltningen uppgår till 84 procent det bokförda värdet per 081231. Universitetet har gjort bedömningen att värdenedgången inte är bestående och följaktligen har någon nedskrivning av värdet inte skett.

Brytdag och periodavgränsningsposter

Löpande redovisning har gjorts fram till och med 2009-01-12. Som periodavgränsningspost bokförs belopp överstigande 50 tkr.

Uppgifter om styrelsen enligt kap 7 FÅB

Ersättningar har under året betalats ut till styrelseledamöter och ledande befattningshavare enligt nedan. Uppdrag som styrelse- eller rådsledamot i andra statliga myndigheter samt uppdrag som styrelseledamot i aktiebolag anges i kursiv stil.

Styrelsen	tkr
Ordförande	
Bennet Carl	60
<i>Carl Bennet AB</i>	
<i>Getinge AB</i>	
<i>Elanders AB</i>	
<i>Lifco AB</i>	
<i>Boliden AB</i>	
<i>SSAB</i>	
<i>Regeringens Forskningsberedning</i>	
Rektor	
Fredman Pam	1 126
<i>Lindholmen Science Park</i>	
<i>Stiftelsen Universeum</i>	
<i>Börssällskapet i Göteborg</i>	
Företrädare för allmänna intressen	
Alin Hegeland Margareta	28
Bylund Ann-Christin	28
Halvarsson Eva	28
<i>Andra & Sjätte Fastighets AB</i>	
<i>Vasakronan AB</i>	
Sörlin Sverker	28
<i>Chora AB</i>	
Törsäter Bertil	28
<i>Sahlgrenska Science Park AB</i>	
<i>Connect Väst AB</i>	
<i>Innovatum Teknikpark AB</i>	
<i>Almi Företagspartner AB</i>	
<i>Almi Företagspartner Väst AB</i>	
<i>Start Invest AB</i>	
Wenblad Axel	28
Företrädare för verksamheten	
Ahlberg Elisabet	
Bigsten Arne	
Koziomtzis Anna-Maria	
Pilhammar Andersson Ewa	
Företrädare för de studerande	
Minorsson Hirschi Jim-Alex	28
Spak Emma	28
Svensson Helena	28
Lundgren Fabian	28

Noter till resultat och balansräkning

	2008	2007
Not 1. Intäkter av anslag*		
Grundläggande utbildning	1 631 859	1 601 874
Forskning/forskarutbildning	1 108 767	1 044 536
Övriga anslag	450 335	442 484
Anslag från statsbudgeten för transferering (lämnade bidrag)	-4 175	-8 584
Summa intäkter av anslag	3 186 787	3 080 310

*För specifikation av enskilda anslag - se anslagsredovisning

Not 2. Intäkter av avgifter och andra ersättningar

- uppdragsforskning		
svenska företag och affärsverk	49 131	59 591
statliga myndigheter	58 230	58 634
utländska företag	25 663	18 379
kommuner och landsting	9 311	9 077
övriga uppdragsgivare	18 554	12 025
- uppdragsutbildning		
statliga myndigheter	29 994	31 255
kommuner och landsting	22 949	20 558
svenska företag och affärsverk	25 390	18 279
övriga uppdragsgivare	4 962	17 754
universitet och högskolor, grundutbildning	2 176	1 648
- resurssamordning	90 497	82 219
- försäljningsintäkter	127 996	120 289
- högskoleprovet ¹	3 039	1 666
- periodisering av uppdragsforskningsinkomster	-49	49
- periodisering av uppdragsutbildningsinkomster ²	-34 484	-13 205
Summa intäkter av avgifter och ersättningar	433 359	438 219

¹ Inkomsterna av högskoleavgiften har av misstag ”bruttoredovisats” 2008, även HSVs andel har redovisats som inkomst och utbetalningen som kostnad vilket leder till för högt redovisade intäkter liksom kostnader med drygt 1,4 mnkr. Resultatet av verksamheten är dock korrekt.

² Posten har ökat med 15 mkr på grund av en omföring av resultatförda förvaltnings och lokalavgifter till oförbrukade bidragsmedel

Avgifter tas ut med stöd av 4 § Avgiftsförordningen.

- bland dessa ingår följande huvudgrupper:	2008	2007
resurssamordning	90 497	82 219
uthyrning av lokaler	37 393	37 593
administrativa-, laboratorie- och IT-tjänster	24 055	21 181
konsultation av lärare/forskare	11 069	13 909
kompandier och andra publikationer	12 892	12 064
analysarbete	13 844	8 707
kurser och konferenser	7 335	6 908
kopiering	3 092	3 266
övriga varor och tjänster	18 316	16 661
	218 493	202 508
varav från statliga myndigheter	14 780	15 295

Redovisning enligt 23§ kapitalförsörjningsförordningen, se not 42.

Specifikation av avgifter i uppdragsverksamhet enligt FÅB 3 kap 2§, se not 43.

Belopp i tkr	2008	2007
Not 3. Intäkter av bidrag		
- forskningsråd	440 218	339 379
- svenska organisationer	295 395	284 362
- övriga statliga myndigheter	150 439	151 358
- svenska företag och affärsdrivande verk	89 327	89 043
- EU	106 754	70 576
- Kammarkollegiet (avseende anslag 25:70 för bl a kvalitetssatsning inom den grundläggande högskoleutbildningen, 13 mkr)	27 025	31 621
- kommuner och landsting	24 686	17 665
- utländska organ	10 924	17 476
- utländska företag	19 288	12 983
- LAN/lönebidrag	10 937	10 392
- periodisering av avsättningar till bidragsfinansierade anlägg.	-3 002	18 452
- periodisering av pågående bidragsfinansierade projekt ³	-176 495	-96 329
Bidragsintäkter som använts för transferering (lämnade bidrag)	-37 740	-33 090
Summa intäkter av bidrag	957 757	913 890
³ Posten har ökat med 57 mkr på grund av en omföring av resultatförda förvaltnings- och lokalavgifter till oförbrukade bidragsmedel		
Not 4. Finansiella intäkter		
- ränteintäkter på räntekonto i Riksgälden	69 149	51 423
- reavinst vid försäljning av finansiella anläggningstillgångar	413	2 362
- avkastning på egna fonder	4 588	5 719
- ränteintäkter på banktillgodohavande avseende egna fonder	274	79
Summa finansiella intäkter	74 424	58 263
Not 5. Kostnader för personal		
- lönekostnader exkl arbetsavgifter, pensionspremier och avgifter	-1 743 820	-1 586 798
- arbetsgivaravgifter, pensionspremier och avgifter	-903 478	-871 997
- övriga personalkostnader, såsom företagshälsovård, traktamenten och kurs- och konferensavgifter	-52 777	-49 769
- utbetalda pensioner	-32 991	-24 433
- förändring pensionsavsättning	9 212	8 912
Summa kostnader för personal	-2 723 854	-2 524 086
Not 6. Kostnader för lokaler		
- hyror exkl el och värme	-566 256	-557 553
- driftkostnader (el, gas, fjärrvärme, vatten)	-23 940	-30 314
- renhållning, bevakning och övriga lokalkostnader	-12 857	-12 163
Summa kostnader för lokaler	-603 053	-600 030

Belopp i tkr	2008	2007
Not 7. Övriga driftkostnader		-
ALF- och TUA-avtal samt Botaniska trädgården	-450 618	-448 721
- övriga tjänster	-90 367	-75 369
- resekostnader: biljetter och logi	-82 043	-73 349
- datatjänster	-53 430	-68 252
- utbildning samt praktikkostnader i lärar- och psykologutbildningarna	-67 909	-67 307
- övriga varor	-73 950	-66 834
- kostnader för de med Chalmers samverkande institutionerna samt för hantverksutbildning lokaliserad i Mariestad	-46 758	-52 178
- konsulttjänster	-48 859	-46 253
- böcker, tidskrifter och övriga publikationer	-39 503	-36 906
- laboratoriekemikalier	-24 459	-22 290
- hyra av kontorsmaskiner m m samt service- och underhållsavtal	-19 325	-18 039
- tryckning	-15 564	-15 113
- centralt antagningssystem och studeranderegistreringssystem	-12 495	-14 767
- post och fraktkostnader	-14 999	-13 923
- forskningsuppdrag	-24 505	-13 218
- telekostnader, abonnemang och samtalsavgifter	-17 430	-8 096
- korttidsinvesteringar, livslängd 1-3 år, anskaffningsvärde 500 euro	-6 964	-5 849
Summa driftkostnader	-1 089 179	-1 046 464
Not 8. Finansiella kostnader		
- räntekostnad för lån på anläggningstillgångar	-19 781	-18 454
- reaförlust vid försäljning av finansiella anläggningstillgångar (se appendix)	-555	-396
- periodisering och övrigt	-3 586	-1 892
Summa övriga finansiella kostnader	-23 923	-20 742
Not 9. Immateriella anläggningstillgångar		
Balanserade utgifter för utveckling		
IB anskaffningsvärde	100 528	86 575
Årets anskaffningar	17 001	13 953
Avgår anskaffningsvärde på uttrangerade tillgångar	-1 571	0
UB anskaffningsvärde	115 958	100 528
IB ack avskrivningar	-38 983	-21 036
Årets avskrivningar	-43 824	-17 954
Avgår årets avskrivningar på uttrangerade tillgångar	1 572	7
UB ack avskrivningar	-81 235	-38 983
Bokfört värde för balanserade utgifter för utveckling	34 724	61 546
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar		
IB anskaffningsvärde	9 122	7 786
Årets anskaffningar	7 748	1 459
Avgår anskaffningsvärde på uttrangerade tillgångar	-247	-122
UB anskaffningsvärde	16 623	9 123

Belopp i tkr	2008	2007
IB ack avskrivningar	-6 788	-4 669
Årets avskrivningar	-6 891	-2 244
Avgår årets avskrivningar på utrangerade tillgångar	262	125
UB ack avskrivningar	-13 417	-6 788
Bokfört värde för rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	3 206	2 334
Bokfört värde immateriella anläggningstillgångar	37 929	63 880
Not 10. Byggnader		
IB anskaffningsvärde	17 803	17 803
Årets anskaffningar		0
UB anskaffningsvärde	17 803	17 803
IB ack avskrivningar	-5 886	-5 283
Årets avskrivningar	-603	-603
UB ack avskrivningar	-6 489	-5 886
Bokfört värde byggnader	11 315	11 917
Not 11. Förbättringsutgifter på annans fastighet samt reparationer och underhåll över 100 tkr på annans fastighet		
IB anskaffningsvärde	268 169	230 226
Årets anskaffningar	21 582	38 652
Avgår anskaffningsvärde för utrangerade inventarier	-11 968	-709
UB anskaffningsvärde	277 783	268 169
IB ack avskrivningar	-122 435	-99 675
Årets avskrivningar	-19 922	-23 124
Avgår årets avskrivningar på utrangerade inventarier	8 589	364
UB ack avskrivningar	-133 768	-122 435
Bokfört värde förbättringsutgifter på annans fastighet	144 014	145 734
Not 12. Maskiner, inventarier och övriga anläggningar		
IB anskaffningsvärde	1 847 213	1 835 055
Årets anskaffningar	103 593	101 775
Avgår anskaffningsvärde för utrangerade inventarier	-75 962	-89 617
UB anskaffningsvärde	1 874 844	1 847 213
IB ack avskrivningar	-1 465 452	-1 389 389
Årets avskrivningar	-131 524	-164 676
Avgår avskrivningar på utrangerade inventarier	74 787	88 613
UB ack avskrivningar	-1 522 189	-1 465 452
Bokfört värde maskiner, inventarier och övr. anläggningar	352 654	381 760
Not 9-12. Summa årets avskrivningar	-202 763	-208 601
Not 13. Resultat från andelar i dotterföretag	-1 504	-227
Avser Holdingbolaget vid GU AB; se vidare not 17.		
Not 14. Uppbördsverksamhet		
Intäkterna i uppbördsavsnittet består av ränta som genererats på bankplacerade EU-medel, för vilka Göteborgs universitet är koordinator. Medlen har tillförts inkomstitel.		

Belopp i tkr	2008	2007
Not 15. Transfereringar		
Lämnade bidrag utgörs huvudsakligen av förmedlade bidrag till statliga myndigheter, 24 mkr, och stipendier, 26 mkr.		
Stipendier har finansierats från bidragsmedel med 24 mkr.		
Not 16. Årets kapitalförändring		
- resultat från förvaltning av donationskapitalet	821	1 061
- resultat från GU Holding	-1 504	-227
- resultat från avgiftsfinansierad verksamhet	-9 325	-6 876
- resultat från bidragsfinansierad verksamhet	2 454	-40 797
- resultat anslagsfinansierad verksamhet	15 604	137 370
Summa årets kapitalförändring	8 050	90 531
Redovisning av myndighetskapital mm		
A. Ackumulerat överskott (årets och balanserad kapitalförändring)	307 602	299 303
- del som avser avgiftsbelagd verksamhet	-7 903	-16 408
- del som avser bidragsfinansierad verksamhet	-32 810	-31 177
- del som avser resultatandelar i dotterföretag	-1 504	227
- del som avser donationsmedel	-22 995	-22 173
<i>Summa A efter justeringar</i>	<i>242 390</i>	<i>229 772</i>
B. Årets totala kostnader	4 642 772	4 399 924
- del som avser avgiftsbelagd verksamhet	-277 567	-269 704
- del som avser bidragsfinansierad verksamhet	-1 145 829	-1 105 577
- del som avser donationsmedel	-793	-928
<i>Summa B efter justeringar</i>	<i>3 218 583</i>	<i>3 023 715</i>
A i procent av B	7,5	7,6

Tabell 2 Redovisning av kapitalförändring per verksamhetsgren

Verksamhetsgren	Balanserad kapitalförändring	Årets kapitalförändring	Summa
Grundläggande högskoleutbildning			
Grundutbildning respektive utbildning på grundnivå och avancerad nivå enligt uppdrag i regleringsbrev	212 337	27 525	239 862
Uppdragsverksamhet	19 648	-4 443	15 205
Forskning/forskarutbildning/konstnärligt utvecklingsarbete			
Forskarutbildning respektive utbildning på forskarnivå och forskning	70 808	-10 971	59 837
Uppdragsforskning	-3 240	-4 062	-7 302
Summa	299 553	8 050	307 602

Enligt regleringsbrevet föreskrivs att universitet skall redovisa kapitalförändring per verksamhetsgren. Tabellen visar hur kapitalförändringen fördelar sig på grundutbildning och forskning/forskarutbildning samt på anslags/bidragsfinansierad verksamhet och avgiftsfinansierad verksamhet på respektive verksamhetsgren. Under avgiftsfinansierad verksamhet redovisas uppdragsutbildning och uppdragsforskning.

Belopp i tkr	2008	2007
Not 17. Finansiella anläggningstillgångar		
- andelar i dotterföretag	7 774	9 278
För kommentarer - se avsnittet om Holdingbolaget. - andra långfristiga värdepappersinnehav utgörs av Aktier och andelar:		
IB anskaffningsvärde	36 327	37 289
Årets anskaffningar	4 570	9 416
Årets försäljningar	-6 249	-10 378
UB anskaffningsvärde aktier och andelar	34 648	36 327
Marknadsvärde aktier och andelar	30 456	45 544
Obligationer och andra värdepapper:		
IB anskaffningsvärde	26 090	23 435
Årets anskaffningar	2 515	5 040
Årets försäljningar	-4 738	-2 385
UB anskaffningsvärde obligationer och andra värdepapper	23 867	26 090
Marknadsvärde obligationer och andra värdepapper	24 396	25 474
Värdepapperens sammanlagda marknadsvärde I särskilt appendix specificeras fondförvaltningens värdepappersinnehav.	54 852	71 018
Summa andra långfristiga värdepapper	58 515	62 417
- andra långfristiga fordringar (avser Akademiska Hus)		
IB	139 441	144 278
Årets återbetalningar	-4 838	-4 838
UB	134 603	139 441
Summa finansiella tillgångar	200 894	211 136
Not 18. Varulager		
- Avser i huvudsak varulager för intern försäljning.	3 854	3 596
Summa varulager	3 854	3 596
Not 19. Kundfordringar		
Fördelning enligt följande:		
- fordringar på svenska kunder	92 699	80 996
- fordringar på utländska kunder	6 004	6 554
- reservering osäkra fordringar	1 685	4 686
Summa kundfordringar	100 388	92 236
Not 20. Fordringar hos andra myndigheter		
Denna post består av		
- fordran avseende ingående mervärdeskatt (netto redovisad moms)	35 019	50 751
- kundfordringar hos statliga myndigheter	22 163	17 678
- fordran på Riksgälden avseende upplupen ränta	15 347	14 805
Summa fordringar hos andra myndigheter	72 529	83 234

Belopp i tkr	2008	2007
Not 21. Övriga fordringar		
Följande huvudgrupper av fordringar ingår:		
- diverse kortfristiga fordringar	1 983	2 235
- reseförskott	889	783
- handkassar på institutioner	76	117
Summa övriga fordringar	2 948	3 135
Not 22. Förutbetalda kostnader	150 980	147 244
Posten består huvudsakligen av förutbetalda lokalhyror. Dessutom ingår prenumerationer och försäkringar.		
Not 23. Upplupna bidragsintäkter		
- upplupna bidragsintäkter avseende icke statliga givare	78 826	74 959
- upplupna bidragsintäkter avseende statliga myndigheter	19 342	23 978
Summa upplupna bidragsintäkter	98 168	98 937
Not 24. Övriga upplupna intäkter		
- upplupna uppdragsintäkter	14 224	20 579
- upplupna ränteintäkter	406	486
- övriga interimfordringar	3 508	5 497
Summa övriga upplupna intäkter	18 138	26 563
Not 25. Avräkning med statsverket		
Ingående balans	-283	-230
Avräknat mot statsbudgeten		
- anslag	3 190 460	3 088 894
- inkomstitlar	-156	-284
- anslag särskilda jämställdhetsåtgärder	502	
Avräknat mot statsverkets checkräkning:		
- anslagsmedel som tillförts räntekonto	-3 190 460	-3 088 894
- medel från räntekontot som tillförts inkomstitel	282	232
Utgående balans	344	-283
Not 26. Kortfristiga placeringar		
- Statsskuldväxlar mm i Riksgälden	1 990	991
Summa kortfristiga placeringar	1 990	991
Not 27. Tillgodohavande i Riksgälden		
- behållning på universitetets räntekonto	1 719 162	1 388 777
Summa tillgodohavande hos Riksgälden	1 719 162	1 388 777

Den enskilt viktigaste faktor som påverkar saldots utveckling är förändringar i tillflödet av externa bidrag.

Belopp i tkr	2008	2007
Not 28. Kassa, plusgiro och bank		
- banktillgodohavande avseende fondförvaltningen (specifikation - se appendix)	1 790	2 152
- övriga banktillgodohavanden (EUR-konton)	16 680	14 963
- övrigt	0	2
Summa kassa, postgiro och bank	18 470	17 117
Not 29. Statskapital	1 084	946
- avser konst som deponerats av Statens Konstråd.		
Not 30. Donationskapital	10 492	10 854
Kapitalet motsvarar universitetets fastigheter.		
Se även not 10, byggnader.		
Not 31. Resultatandelar i dotterföretag	9 278	9 505
- avser GU Holding.		
Not 32. Balanserad kapitalförändring		
- ingående balanserad kapitalförändring	208 773	129 317
- föregående års kapitalförändring	90 531	86 825
- ombokning av balanserat resultat för GU Holding	227	-7 803
- omföring avskrivning donationsfastighet	363	363
- korrigeringar	-340	70
Summa balanserad kapitalförändring	299 553	208 772
Not 33. Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser		
Ingående avsättning	95 294	89 788
Årets avsättning från LOP	18 955	21 647
Ianspråktagande av avsättning för finansiering av SPV-faktura	-13 344	-14 325
Årets avsättning till pensioner för kombinationstjänster	11 229	11 143
Förändring av pensionsskuld	9 233	-6 498
Utbetalning av pensioner avseende 2003-2006 för kombinationstjänster	-10 523	-4 916
Finansiering av kompetensförstärkning m m	0	-1 545
Utgående avsättning för pensioner och liknande förpliktelser	110 843	95 294

Värdet av pensionsskulden är beräknat enligt de försäkringstekniska grunder som Nämnden för statens avtalsförsäkringar har fastställt. I beloppet ingår särskild löneskatt med 24,26%.

Belopp i tkr	2008	2007
Not 34. Lån i Riksgälden		
- lån vid årets början	481 280	536 551
- under året upptagna lån	117 246	103 140
- årets amorteringar	-162 236	-158 411
Summa lån	436 290	481 279
Beviljad låneram	700 000	690 000
Beviljad kreditram på räntekonto	269 340	261 270
Utnyttjad kredit	0	0
Not 35. Skulder till andra myndigheter		
- skuld avseende avgifter och försäkringar för anställda	63 548	67 423
- leverantörsskulder	58 337	26 428
Summa skulder till andra myndigheter	121 885	93 850
Not 36. Leverantörsskulder		
- svenska leverantörsskulder	114 575	93 677
- utländska leverantörsskulder	10 021	6 093
Summa leverantörsskulder	124 597	99 770
Not 37. Övriga skulder		
- personalens källskatt	47 440	49 784
- koordinatorsmedel EU-projekt	16 523	14 681
- forskningsbidrag	24 047	17 002
- ej fonderade stipendiemedel	1 476	2 384
- övrigt	8 447	8 034
Summa övriga skulder	97 933	91 885
I posten "forskningsbidrag" ingår ca 10 mkr som erhållits för transferering		
Not 38. Depositioner		
- depositionsavgifter från studenter för nycklar/kodkort	298	252
Not 39. Upplupna kostnader		
- semesterskuld inkl LOP	182 280	166 123
- upplupna löner och arvoden inkl LOP	38 277	39 559
- övriga upplupna kostnader (varav 10 mkr avser praktikersättning till kommuner för lärare under utbildning)	40 291	30 519
- avräkning mot Chalmers avseende samverkande institutioner	13 576	13 132
- avsättning till avtalsförsäkring		0
Summa upplupna kostnader	274 423	249 334

Belopp i tkr	2008	2007
Not 40. Oförbrukade bidrag		
- oförbrukade bidrag från icke statliga givare till institutioner, varav 2 mkr utgör bidrag för transferering ¹	594 224	494 260
- oförbrukade bidrag från statliga myndigheter, varav 16 mkr utgör bidrag för transferering	340 338	272 784
- oförbrukade bidrag tillhörande donationsförvaltningen	203 858	207 414
- avsättningar till bidragsfinansierade anläggningstillgångar	138 565	135 476
Summa oförbrukade bidrag	1 276 985	1 109 934

¹ Posten har ökat med 57 mkr på grund av en omföring av resultatförda förvaltnings- och lokalavgifter till oförbrukade bidragsmedel

Not 41. Övriga förutbetalda intäkter		
- oförbrukade uppdragsmedel ²	157 567	129 702
- förutbetalda intäkter	4 498	4 066
Summa övriga förutbetalda intäkter	162 066	133 769

² Posten har ökat med 15 mkr på grund av en omföring av resultatförda förvaltnings- och lokalavgifter till oförbrukade uppdragsmedel

Not 42. Redovisning enl 23 § kapitalförsörjningsförordningen

A. Ackumulerat överskott i avgiftsfinansierad verksamhet	7 903	16 408
B. Årets totala omsättning i avgiftsfinansierad verksamhet	269 062	262 831
A i procent av B	2,9	6,2

Not 43. Redovisning av avgifter enligt FÅB 3 kap 2 §

Verksamhet	Över/ underskott t.o.m. 2006	Över/ underskott t.o.m. 2007	Intäkter 2008	Kostnader 2008	Överskott underskott 2008
Uppdragsverksamhet					
Verksamhetsgren					
Grundläggande högskoleutbildning med stödfunktioner	18 222	1 426	99 251	-103 694	-4 443
Verksamhetsgren					
Forskning och forskarutbildning med stödfunktioner eller konstnärligt utvecklingsarbete med stödfunktioner m.m.	5 095	-8 299	169 811	-173 873	-4 062
Tjänsteexport					
Summa	31 069	-6 873	-6 873	-6 873	-6 873
Offentligrättslig verksamhet					
Högskoleprovet ³	-923	-66	3 039	-3 344	-305

³ Inkomsterna av högskoleavgiften har av misstag "bruttoredovisats", även HSV:s andel har redovisats som inkomst och utbetalningen som kostnad vilket leder till för högt redovisade intäkter liksom kostnader med drygt 1,4 mnkr. Resultatet och det ackumulerade överskottet är dock korrekt.

bilaga

Bilaga 44: Anvisningar för redovisning av högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå i årsredovisningen 2008

Tabell 1 Intäkter för grundutbildning (tkr) År 2008

Utnyttjat takbelopp och eventuellt utnyttjat anslagsparande för grundläggande högskoleutbildning	
1a. Under 2008 genomförda helårsstudenter och helårsprestationer inom 2008 års takbelopp enligt tabell 2	1 577 553
1b. Eventuella decemberprestationer från 2007 som ryms inom takbeloppet	6 955
2a. Eventuellt utnyttjande av under tidigare budgetår uppkommet anslagsparande, eller	
2b. Eventuellt utnyttjande av tidigare sparade helårsprestationer	43 830
Summa	1 628 338
Årets anslagsbelastning avseende särskilda åtaganden	3 521
Summa intäkter för grundutbildning	1 631 859

Ersättning för helårsprestation för december 2007 (totalt belopp oberoende av om det ryms inom ordinarie takbelopp eller ej) som tidigare ej ersatts inom takbeloppet 6 955 tkr

Bilaga 44: Tabell 2 Redovisning av antal helårsstudenter (HST), helårsprestationer (HPR) samt redovisning av intäkter på grundutbildningsanslaget.

Utfall avseende perioden 2008-01-01 - 2008-12-31

	A	B	C	D	E	F
Utbildningsområden	Utfall HST ^{1,2)}	Utfall HPR ¹⁾	HST Ersättn. (tkr)	HPR Ersättn. (tkr)	Utfall total ersttning C+D	Takbelopp enl RB (tkr)
Humaniora	4 325	3 039	88 606	54 645	143 251	
Teologi	0	8	4	137	142	
Juridik	922	736	18 899	13 239	32 138	
Samhällsvetenskap	6 915	5 194	141 687	93 404	235 091	
Naturvetenskap	3 731	2 843	175 571	112 812	288 382	
Teknik	0	0	0	13	13	
Farmaci	197	172	9 268	6 827	16 095	
Vård	1 387	1 266	69 383	54 855	124 237	
Odontologi	422	420	17 451	20 222	37 673	
Medicin	2 132	1 983	119 177	134 834	254 011	
Undervisning	2 643	2 477	86 301	95 268	181 568	
Övrigt	285	252	10 760	7 723	18 483	
Design	455	455	60 676	36 968	97 643	
Konst	115	115	21 771	9 347	31 118	
Musik	390	390	44 868	28 369	73 237	
Opera	22	21	5 988	3 480	9 468	
Teater	30	30	7 953	3 962	11 915	
Media	20	20	5 411	4 334	9 745	
Dans	0	0	0	0	0	
Idrott	102	77	9 876	3 464	13 340	
Summa	24 091	19 496	893 649	683 904	1 577 553	1 628 338

Lärosätet har tidigare uppkommet anslagssparande motsvarande _____ tkr.

Lärosätet har tidigare sparade helårsprestationer motsvarande 66 400 tkr.

Redovisningen visar att lärosätet kommer över takbeloppet med _____ tkr.

Redovisningen visar att lärosätet kommer under takbeloppet med 43 830 tkr.

Kommentarer till tabellen

¹. Exklusive utbildning för annan högskola, uppdragsutbildning, särskild utbildning för lärare i yrkesexamen, övriga särskilda lärarytbildningar och projekt för invandrade akademiker.

². Följande uppgifter skall fyllas i enligt regleringsbrevet för 2008.
Mål för antalet helårsstudenter inom utbildningsområdena naturvetenskap och teknik 4 020. Utfall 3 731.

Antal helårsstudenter inom vissa konstnärliga områden.

Totalt antal utbildade helårsstudenter 546 inom **design**. Högst får 455 avräknas inom det aktuella utbildningsområdet.
Övriga helårsstudenter inom design har avräknats mot utbildningsområdet naturvetenskap.

Totalt antal utbildade helårsstudenter 203 inom **konst**. Högst får 115 avräknas inom det aktuella utbildningsområdet.
Övriga helårsstudenter inom design har avräknats mot utbildningsområdet naturvetenskap.

Totalt antal utbildade helårsstudenter 550 inom **musik**. Högst får 390 avräknas inom det aktuella utbildningsområdet.
Övriga helårsstudenter inom design har avräknats mot utbildningsområdet naturvetenskap.

Totalt antal utbildade helårsstudenter 22 inom **opera**. Högst får 24 avräknas inom det aktuella utbildningsområdet.
Övriga helårsstudenter inom opera har avräknats mot utbildningsområdet _____.

Totalt antal utbildade helårsstudenter 39 inom **teater**. Högst får 30 avräknas inom det aktuella utbildningsområdet.
Övriga helårsstudenter inom teater har avräknats mot utbildningsområdet naturvetenskap.

Totalt antal utbildade helårsstudenter 41 inom **media**. Högst får 20 avräknas inom det aktuella utbildningsområdet.
Övriga helårsstudenter inom media har avräknats mot utbildningsområdet naturvetenskap.

Totalt antal utbildade helårsstudenter _ inom **dans**. Högst får _ avräknas inom det aktuella utbildningsområdet.
Övriga helårsstudenter inom dans har avräknats mot utbildningsområdet _____.

Bilaga 44: Tabell 3 Redovisning av högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå

A. Tillgängliga medel (inklusive beslutad tilläggsbudget)

Årets takbelopp (tkr)	1 628 338
+ Ev. ingående anslagssparande (tkr)	
Summa (A)	1 628 338

B. Utfall totalt för grundutbildningen

Ersättning för HPR från december föregående budgetår	6 955
Årets utfall: ersättning för HST+HPR (tkr)	1 577 553
+ Ev. utnyttjande av tidigare sparade HPR (tkr)	43 830
Summa (B) ¹	1 628 338

Summa (A-B) ²	0
---------------------------------	----------

¹. Summan ska avse den totala ersättning som lärosätet genomför produktion för, dvs. oberoende av om den ryms eller ej inom tilldelade medel (A).

². Om summan blir positiv, ska det föras in i tabell över anslagssparandet nedan. Blir summan i stället negativ, skall beloppet föras till tabell över sparade helårsprestationer nedan.

Tabell. Anslagssparande

Totalt utgående anslagssparande på anslaget för grundutbildning (A-B)
+ Ev. anslagssparande över 10 % av takbeloppet ³.

Summa	0
--------------	----------

³. Den del av anslagssparandet som lärosätet inte får behålla utan regeringens godkännande.

Tabell. Sparade helårsprestationer

Ingående värde av sparande HPR (tkr) ⁴	66 400
- Ev. utnyttjande av tidigare sparade HPR under 2008 (tkr)	-43 830
+ Ev. sparade HPR under 2008 (tkr)	
Summa	22 570

- Ev. belopp överstigande 10 % av takbeloppet 2008 (tkr)

Utgående värde av sparade HPR (tkr) ⁵	22 570
---	---------------

⁴. Kan uppgå till högst 10 % av takbeloppet 2007.

⁵. Kan uppgå till högst 10 % av takbeloppet 2008.

appendix

Appendix

Bilagor till notförteckning för resultat och balansräkning (tkr)

Förvaltade donationer

Donationer som samförvaltas i diskretionär form

Tillgångar

Aktier och andelar	7 769
Obligationer	12 009
Upplupen ränta	38
Statsskuldväxlar	1 990
Medel i bankräkning	968
Medel på räntekonto i RGK	7 310
Summa tillgångar	30 084

Donationer	Don.kapital totalt	Oförbr donationer	Bal. kap- förändring	Årets kap- förändring
------------	-----------------------	----------------------	-------------------------	--------------------------

Donationer som Sahlgrenska akademien skall ta i anspråk inom de närmaste åren enligt särskilt rektorsbeslut

Emma Johanna Jonsson Don	170	170		
Ch & C Petterssons Don. Fond	1	1		
Helge Liljegrens Don	1 250	1 250		
<i>Summa donationer till Sahlgrenska akademien</i>	<i>1 421</i>	<i>1 421</i>		

Donationer för vilka särskild förbrukningsplan är eller skall upprättas.

Sigrid Bredings Fond	1 752	1 091	661	
J Karlssons don	623	600	3	20
T o R Söderbergs professur	17 092	17 000	228	-136
Ofördelade Räntemedel	9 196		8 336	860
<i>Summa övriga donationer</i>	<i>28 663</i>	<i>18 691</i>	<i>9 228</i>	<i>744</i>
Summa donationskapital	30 084	20 112	9 228	744

Tillgångar och skulder

Aktier och andelar	7 917
Medel i bankräkning	34
Medel att överföra till räntekonto i RGK	-7
Summa tillgångar och skulder	7 944

Donationer	Don.kapital totalt	Oförbr donationer	Bal. kap- förändring	Årets kap- förändring
Gbg univ Jubileumsfond	7 944	5 209	2 586	149
Summa donationskapital	7 944	5 209	2 586	149

Tillgångar och skulder

Aktier och andelar	7 704
Medel i bankräkning	54
Medel att överföra till räntekonto i RGK	-3
Summa tillgångar och skulder	7 755

Donationer	Don.kapital totalt	Oförbr donationer	Bal. kap- förändring	Årets kap- förändring
Handelshögskolan fastighetsdon	7 755	5 542	2 523	-310
Summa donationskapital	7 755	5 542	2 523	-310

Tillgångar och skulder

Aktier och andelar	2 225
Obligationer	2 274
Upplupen ränta	63
Medel i bankräkning	217
Medel att överföra till räntekonto i RGK	-16
Summa tillgångar och skulder	4 763

Donationer	Don.kapital totalt	Oförbr donationer	Bal. kap- förändring	Årets kap- förändring
Oceanografi, fastighetsdon.	4 763	4 428	363	-28
Summa donationskapital	4 763	4 428	363	-28

Tillgångar och skulder

Aktier och andelar	9 034
Obligationer	9 584
Upplupen ränta	305
Medel i bankräkning	515
Medel att överföra till räntekonto i RGK	-65
Summa tillgångar och skulder	19 373

Donationer	Don.kapital totalt	Oförbr donationer	Bal. kap- förändring	Årets kap- förändring
Lundberglaboratoriet	19 373	17 323	2 168	-118
Summa donationskapital	19 373	17 323	2 168	-118

Donationer som återförts till universitetet i samband med Akademiska Hus AB's köp av vissa fastigheter

Tillgångar

Placering i Akademiska Hus AB	134 603
Medel på räntekonto i RGK	15 678
Summa tillgångar	150 281

Donationer	Don.kapital totalt	Oförbr donationer	Bal. kap- förändring	Årets kap- förändring
Donationer för fastigheter	150 281	146 828	3 765	-312
Summa donationskapital	150 281	146 828	3 765	-312

Donationer som givits till universitetet för främst forskningsändamål

Tillgångar

Medel på räntekonto i RGK	6 653
Summa tillgångar	6 653

Donationer	Don.kapital totalt	Oförbr donationer	Bal. kap- förändring	Årets kap- förändring
Maria Sjöbergs Don	11	8	3	
Signe Nilsson Don	2	1	1	
Gunhild Linds Don	1		1	
Don Cancersjukdomar	671	202	16	453
Don Hjärt & Kärlsjukdomar	1 645	1 599	9	37
Don Lungsjukdomar	2		2	

Donationer, forts	Don.kapital totalt	Oförbr donationer	Bal. kap- förändring	Årets kap- förändring
Alice Lindgrens Don	1	1		
Al Larssons Don	1 947	783	1 039	125
Signe E Johanssons Don	4	3	1	
Fonden F Neurobiologisk Forskn	58	58		
Anna Malvina Adlers Don	10	7	3	
Hilda Johanssons Minne	552	220	314	18
Georg Lundgrens Minne	225	154	64	7
Makarna Swahns Don	30	12	17	1
Curt Weibull 100 år	38	38		
Bure Engströms Minne	86	58	25	3
Don Reumatiska Sjukdomar	685	681	1	3
Hillevi Engströms Don	28	19	8	1
Eina Schortz Don	542	497	28	17
Gbg univ forskningsfond (shb)	34		2	32
Anonym gåva till Med fak	1		1	
K Christianssons Don	31	30		1
Jerlow Bergunds stipendium	33	33	2	-2
Arne Wählstrands Stip.Fond	16	12	4	
Summa donationskapital	6 653	4 416	1 541	696

Summering

	Tillgångar totalt	Don.kapital totalt	Oförbr donationer totalt	Bal. kap- förändring totalt	Årets kap- förändring totalt
	226 853	226 853	203 858	22 174	821

DONATIONSFÖRVALTNINGENS VÄRDEPAPPERSINNEHAV 2008-12-31

Aktier	Antal	Bokf. värde	Markn. värde
ABB Ltd	4 700	481	545
Alfa Laval	7 200	631	486
Assa Abloy B	3 500	334	310
Astra Zeneca	2 325	737	714
Atlas Copco A	7 200	489	480
Boliden	1 700	234	30
Ericsson B	9 420	846	554
Getinge B	1 600	181	150

Aktier, forts	Antal	Bokf. värde	Markn. värde
Haldex	2 400	206	64
Handelsbanken	2 600	548	328
Hennes&Mauritz	2 150	392	657
Husqvarna B	900	90	37
Industrivärden C	6 400	471	320
Investor B	6 100	872	714
Kinnevik B	2 200	256	139
Loomis B	1 140	49	56
MTG B	250	99	42
NCC B	5 000	287	249
Nordea	7 800	475	427
SCA B	9 300	731	621
Sandvik	5 500	300	269
Scania B	3 500	419	272
SEB A	4 100	458	249
Securitas B	5 700	441	366
Skanska B	1 800	189	139
SKF B	5 300	648	409
SSAB A	4 425	379	301
Swedbank A	4 500	668	200
Swedbank pref	1 500	72	67
TeliaSonera	17 300	778	673
Volvo B	12 800	605	549

Fondandelar	Antal/ Nom bel.	Bokf. värde	Markn. värde
SEB Stiftfond Sverige	444 532	5 833	3 995
Gbg univ FO-fond	65 488	7 140	7 809
SHB Mega Mixränta B	5 995	6 702	7 006
XACT OMXSB	3 000	937	566
SHB kreditkorgsobl 583B	670 000	670	663

Summa aktier och andelar		34 648	30 456
---------------------------------	--	---------------	---------------

Obligationer och andra värdepapper	Antal/ Nom belopp	Bokf. värde	Markn. värde
SO 1043 5% 090128	2 900	3 026	3 035
SO 1045 5,25% 110315	4 450	4 693	4 998
SO 1046 5,5% 121008	3 900	4 139	4 477
SO 1048 4,0% 091201	11 565	12 009	11 886
Summa obligationer och andra värdepapper		23 867	24 396
Övriga långfristiga placeringar		Bokf. värde	Markn. värde
Akademiska Hus		134 603	134 603
Summa finansiella anläggningstillgångar		193 118	189 455
Statsskuldväxlar/ certifikat	Antal/ Nom belopp	Bokf. värde	Markn. värde
Swedbank Hypotek	2 000	1 990	1 991
Summa finansiella tillgångar		195 108	191 446

DONATIONSFÖRVALTNINGENS TILLGÅNGAR OCH SKULDER 2008-12-31 FÖRDELADE PER KAPITALFÖRVALTARE/BANK

	SEB	SHB	Akad Hus	RGK	Summa
Aktier o andelar	13 918	20 730			34 648
Obligationer	23 867				23 867
Övriga långfristiga placeringar			134 603		134 603
Upplupen ränta	406				406
Statsskuldväxlar/Certifikat	1 990				1 990
Kassa/banktillgodohavanden	1 701	89			1 790
Medel på räntekontot				29 549	29 549
Summa	41 882	20 819	134 603	29 549	226 853

AVKASTNING 2008 FÖR FÖRVALTAT DONATIONSKAPITAL

	Direkt- avkast- ning	Realisa- tions- resultat	Summa avkastn.	Värdeför- ändring 2008 i % markn.värde	Bench- mark
Donationer som förvaltas i diskretionär form					
Jubileumsfonden	224	-72	152	-16,71%	-16,57%
Handelshögskolan, fastigh.don.	304	-61	243	-14,83%	-16,57%
Oceanografi, fastighetsdon.	244	-18	226	-13,28%	-16,57%
Lundberglaboratoriet	985	-55	930	-13,96%	-16,57%

Den diskretionära donationsförvaltningens avkastning mäts mot sammanvägda jämförelseindex (benchmark) bestående av:

- SIXPRX (svenska aktier)
- OMRX T-bill (korränteplaceringar eg. statsskuldväxlar)
- OMRX T-bond (obligationer)

Den undre och övre gränsen för ingående index är:

SIXPRX 40 - 60 %

OMRX T-bill och T-bond 40 - 60 %

	Ränte- intäkter	Ränta	Benchmark RGK avista
Donationer placerade hos Akademiiska Hus AB	5 648	4,13%	4,15%
Donationer med särsk. förbrukningsplan	565	3,94%	4,15%
Donationer för främst forskningsändamål	188	4,15%	4,15%

SPECIFIKATION AV KOSTNADER OCH ERSÄTTNINGAR FÖR DONATIONSFÖRVALTNINGEN 2008

Kostnader som uppstått i förvaltningen av Göteborgs universitets donationer under 2008

Lönekostnader för universitetsanställd personal	321
Div. material, telefon, kopiering mm	19
Kostnader för kapitalförvaltningsuppdragen	87
Courtagekostnader	14
Summa	441

Ersättning till Göteborgs universitet 2008 för förvaltning av Göteborgs universitets donationer

Ersättning lönekostnader för universitetsanställd personal	321
Ersättning för div. material, telefon, kopiering mm	19
Täckning ur årets avkastning i donationsförvaltningen för courtage- kostnader samt kostnader för kapitalförvaltningen	101
Summa	441

SPECIFIKATION AV KOSTNADER OCH ERSÄTTNINGAR FÖR FÖRVALTNING AV STIFTELSE 2008

Kostnader som uppstått i förvaltningen av till Göteborgs universitet anknutna stiftelser 2008

Lönekostnad för universitetsanställd personal	1 319
Div. material, telefon, kopiering mm	41
Summa	1 360

Ersättning till Göteborgs universitet 2008 för förvaltning av till Göteborgs universitet anknutna stiftelser

Ersättning lönekostnad för universitetsanställd personal	1 319
Ersättning för div. material, telefon, kopiering mm	41
Summa	1 360

Årsredovisning för Göteborgs universitet 2008

Vi intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Vi bedömer vidare att den interna styrningen och kontrollen vid myndigheten är betryggande.

Göteborg den 18 februari 2009.

Carl Bennet
ordförande

Pam Fredman
rektor

Elisabet Ahlberg

Margareta Alin Hegelund

Arne Bigsten

Ann-Christin Bylund

Eva Halvarsson

Emelie Hultberg

Anna Maria Koziomtzi

Fabian Lundgren

Helena Svensson

Sverker Sörlin

Bertil Törsäter

Axel Wenblad

OMSLAGSBILD: JOHAN WINGBORG

Den 29 oktober – 1 november 2008 stod Konstnärliga fakulteten vid Göteborgs universitet som värd för ELIA 10th Biennial Conference. Evenemanget som arrangeras i samarbete med European League of Institutes of the Arts, ELIA, lockade 300 föreläsare för konstnärliga högskolor och universitet, i hela världen, att delta.

Under ELIA-konferensens invigningsföreläsning *Burst before we break* förenades konstformerna musik, dans och akrobatik. Föreläsningen arrangerades i samarbete mellan tonsättare Staffan Mossenmark, koreograf och professor Efvá Lilja samt studenter från Högskolan för scen och musik vid Göteborgs universitet och Danshögskolan i Stockholm.

GÖTEBORGS UNIVERSITET